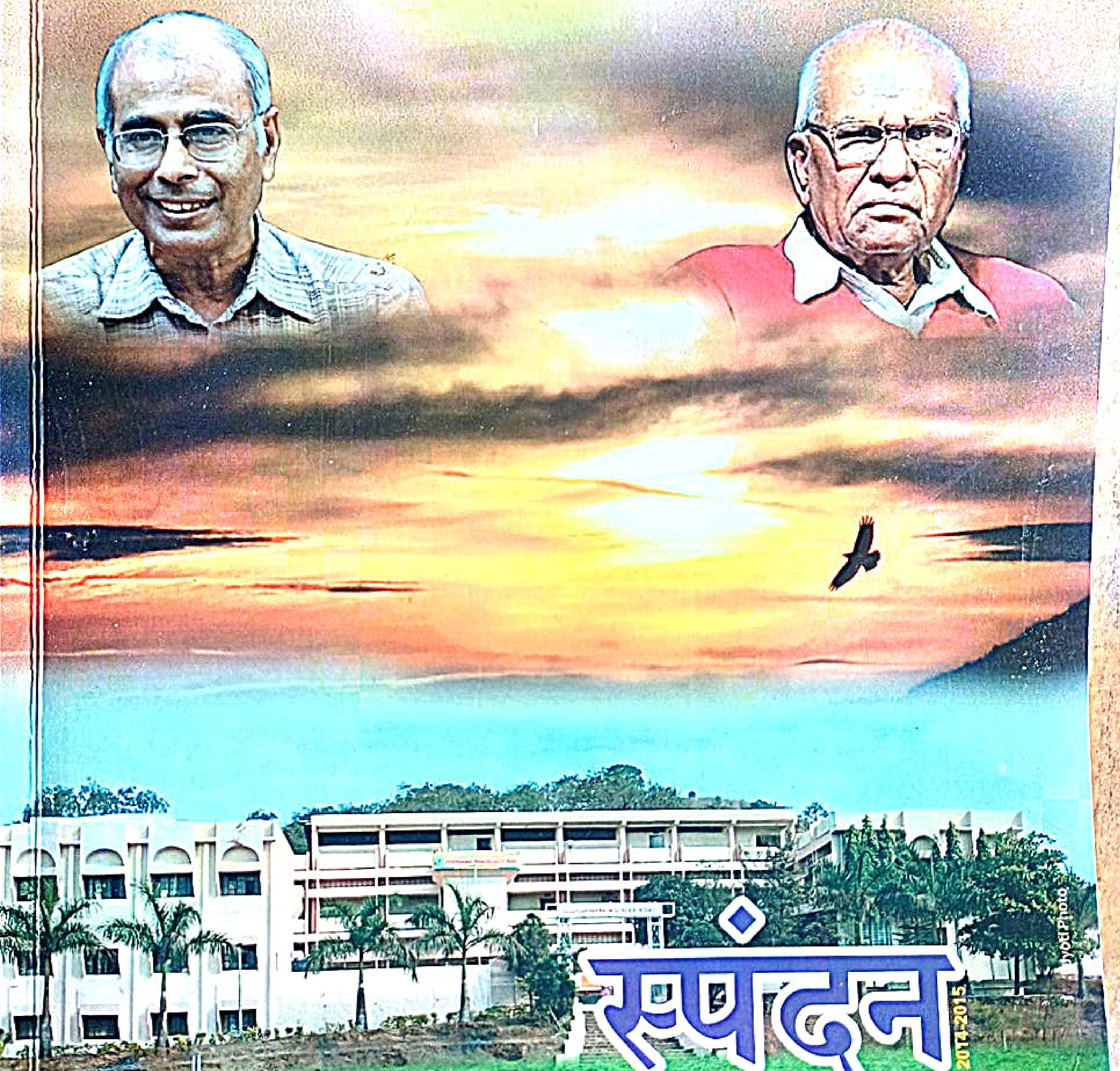

स्पंदन

2014-2015

श्री दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळ, बिद्री (मौनीनगर) संचलित

नॅक पुनर्मूल्यांकन 'बी' ग्रेड प्राप्त

दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री

रौप्यमहोत्सवी वर्ष

श्री दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री (मौनीनगर)

माजी विद्यार्थी मेळावा-संस्था संचालक मा. नेताजी पाटील, माजी विद्यार्थी संघाचे अध्यक्ष ॲड. राजेंद्र शेळके

अग्रणी महाविद्यालय योजनेअंतर्गत 'अभिनव कला' या विषयावरील कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना मा. प्रसाद ठाकूर

मराठी विभागाच्या वतीने आयोजित वक्तृत्व स्पर्धेत विषयाची मांडणी करताना पुजा चौगले (बी. ए. भाग १)

बी. एससी. भाग ३ 'सदिच्छा समारंभ' सायन्स फोरम

स्पर्धा परिक्षा मार्गदर्शन कार्यशाळा - प्रमुख डॉ. डी. एन. पाटील, व्यासपीठावर मा. श्री. विजय पवार प्रशासन अधिकारी, उच्च शिक्षण विभाग, कोल्हापूर

इस्लापूर येथे झालेल्या आंतरविभागीय कबड्डी स्पर्धेत उपविजेता संघ

कबड्डी उद्घाटन समारंभ

आंतरविभागीय कबड्डी स्पर्धेतील एक क्षण

श्री दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळ, बिद्री (मौनीनगर)
संचलित

नॅक 'बी' ग्रेड प्राप्त

दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री

वार्षिक अंक २२ वा

स्पंदन

सन २०१४–१५

संपादक मंडळ

प्रमुख संपादक

प्राचार्य डॉ. आर. एल. राजगोळकर

कार्यकारी व विभागीय संपादक

प्रा. डॉ. सादिक देसाई

विभागीय संपादक

प्रा. डॉ. संजय पाटील	मराठी विभाग
प्रा. डॉ. श्रीकृष्ण साळोखे	इंग्रजी विभाग
प्रा. डॉ. शशिकांत सावंत	शास्त्र विभाग

Vision and Mission of our Institution

- **VISION STATEMENT** - Educating the minds of people to seek the knowledge, truth and good citizenship for the betterment of society.
- **MISSION STATEMENT** - To assure, Quality Higher Education to the stakeholders of the institution through the sustained efforts of self and external evaluation.

स्थानिक व्यवस्थापन समिती

अध्यक्ष	:	मा. आमदार कृष्णराव परशराम पाटील
उपाध्यक्ष	:	मा. प्रविणसिंह विश्वनाथ पाटील
सदस्य	:	मा. विजयसिंह कृष्णाजी मोरे
सदस्य	:	मा. नामदेवराव शंकरराव भोईटे
सदस्य	:	मा. वसंतराव बापूसो (तु.) पाटील
मुख्य सचिव	:	मा. एस. एस. चौगले
सचिव	:	प्रा. डॉ. आर. एल. राजगोळकर
शिक्षक प्रतिनिधी	:	प्रा. डॉ. संजय दशरथ पाटील
शिक्षक प्रतिनिधी	:	प्रा. दिनकर केरबा शिंदे
शिक्षक प्रतिनिधी	:	प्रा. दिगंबर दत्तोबा कोमेजवार
शिक्षकेतर प्रतिनिधी	:	श्री. प्रल्हाद विश्वास पाटील

श्री दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री (मौनीनगर)

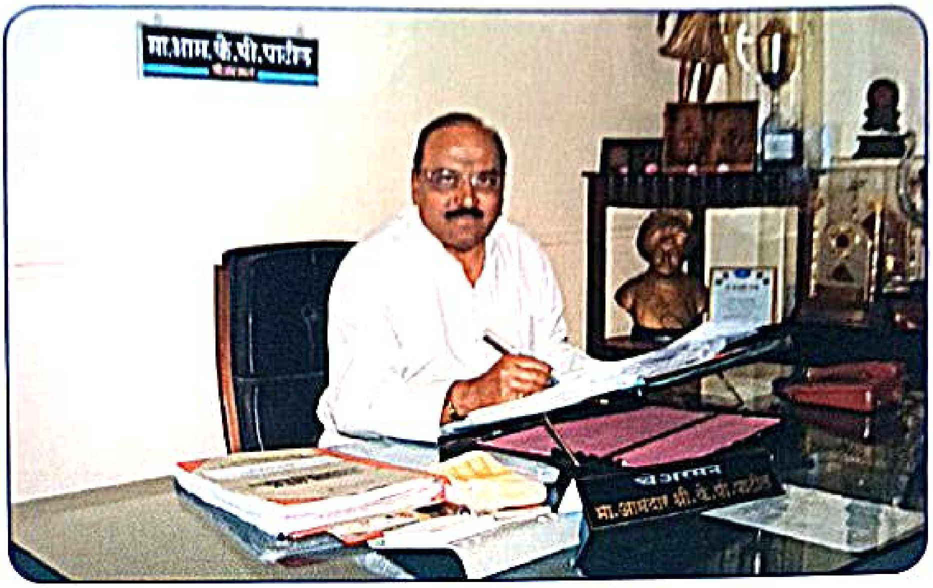

मा. आमदार श्री. के. पी. पाटील, अध्यक्ष
श्री दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळ, बिद्री

मा. श्री. दत्तात्रय तु. खराडे, उपाध्यक्ष
श्री दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळ, बिद्री
(२८/७/२०१४ पर्यंत)

मा. श्री. प्रविणसिंह वि. पाटील, उपाध्यक्ष
श्री दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळ, बिद्री
(२९/७/२०१४ पासून)

मा. श्री. आर. डी. देसाई, मानद सचिव
श्री दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळ, बिद्री

मा. श्री. एस. एस. चौगले, सचिव
श्री दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळ, बिद्री

मा. डॉ. आर. एल. राजगोळकर, प्राचार्य
श्री दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री

मान्यवर संचालक मंडळ

मा. श्री. ए. वाय. पाटील

मा. श्री. विजयसिंह मोरे

मा. श्री. नामदेवराव भोईटे

मा. श्री. दत्तात्रय पाटील

मा. श्री. गणपतराव फराकटे

मा. श्री. वसंतराव पाटील

मा. श्री. पंडीतराव केणे

मा. श्री. केरबा नांदेकर

मा. श्री. धनाजीराव देसाई

मा. श्री. श्रीपतराव पाटील

मा. श्री. जीवनराव पाटील

मा. श्री. नेताजीराव पाटील

मा. श्री. सुनिलराव कांबळे

मा. श्री. राजेखान जमादार

मा. सौ. सविता एकल

मा. सौ. कमल चौगले

मा. श्री. विलासराव झोरे

संपादकीय

प्रा. डॉ. सादिक देसाई
कार्यकारी संपादक

'स्पंदन' या वार्षिक अंकाचा २२ वा अंक आपल्या हाती देत असताना मला अतिशय आनंद होत आहे.चालू शैक्षणिक वर्षामध्ये मा. प्राचार्यांनी माझ्यावर ऐनवेळी कार्यकारी संपादकाची जबाबदारी देऊन जो विश्वास दाखविला त्याबद्दल मी धन्य झालो.

या वर्षातील महत्वपूर्ण गोष्ट म्हणजे महाविद्यालयाचे रौप्यमहोत्सवी वर्ष १९९० साली मोजक्या विद्यार्थ्यांवर सुरू झालेले माझे महाविद्यालय आज एक हजारापेक्षा जास्त विद्यार्थी कला व शास्त्र शाखेचा अभ्यास करताहेत. दुधगंगा, वेदगंगा सहकारी साखर कारखान्याच्या परिसरातील मुलांना उच्च शिक्षण कारखाना कार्यक्षेत्रात मिळावे. या उदात्त हेतूने दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळाने दूधसाखर महाविद्यालयाची स्थापना केली. त्यांच्या या उदात्त हेतूला तडा जाऊ नये म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य, प्राध्यापक व प्रशासकिय कर्मचारी सतत काळजी घेत असतात.

वर्षभरामध्ये क्रीडा, सांस्कृतिक, राष्ट्रीय सेवा योजना तसेच इतर समितीच्या माध्यमातून विविध उपक्रम राबविले जातात. त्यांच्या कार्याला उजाळा देण्याचा मी या द्वारे प्रयत्न केला आहे. त्यांनी पार पाडलेल्या विविध उपक्रमांची माहिती त्यांच्या अहवालामध्ये आपल्याला पहायला मिळेलच.

विद्यार्थ्यांच्या साहित्य लेखनाला वाव मिळावा. या हेतून 'स्पंदन' अंकाचे प्रकाशन होते. 'स्पंदन' साठी विद्यार्थ्यांनी विपुल प्रमाणात साहित्य लेखन केले. मराठी, हिंदी, इंग्रजी भाषेमधील लेख, कविता त्यांची चित्रकला इत्यादी क्षेत्रामध्ये विद्यार्थ्यांनी केलेल्या प्रयत्नाचे कौतुक करावेसे वाटते. सर्वच साहित्य प्रसिद्ध करण्यात मर्यादा आल्या त्या बद्दल मी दिलगीरी व्यक्त करतो.

आमच्या मातृसंस्थेचे अध्यक्ष मा. के. पी. पाटील साहेब, उपाध्यक्ष मा. खराडेसाहेब व मा. प्रविणसिंह पाटीलसाहेब, कार्यकारी संचालक आर. डी. पाटील, सचिव एस्. एस्. चौगले, मा. नामदेवराव भोईटे साहेब, सर्व मान्यवर संचालक यांची प्रेरणा व सहकारी नेहमी आमच्या सोबत असते.

'स्पंदन' प्रकाशनासाठी संस्थेचे प्रोत्साहन, मा. प्राचार्यांचे मार्गदर्शन, संपादक मंडळ, सर्व प्राध्यापक, प्रशासकीय सहकारी, विद्यार्थी-विद्यार्थिनी आणि श्रीपाद ऑफसेटचे मालक श्री. आर. डी. पाटील व त्यांचे सर्व सहकारी यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले. त्यामुळेच मी हा अंक आपल्या हाती देत आहे. या सर्वांचे मी मनःपूर्वक आभार मानतो. हा अंक महाविद्यालयाच्या गुणवत्तेत वाढ करेल अशी मी आशा करतो. या अंकातील त्रुटी फक्त माझ्या व चांगल्या गोष्टी आपल्या सर्वांच्या. धन्यवाद!

थोडस मुखपृष्ठाविषयी... पुरोगामी चळवळीतील दोन महान विचारवंतांचा दुर्दैवी अवेळी झालेला अस्त ही दुःखद घटना आहे. म्हणूनच सुर्यास्तावेळेचे चित्रण दाखवण्यात आले आहे. हे दोन विचारवंत महाविद्यालयामध्ये प्रबोधनाच्या निमित्ताने उपस्थित राहिले होते. त्यांना श्रद्धांजली या रौप्यमहोत्सवी वर्षामध्ये देणे मला योग्य वाटते. त्यानिमित्ताने महाविद्यालयाच्या प्रत्येक घटकापासून त्यांना विनम्र अभिवादन.

मनोगत

डॉ. आर. एल. राजगोळकर
प्राचार्य

दूधसाखर महाविद्यालय ब्रिद्री दूधगंगेच्या काठावर डोंगराच्या पायथ्याशी निसर्गरम्य परिसरात वसलेले महाविद्यालय असून चार तालुक्यातील विद्यार्थ्यांची कला व शास्त्र शाखेकडील शैक्षणिक गरज पुरविणारे शिवाजी विद्यापीठ कक्षेमधील दर्जेदार महाविद्यालय म्हणून ओळखले जाते. आणि हे नुकत्याच झालेलया नॅकमार्फत गुणवत्ता चाचणीमध्ये 'बी' ग्रेड () मिळवून सिद्ध केले आहे. १९९० ला स्थापन झालेल्या महाविद्यालयाने रौप्यमहोत्सवी वर्षात पदार्पण केले आहे. महाविद्यालयाकडे पाहिले जाते आणि हे महाविद्यालयाच्या चालू शैक्षणिक वर्षात झालेल्या विद्यार्थी संख्येच्या वाढीवरून दिसून येते. १०० विद्यार्थी संख्येवरून सुरू झालेले महाविद्यालय आज १४०० विद्यार्थी संख्येवर पोहचलेले आहे. आणि पैकी ६०% पेक्षा जास्त ८०० च्या आसपास विद्यार्थीनींची संख्या असलेली दिसून येते.

महाविद्यालयामार्फत विविध उपक्रम राबविले जातात. यु.जी. सी. व लीड कॉलेज अंतर्गत शैक्षणिक, सामाजिक, बौद्धिक, वैयक्तिक गुणवत्ता विकास यासाठी आवश्यक विविध कार्यशाळा आयोजल्या होत्या. १ स्पर्धा परिक्षा मार्गदर्शन, २- अभिनय कौशल्य विकास, ३- संख्याशास्त्र व गणित विषयावरील कार्यशाळा, ४- लेखन कौशल्य विकास, ५- अंधश्रद्धा निर्मुलन इत्यादी. त्याचबरोबर जवळ जवळ विविध महाविद्यालयामध्ये दर्जा व गुणवत्ता असलेले विद्यार्थी येतात. त्याचप्रमाणे आपली गुणवत्ता विकसित करताना दिसतात. ५ वर्षापुर्वी ६ ते ७ पी.एच.डी. धारक प्राध्यापक होते. ते आज १७ ते १८ च्या आसपास पोहोचलेले आहेत. आणि १० जण पी.एच.डी. पूर्ण करण्याच्या मार्गावर आहेत.

महाविद्यालयाकडे जवळ जवळ ७० कॉम्प्युटर्स असून सर्व कॉम्प्युटर्स सर्व्हरमार्फत जोडले गेलेले आहेत. इंटरनेट सुविधा उपलब्ध करून दिलेली आहे. इनफ्लिबीनेट या युजीसी ने पुरविलेले ई-पुस्तके उपलब्ध असलेली सेवा महाविद्यालयात शिक्षक व विद्यार्थ्यांना उपलब्ध करून असलेली सेवा महाविद्यालयात शिक्षक व विद्यार्थ्यांना उपलब्ध करून असलेली सेवा महाविद्यालयात शिक्षक व विद्यार्थ्यांना उपलब्ध करून दिलेली आहे. ऑक्टोंबर २०१४ ते डिसेंबर २०१५ या कालावधीमध्ये सदर सेवेचा लाभ घेणाऱ्या भारतातील १० महाविद्यालयाच्या यादीमध्ये समावेश झाला आहे.

गेल्या ५ वर्षमध्ये ग्रंथालयातील पुस्तकांच्या संख्येत लक्षणीय वाढ झाली आहे. आणि ती २०००० ते २२००० च्या आसपास आहे.

क्रीडा विभागाकडील विद्यार्थ्यांचे यश लक्षणिय असून जिम्नॅशिअम मध्ये विद्यापीठाचा संघ सलग

१५ वर्षे विजेता ठरलेला आहे व टीममधील ४ विद्यार्थ्यांचे विद्यापीठ टीममध्ये ग्वाल्हेर स्पर्धेसाठी निवड झाली. कबड्डीमध्ये विजेता ठरलेला आहे. विद्यापीठ संघाचा कर्णधार महाविद्यालय ठरली आहे. मुलींचा ॲथलेटिक्स चा संघ ४ × ४ रिलेमध्ये विजेता ठरलेला आहे. अजिंक्य केसरी कुस्ती स्पर्धा विजेता मानाची गदा मिळविलेला विद्यार्थी महाविद्यालयाचा आहे. वरील सर्व विद्यापीठाच्या संघामध्ये विद्यार्थ्यांचा सहभाग मोठ्या प्रमाणात दिसून येतो. विद्यार्थ्यांच्या क्रीडा स्पर्धेतील यशाबद्दल नॅक समितीने प्रशंसा केली आहे.

सांस्कृतिक विभागाकडील विद्यार्थ्यांची चालू शैक्षणिक वर्षामध्ये जिल्हास्तरीय युवा महोत्सवामध्ये मूकनाट्य, पथनाट्य, समुहगान, वादविवाद स्पर्धेत भाग घेतलेला होता. पथनाट्यामध्ये जिल्हास्तरीय मध्यवती युवा–महोत्सवामध्ये दुसरा क्रमांक मिळविलेला आहे. शिक्षक दिनामध्ये पूर्ण शैक्षणिक कामकाज विद्यार्थ्यांमार्फत राबविले जाते. सामाजिक, सांस्कृतिक, क्रीडा क्षेत्रातील थोर व्यक्तिंच्या जयंत्या साजऱ्या केल्या जातात. तसेच तसेच एन. एस. एस. विद्यार्थ्यांचा गट सुळंबी, ता. राधानगरी या गावी 'विशेष श्रमसंस्कार' शिबीरामार्फत दाखल होवून समाजसेवा, समाजप्रबोधन, याकरिता कार्यतर होता. एन. एस. एस. च्या युनिटचे विशेष असे कौतुक नॅक समितीमार्फत केले गेलेले आहे.

महाविद्यालयातील ३३ शिक्षकापैकी १८ शिक्षकांनी २०१५ अखेर पी. एच. डी. पदव्या प्राप्त केल्या आहेत. उर्वरित शिक्षक पी. एच. डी. पदवी पूर्ण करण्याच्या मार्गावर आहेत. युजीसी मार्फत ९ मायनर रिसर्च प्रोजेक्ट महाविद्यालयाकडे कार्यरत आहेत. शिक्षकांनी शैक्षणिक वर्षामध्ये १०० च्या आसपास लेख प्रसिद्ध केलेले आहेत. व पुढील १२ व्या योजनेमध्ये रिसर्च प्रोजेक्टसाठी प्रस्ताव सादर केले आहेत. महाविद्यालयाचे प्राध्यापकांचे एम. पी. एस. सी. व विद्यापीठ परीक्षेतील योगदान मोठे आहे.

महाविद्यालयाकडील सर्व लॅबोरेटरीज ICT सुसज्ज झाल्या असून महाविद्यालयाकडे जवळ जवळ ८, एलसीडी प्रोजेक्टर, ७० कॉम्प्युटर्स, ६ लॅपटॉप इत्यादी साहित्य आहे. पूर्ण इमारत CCTV संरक्षणाखाली सुरक्षित करण्यात आलेली आहे. यु. जी. सी. अनुदानतून महिला वसतीगृह उपलब्ध झाले आहे.

स्पर्धा परीक्षा विभागामार्फत राज्य स्पर्धा व केंद्रशासन स्पर्धा परिक्षेसाठी मार्गदर्शन केले जाते. बऱ्याच विद्यार्थ्यांना यश संपादन केलेले आहे.

या महाविद्यायाची यशस्वी वाटचाल चाललेली असून विद्यापीठ अनुदान आयोग केंद्रसरकार, राज्यसरकार यांचे आर्थिक पाठबळ मोलाचे आहे. भागातील विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक गरजा पूर्ण करण्यास महाविद्यालय सक्षम आहे.

महाविद्यालयाच्या वरील सर्व यशामध्ये संस्थेचे अध्यक्ष मा. आम. के. पी. पाटीलसो, मा. उपाध्यक्ष दत्तात्रय तु. खराडेसो व मा. प्रविण पाटील, सर्व संचालक मंडळ, सचिव, कार्यकारी संचालक, प्राध्यापक, प्रशासकीय कर्मचारी, भागातील नागरिक, विद्यार्थी यांचा मोठा वाटा आहे.

।। जय हिंद ।।

स्पंदन अंक प्रकाशन व मालकीसंबंधी माहिती

■ प्रकाशन स्थळ	:	दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री, ता. कागल, जि. कोल्हापूर ४१६ २०८ फोन : (०२३५) २५४८२२
■ प्रकाशन काल	:	वार्षिक
■ प्रकाशक व प्रमुख संपादक मुद्रक	:	प्राचार्य डॉ. आर. एल. राजगोळकर
■ राष्ट्रीयत्व	:	भारतीय
■ पत्ता	:	दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री, ता. कागल, जि. कोल्हापूर ४१६ २०८
■ कार्यकारी संपादक	:	प्रा. डॉ. सादिक देसाई
■ पत्ता	:	दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री, ता. कागल, जि. कोल्हापूर ४१६ २०८
■ मुखपृष्ठ	:	वेदांत ग्राफिक्स, कोल्हापूर
■ संकल्पना	:	प्रा. डॉ. सादिक देसाई
■ मुद्रक	:	श्रीपाद ऑफसेट, ४६४ ई, शाहुपूरी, कोल्हापूर
■ राष्ट्रीयत्व	:	भारतीय
■ पत्ता	:	व्हिनस कॉर्नर, शाहुपूरी, कोल्हापूर फोन : (०२३१) २६५८४०१

मी प्राचार्य, डॉ. आर. एल. राजगोळकर असे जाहीर करतो की, वर दिलेली माहिती माझ्या समजुतीप्रमाणे खरी आहे.

— प्रकाशक

टीप : या अंकात व्यक्त झालेल्या मताशी संपादक सहमत असतीलच असे नाही.

श्री दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री (मौनीनगर)

आमचे गुणवंत ...

कु. शेणवी सविता ईश्वरा
बी.ए.-३ प्रथम

कु. पाटील दिपाली मारूती
बी. ए.-३ द्वितीय

कु. संकपाळ सुरेखा पांडूरंग
बी. ए.-३ तृतीय

कु. मालवेकर धनाजी बाळासो
बी. एस्सी.-३ प्रथम

कु. पाटील रमेश दिनकर
बी. एस्सी.-३ द्वितीय

कु. पाटील अक्षय आनंदा
बी. एस्सी.-३ तृतीय

कु. फराकटे प्रियांका बाळासो
बी. ए.-२ प्रथम

कु. महाडेश्वर सुप्रिया एकनाथ
बी. ए.-२ द्वितीय

कु. पालकर अर्चना प्रताप
बी. ए.-२ तृतीय

कु. कुदळे वर्षा पिराजी
बी. एस्सी.-२ प्रथम

कु. फासके अश्विनी जयवंत
बी. एस्सी.-२ प्रथम द्वितीय

कु. गौड नंदकुमार हिंदूराव
बी. एस्सी. -२ प्रथम तृतीय

कु. बागवान अफरीन अब्दूल
बी. ए.-१ प्रथम

कु. पाटील चांदणी सातापा
बी. ए.-१ द्वितीय

कु. मोरे सुदर्शन बाजीराव
बी. ए.-१ तृतीय

कु. पाटील श्वेता सातापा
बी. एस्सी.-१ प्रथम

कु. महाडेश्वर पूजा एकनाथ
बी. एस्सी.-१ द्वितीय

कु. पाटील शितल रघुनाथ
बी. एस्सी.-१ तृतीय

श्री दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री (मौनीनगर)

हिंदी स्कॉलरशिप

कु. धाके अंजली
बी. ए. III

कु. फराकटे सिमा
बी. ए. II

कु. पाटील निशिगंधा
बी. ए. I

विद्यापीठ गुणवत्ता स्कॉलरशिप

कु. फराकटे प्रियांका

कु. कुंभार साऊताई

कु. वर्णे श्रद्धा

आमचे खेळाडू

माने युवराज
जिमनॅस्टिक
कॉलेज कॅम्पस अॅम्बेसिटर

पाटील अनिकेत
जिमनॅस्टिक

पाटील अभिजित
जिमनॅस्टिक

परीट विनायक
व्हॉलिबॉल

पाटील सागर
व्हॉलीबॉल

गोधडे अजित
व्हॉलीबॉल

माळवी धनाजी
कबड्डी

राणे वैभव
अॅथलॅटिक्स

मोरे अमोल
अॅथलॅटिक्स

पाटील रोशन
कराटे

हार्दिक अभिनंदन

शिवाजी विद्यापीठाची
इंग्रजी विषयात
पी.एचडी. सपांदन

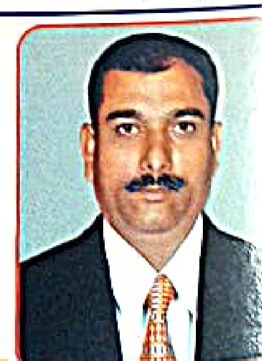
प्रा. डॉ. एस. ए. साळोखे

''लाभले आम्हांस भाग्य बोलतो मराठी
जाहलो खरेच धन्य ऐकतो मराठी
धर्म, पंथ, जात एक जाण तो मराठी
एवढ्या जगात माय मानतो मराठी''

– सुरेश भट

मराठी विभाग

डॉ. संजय पाटील

अनुक्रमणिका

■ गद्य विभाग ■

१) आई.... मी का मरतोय ?	कु. ऋतुजा रवींद्र चौगले	बी. एस्सी.-२
२) स्त्री जन्मा ही तुझी कहाणी	कु. प्रियांका नामदेव गोडसे	बी. एस्सी.-१
३) स्पर्धा परीक्षेतील यशाचा मार्ग	सुनिल कृष्णात मांडवकर	बी. ए.-३
४) नातं - गुरू आणि शिष्याचं	विकास पाटील	बी. ए.-३
५) एन. एस. एस. शिबीर - भावी जीवनाची शिदोरी	कु. प्रियांका बाळासो फराकटे	बी. ए.-३
६) निखळ मैत्री	कु. माया भिमराव कांबळे	बी. एस्सी.-२
७) शेतकऱ्यांच्या संकटाचा मार्ग आत्महत्याच आहे का ?	नेताजी साताप्पा ढेरे	
८) एक आव्हान पाण्याचे	कु. पूजा बाळासो फराकटे	बी. ए.-२
९) गोष्ट एका लढाऊ मित्राची	कु. धनश्री पांडुरंग वागवेकर	बी. एस्सी.-२
१०) नव्या जगाचा शोधक - ख्रिस्तोफर कोलंबस	कु. संजीवनी रामदास पाटील	बी. एस्सी.-३
११) उत्साही जीवन	कु. पूजा धनाजी चौगले	बी. ए.-१
१२) असा माझा गाव	मोरेश्वर दत्तात्रय अस्वले	बी. ए.-२
१३) थोर कवी - आरती प्रभू	प्रवीण आनंदा पाटील	बी. ए.-३
१४)स्पर्श	सुरेश गोपाळ कांबळे	बी. एस्सी.-३
१५) प्रेम आणि भावना	कु. शुभांगी प्रभाकर कोरे	बी. ए.-२
१६) हीच आमची वेळ	दीपक तानाजी कांबळे	बी. एस्सी.-३
१७) मनाच्या कोपऱ्यातून	कु. श्वेता साताप्पा पाटील	बी. एस्सी.-२

पद्य विभाग

१) स्त्री भ्रूणहत्या	कु. प्रियांका दत्तात्रय देसाई	बी. ए.-२
२) बाप	कु. सुप्रिया शहाजी संकपाळ	बी. ए.-२
३)आई	कु. पूनम रंगराव पाटील	बी.ए.-३
४)आई	कु. निलम राजाराम पाटील	बी. ए.-३
५) जीवनाची लढाई	कु. रोहिणी मुरलीधर गावकर	बी. ए.-३
६) आई	कु. स्वाती शिवाजी भोईटे	बी. ए.-३
७) माझी माय	कु. अनुराधा भिमराव कुंभार	बी. एस्सी.-३
८) अडाणी पण जिद्दी माय	कु. प्रणिता जयसिंग पाटील	बी. एस्सी.-२

९) मुलगीचा अभिमान	कु. स्वप्नाली सुरेश पाटील	बी. एस्सी.-३
१०) काहीतरी चुकत गेले	संतोष आडसुळे	बी. एस्सी.-३
११) पुस्तकं	माणिक सुभाष पाटील	बी. एस्सी.-३
१२) मन उदास होताना	दीपक राजाराम पोवार	बी. एस्सी.-३
१३) ध्येय वेड	निवास नामदेव जाधव	बी. ए.-१
१४) माझे महाविद्यालय	कु. विद्या संजय पाटील	बी. ए.-३
१५) एक आठवणीचा क्षण	कु. अंकिता अनिल देवर्डेकर	बी. ए.-१
१६) असेही जगून बघा	कु. विजया शीतल तिरवडे	बी. एस्सी.-३
१७) प्रेमी युगुल	राजवर्धन नंदकुमार केसरकर	बी. एस्सी.-३
१८) मनातली गोष्ट	वैभव कांबळे	बी. ए.-१
१९) इच्छा !	अमर आबासो पाटील	बी. एस्सी.-३
२०) मैत्री कशी असावी	कु. करिश्मा पाटील	बी. ए.-३
२१) मी म्हटलं : बरं !	कु. प्राजक्ता रामचंद्र शिंदे	बी. ए.-२
२२) जीवन	आदिनाथ शामराव मस्कर	बी. एस्सी.-१
२३) पहिला पाऊस	विनायक शंकर कुंभार	बी. एस्सी.-१
२४) प्रेम	समीर मारुती कांबळे	बी. ए.-१
२५) मन	रणजित दि. गायकवाड	बी. ए.-१
२६) आठवण येताच	संतोष शिवाजी जितकर	बी. ए.-३
२७) मैत्री म्हणजे	सुनिल गजानन पाटील	बी. ए.-२
२८) प्रेम	विकास तुकाराम कांबळे	-१

इतर

१) भावाने बहिणीला लिहिलेलं पत्र	कु. सुरेशा मधुकर पाटील	बी. ए.-१
२) हास्य विनोद	अजय कृष्णात तौंदकर	बी. एस्सी.-२
३) जीवन जगण्याचा मूलमंत्र	कु. प्रियांका राजेंद्र सावंत	बी. एस्सी-३
४) निमत्रंण	गणेश दिनकर हिंगे	बी. एस्सी.-३

आई......
मी का मरतोय......

- कु. ऋतुजा रवींद्र चौगले

'थर्टी फस्ट'चा बेभान जल्लोष.....

आई

तू म्हणाली होतीस.

पार्टीला जायचंय, तर जा.....

पण 'पिऊ' नकोस.....!

आई.

खरं सांगतो..... मी नाही प्यायलो..... मी फक्त सॉफ्टड्रिंक प्यायलो..... सोडा असलेला.....!

आई,

खूप आग्रह केला मित्रांनी..... म्हणाले पी रे..... पी रे.....पण नाही प्यायलो मी..... संगळ्यांनी चिडवलं मला, भरीस पाडलं; पण मी नाहीच ग्लासला हात लावला..... तुला दिलेलं प्रॉमिस पाळलं..... न पिण्याचं.....!

कोणी काहीही म्हणो..... न पिता एन्जॉय करता येतो, हे तुझं वाक्य माझ्या लक्षात होतं..... मला गरजच नाही वाटली नशेची.....!

आई,

पार्टी संपत आली आत्ता..... जो तो घराकडे निघालाय ..... खूप पिऊन 'टाईट' झालेले माझे मित्र स्वतः ड्राईव्ह करत घराकडे निघालेत..... मी ही माझ्या कारजवळ पोहोचलोय..... निघालोय..... पूर्ण शुद्धीत.....! मी येईन घरी धडधाकट ..... नशेत गाडी ठोकरण्याचां, काही होण्याचा प्रश्नच नाही ..... मी प्यालोच नाही.....

आई,

मी निघालो.....

गाडी काढताच होतो बाहेर; पण पाहतो, तर समोरून एक गाडी सुसाट येताना दिसते ..... माझ्याजवळ अगदी जवळ येतेय ती ..... माझ्या गाडीवर ..... आदळतेय .....

आई,

मी पडलोय गाडीबाहेर ..... काहीच कळत नाहीये ..... अंगातून कारंजं फुटल्यासारखं उडतंय ..... कोणीतरी हवालदार ओरडतोय जोरजोरात ..... दारू पिऊन बुंगरट गाडी चालवत होती ती पोरं ..... त्यांच्या गाडीनं ठोकरलं याला ..... मरणार हे पोरगं .....

आई,

मला वेदना होताहेत गं खूप ..... तू जवळ असावीस असं वाटतय ..... मी ..... मी ..... ?

आई .....

मला का ठोकरलं गं त्यांनी? रक्ताच्या थारोळ्यात पडलोय मी.....जमलेत इथे सगळे पण.....डॉक्टर, पोलीस..... ते डॉक्टर म्हणताहेत..... काही चान्सेस नाही. संपलंय सारे, काहीच उपाय नाही..... नाही वाचणार हा.....

आई,

तुझी शपथ..... मी प्यायलो नव्हतो गं..... त्या गाडीतली मुलं नशेत होती .....

आई,

ती मुलंही माझ्याबरोबरच त्या पार्टीत होती बहुतेक फरक इतकाच ..... की प्यायले ते आणि मरतोय मी ..... ! का पितात गं आई ही लोकं? सगळं आयुष्य नासवतात स्वतःच ..... आणि दुसऱ्याचही .....

आई,

माझ्यासारखंच त्यालाही कुणीतरी सांगायला हवं होतं ..... दारू पिऊन गाडी चालवू नकोस ..... त्यानं ते ऐकलं असेल .....

आई,

मला आता श्वास लागायला लागलाय ..... तुटायला लागलोय मी अख्खा ..... आतल्या आत ..... पण तू नाही रडायचंस माझ्यासाठी ..... मला जेव्हा तुझी गरज होती ..... तेव्हा तेव्हा तू माझ्याबरोबर ..... माझ्यासाठी ..... !

पण मरताना मला फक्त एक शेवटचा प्रश्न पडलाय ..... जर मी दारू पिऊन गाडी चालवत नव्हतो, तर मग मी का मरायचं? दुसऱ्याच्या चुकीची शिक्षा मीच का भोगायची?

आई ..... का लोक दारू पिऊन गाडी चालवतात गं ..... ?

▲▲▲

स्त्री भ्रूणहत्या

मी जत्रेतलं खेळणं नाही आई
मोडलं की फेकून द्यायला
तुझ्या काळजाचं स्पंदन आहे
हे सांगावं लागतय तुला
बोबडं बोल माझं अंगणी फुलू दे
आई मला उमलू दे
आई मला उमलू दे....!

ताईच्या मांडीवर खेळायचं आहे मला
दादाच्या हातावर राखी बांधायची आहे मला
आजोबांना बोबड्या स्वरातील गोष्ट सांगायची आहे
तुझ्या मंजुळ स्वरातील अंगाई गीत मला ऐकू दे
आई मला उमलू दे
आई मला उमलू दे....!

मुक्ताई, जिजाई, अहिल्या, सावित्री
यांनी देशाचा इतिहास घडविला
ज्या जिजाऊच्या शिवबाने मग
सह्याद्रीच्या मातीत किती पराक्रम फुलविला
त्या शिवबाचे स्वराज्य मला पाहू दे
आई मला उमलू दे
आई मला उमलू दे....!

– देसाई प्रियांका दत्तात्रय

स्त्री जन्मा ही तुझी कहाणी..

कु. प्रियांका नामदेव गोडसे
बी. एस्सी. भाग-१

स्त्री म्हणजेच माता, आई, ममता, माय, माउली, बहीण, बायको आजी इत्यादी अशी अगणित रूपे असलेली देवी....

इतके सुंदर रूप, नाती व घर जोडणारा एक दुवा म्हणजेच स्त्री. इतकं असूनही आजच्या जगात लोकांना मुली नको आहेत. का नको आम्ही तुम्हांला? का कोणता गुन्हा केलाय आम्ही? म्हणून आम्हाला जन्माला येण्याआधी मारलं जातय. अहो! गुन्हेगारांनासुद्धा इतकी अघोरी शिक्षा दिली जात नाही, जी आम्हाला मिळते. का? तर आम्ही मुली म्हणून !...

स्त्री म्हणजे या जगाची, घराची, नात्याची सुरुवात. जिच्यापासून नाती सुरू होतात व ती तिच्यापाशीच येऊन थांबतात.

या जगात अनेक महान स्त्रिया होऊन गेल्या आणि आजही होतायत. त्या शरीराने गेल्या; पण त्यांचे संस्कार, संस्कृती आणि ज्ञान आमच्यात देऊन गेल्या. किती नावं घेऊ? आणि कुणाकुणाची किती उदाहरण देऊ? सांगा या स्त्रियाची अगदी जिजामाता राणीसाहेब, अहिल्याबाई होळकर, सावित्रीबाई फुले, झाशीची राणी लक्ष्मीबाई, हिरकणी किरण बेदी, इंदिरा गांधी, मेधा पाटकर, डॉ. आपटेमाई त्याचबरोबर आपल्या महिला खेळाडू पी. टी. उषा, मेरी कॉम, तेजस्विनी सावंत अशा खेळाडू महिलांनी भारताचं, जगाचं आणि घराचे नाव अटकेपार नेलं. समाजात स्वतःचं स्थान निर्माण केलं. एक सन्मान मिळाला. या ज्ञानी युगात मात्र या स्त्रीला अजूनही 'रांधा वाढा, उष्टी काढा.' याच नजरेतून पाहिले जातंय. स्त्रीला पुरुषाच्या खांद्याला खांदा लावून काम करता यावं, म्हणून समाजानं, सरकारनं योजना दिल्या; पण त्याही फक्त कागदावरच. महिलांच्या सुरक्षतेचा प्रश्न उचलला; पण तो फक्त लोकसभेत. इतर ठिकाणी जे आहे ते आहेच.

'गर्भपात' हे संकट काय कमी होतं? आमच्यासाठी म्हणून आता आम्हांला तुमच्या वासनेच्या नजरेला बळी पाडताय काय ? एखादी मुलगी शिकते व नंतर घराला हातभार लागावा म्हणून काम करते, तर तिला तिथे तिचा सन्मान मिळत नाहीच; पण तुमच्या वासनेला बळी पडावं लागतं. का? अहो! मी लिहिते मुलगी म्हणून नाही, तर या सर्वच मुलींची एक भावना म्हणून.... दिल्लीत आलेले संकट आजही आठवलं तरी अंगावर काटा येतो. नंतर मुंबईतील इंदू मिलमधील ती घटना. अहो, तुमची वासना तर चार, तीन, दोन इतकंच नव्हे तर एक वर्षाच्या त्या छोट्या निष्पाप जीवांना पण सोटत नाही. अहो, ज्या वयात मुलीने खेळात आपला आत्मविश्वास वाढवायचा, त्या वेळेत तिला या नराधमांच्या सामोरे जावे लागते. का? कोण उत्तर देईल का, या प्रश्नाचं. त्या मुलींना आम्हा सर्वांना, या स्त्री जातीला दिले का हो?

त्यात भर म्हणजे तुमचा हव्यास, लोभ, लग्न हे प्रत्येक मुलीसाठी स्वर्गाहून सुंदर स्वप्न असते; पण त्या वाटेत एक काटा रुततो, तो म्हणजेच हुंड्यांचा. आपण हुंडा समोरासमोर नाही; पण कोणत्यातरी गोष्टीच्या आडून घेतला जातो. मग ते लग्न करून द्या किंवा सोफासेट, फ्रीज, टीव्ही अशा अनेक स्वरूपात घेतला जातो. का हवा लोभ तुम्हाला? दुसऱ्याकडून हुंडा घेताना तुम्हांला जाणवत नाही का तुम्हालांही एक 'कन्यारत्न' आहे? उद्या तीही या प्रसंगातून जाणार आहे? थोडा विचार करा या सगळ्याचा. मग हे प्रश्न आम्हांला पडणारच नाहीत ना. आज आम्हांलाही स्वप्नं पडतात; पण ती सुंदर संसाराची नाही तर उद्या यातील एखादी घटना आमच्यासोबत न होओ.

थोडा विचार करा.... सगळं कोडं सुटल आणि स्वर्गाहूनही सुंदर हे जग होऊन जाईल. काय माहीत, गुन्हेगारीही कमी होईल.

विचार करा.
कोण होतास तू, काय झालास तू.
अरे वेड्या, कुठे वाया गेलास तू...
मग
द्याल ना आम्हांला साथ
द्याल ना आम्हांला सन्मान
आणि ताठ मानेनं जगाचा
आणि जगायचा अधिकार....
द्याल ना?

।। धन्यवाद ।।

आई

आईसाठी काय लिहू
आईसाठी कसे लिहू
आईसाठी पुरतील एवढे
शब्द नाहीत कोठे
आईवरती लिहिण्याइतपत
नाही माझे व्यक्तिमत्त्व मोठे
जीवन हे शेत, तर आई म्हणजे विहीर
जीवन ही नौका, तर आई म्हणजे तीर
जीवन ही शाळा, तर आई म्हणजे पाटी
जीवन हे कामच काम, तर आई म्हणजे सुट्टी
आई तू उन्हामधली सावली
आई तू पावसातली छत्री
आई तू थंडीतील शाल
आता यावीत दुःखे खुशाल.

– कु. स्वाती शिवाजी भोईटे
T. Y. B. A.

''स्पर्धा परीक्षेतील यशाचा मार्ग''

- सुनिल कृष्णात मांडवकर
बी. ए. भाग ३ (राज्यशास्त्र)

''स्पर्धा परीक्षेला लाखो विद्यार्थी बसतात; पण निवड हजार जणांचीच होते. यावरून असे स्पष्ट होते, की परीक्षा कठीण असते. तथापि या परीक्षेत यश मिळविणे कठीण मात्र जरूर नाही. खालील नमुद बाबींचे मनापासून तंतोतंत पालन केल्यास यश निश्चितपणे मिळू शकते.''

प्रवृत्ती :-(Attitude) दृष्टिकोण

या स्पर्धा परीक्षांमध्ये सहभागी होणाऱ्या प्रत्येक उमेदवाराने त्याची प्रवृत्ती, मानसिकता सकारात्मक ठेवली पाहिजे. सकारात्मक प्रवृत्ती याचा अर्थ स्पर्धा जिंकण्याची प्रवृत्ती होय. मी या स्पर्धेत यशस्वी होणारच. अशा प्रकारची मानसिकता आणि दृढ निर्धार करून या परीक्षेला सामोरे गेल्यास यश मिळणे फारसे अवघड नाही.

या स्पर्धा परीक्षेबाबत अनेक प्रकारचे अपप्रचार केले जातात; परंतु त्यामध्ये काही तथ्य नसते. या स्पर्धा परीक्षेच्या माध्यमातून केवळ गुणवत्ता या निकषावर उमदेवारांची अंतिमतः निवड केली जाते.

निर्धार :-

केवळ सकारात्मक प्रवृत्ती असणे पुरेसी नाही. या सोबत दृढ निर्धार याचा अर्थ एखादी गोष्ट साध्य करण्यासाठी प्रामाणिक प्रयत्न हवेत.

कौशल्य आणि कार्यपद्धती : (Skill and System)

कोणतीही स्पर्धा जिंकण्यासाठी कौशल्य ही अत्यंत महत्त्वाची बाब आहे. प्रबळ इच्छाशक्ती आणि त्यासोबत पुरेसे ज्ञान असूनही कौशल्य नसेल, तर यश मिळविणे कठीण आहे. यामध्ये अभ्यास करण्याचे कौशल्य, प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्याचे कौशल्य इत्यादी सर्व बाबींचा समावेश होतो. यासोबतच अभ्यासाची कार्यपद्धती ही बाबसुद्धा फार महत्त्वाची असते. एखादे काम करण्याची कार्यपद्धती चुकीची असेल, तर काम करण्यास विलंब लागतो आणि बऱ्याचदा योग्यप्रकारे काम होत नाही. ज्या विद्यार्थ्यांना एम. पी. एस. सी.च्या स्पर्धा परीक्षेला सामोरे जावयाचे आहे, त्यांनी अभ्यास करण्याची शास्त्रशुद्ध पद्धती आत्मसात करणे गरजेचे आहे. अभ्यासातील नियमितपणा आणि सातत्य या दोन्ही बाबीं कार्यपद्धतीचा अविभाज्य घटक आहेत.

हे ज्ञानाचे युग आहे, त्यामुळे ज्या व्यक्तीकडे पुरेसे ज्ञान नसेल, ती व्यक्ती कोणत्याही उपक्रमात यशस्वी होऊ शकत नाही.

संयम :-

बऱ्याचदा असे दिसून येते, की पहिल्या प्रयत्नात अपयश आल्यानंतर बरेच उमेदवार नाउमेद होऊन प्रयत्न करणे थांबवतात व स्पर्धा परीक्षेतून बाहेर पडतात. यामुळे पहिल्या प्रयत्नात आलेल्या अपयशाकडे अपयश म्हणून न बघता यशाकडे जाण्याच्या मार्गातील तो टप्पा आहे, असे समजून

प्रयत्न करीत राहणे गरजेचे आहे.

नियोजनबद्ध कामकाजप्रणाली :–

अभ्यासाची पुस्तके आणि काढलेल्या नोटस योग्य ठिकाणी आणि योग्य पद्धतीने ठेवणे गरजेचे आहे. अन्यथा त्यांचा शोध घेण्याकरिता बराच वेळ खर्ची जातो आणि आवश्यक वस्तू वेळेवर सापडली नाही, तर स्वभाव चिडखोर बनतो. चिडखोर स्वभावाच्या व्यक्तीमध्ये मनाची एकाग्रता निर्माण होऊ शकत नाही. वेळेच्या बचतीसाठी उपलब्ध वेळेचे योग्य व्यवस्थापन करणे गरजेचे असते. यासाठी आवश्यक आहे नियोजनबद्ध कामकाजप्रणाली.

दर्जेदार पुस्तके :–

परीक्षेची तयारी करण्याकरिता उपलब्ध असणारा मर्यादित कालावधी विचारात घेता प्रत्येक विषयाची फार अधिक पुस्तके न वाचता तीन किंवा चार दर्जेदार पुस्तकेच वाचावीत व प्रत्येक पुस्तकातील काही महत्त्वाच्या बाबींची नोंद केली जावी. सर्वच पुस्तकांमध्ये बऱ्याच बाबी समान असतात.

तणावमुक्त मानसिकता :–

तणावपूर्ण मनःस्थितीत केलेला अभ्याससुद्धा लक्षात राहत नाही, त्यामुळे उमेदवारांनी आपल्या मनावर कोणत्याही प्रकारचा तणाव निर्माण होऊ न देता अभ्यास करणे गरजेचे आहे. मी या परीक्षेत उत्तीर्ण होईल किंवा नाही या बाबींचा विचार वारंवार न करता जितका जास्त अभ्यास करता येईल, तितका करावा.

आरोग्य :– (Helth)

निरोगी शरीर हा कठोर परिश्रमाचा पाया आहे. शरीर निरोगी नसेल, तर अभ्यासात मन लागत नाही. लवकर थकवा येतो, तसेच केलेला अभ्यास लक्षात राहत नाही. आरोग्य आणि स्मरणशक्तीचा सरळ संबंध आहे, त्यामुळे कठीण परिश्रमाबरोबरच आरोग्याकडेसुद्धा लक्ष देणे गरजेचे आहे. याकरिता दररोज कमीत कमी एक तास व्यायाम करावा. तसेच नियमितपणे सकाळी फिरावयास जावे. मसाल्याचे पदार्थ खाऊ नयेत.

चर्चा आणि विचारांची देवाणघेवाण :–

(Discussions and Interaction)

गटचर्चा आणि विचारांची देवाणघेवाण या माध्यमातून कमी वेळेत अधिक ज्ञान प्राप्त करणे शक्य होते. तसेच त्यामुळे स्वतःचा आत्मविश्वास निर्माण होतो. इतरांनी सांगितलेली माहिती लवकर लक्षात राहते.

शॉर्टफॉर्म्स महत्त्व :–

एखाद्या विषयात अनेक महत्त्वाचे मुद्दे असतात. ते सर्व लक्षात ठेवले पाहिजेत. याकरिता काही शॉर्टफॉर्म तयार केल्यास त्याचा फायदा होतो.

उदाहरणार्थ :– 'बिरारू' राज्ये. बिमारूचा अर्थ बिहार, मध्यप्रदेश, राजस्थान आणि उत्तरप्रदेश. ही राज्ये सामाजिक व आर्थिकदृष्ट्या बिमार (आजारी) आहेत.

BRIC म्हणजे ब्राझील, रशिया, इंडिया आणि चीन लक्षात राहतील.

अशाप्रकारे शॉर्टफॉर्म तयार करण्याचा प्रयत्न

करावा.

अभ्यासाचा कालावधी :-

अ) या स्पर्धा परीक्षेची तयारी कमीत कमी एक वर्ष करावी लागते. साधारण गुणवत्तेच्य उमेदवाराच्या बाबतीत हा कालावधी १-२ वर्षाचा असू शकतो.

ब) परीक्षेची परिपूर्ण तयारी करण्याकरिता दररोज साधारण १०-१२ तास अभ्यास करणे अपेक्षित आहे. शेवटच्या तीन महिन्यात हा कालावधी १५-१६ तास असू शकतो.

अभ्यासाचे वेळापत्रक :-

सतत केलेला अभ्यास लक्षात राहण्याचे प्रमाण हळूहळू कमी होत जाते. 'लॉ ऑफ डिनीनिसिंग रिटर्न'चा सिद्धांत या ठिकाणीही लागू होतो, त्यामुळे अभ्यास टप्याटप्याने केल्यास तो अधिक स्मरणात राहतो.

अभ्यासाचे वेळापत्रक खालील पाच टप्प्यात विभागले जाऊ शकते.

१) पहाटे ०५ : ०० ते ०७ : ३०

२) सकाळी ०९ : ०० ते १२ : ००

३) दुपारी ०२ : ०० ते ०५ : ३०

४) सायंकाळी ०७ :०० ते ०९ : ००

५) रात्री १० : ०० ते ११ : ००

आई

आई वडील माझे थोर किती सांगू त्यांचे उपकार,
जीवनाच्या वाटेवरती किता असतो त्यांचा आधार
आई माझी मायेचा सागर
दिला तिने जीवनाला आधार
रखरखत्या ऊनातून धगधगत्या रानातून
राबलीस माझ्यासाठी तू गं ! कष्टाच्या घामातून
कधी मिळेल मुठभर घास, कधी घडेल उपवास
ओल्या मातीतून चालताना तुडविले काट्याचे फास
आई माझी मायचे सागर दिला तिने जीवनाला आधार
नभीचे चांदणे तू चंद्राची कोर
शीतल तुझी छाया मला हवी जन्मभर
तुझ्या शीतल छायाखाली उभं आयुष्य मी काढीन
आई देवापाशी मी गं ? आई तुलाच मी मागीन
आई माझी मायेचा सागर दिला तिने जीवनाल आधार

- पूनम (प्रीती) रंगराव पाटील

बी. ए. भाग-३

नातं - गुरू आणि शिष्याचं

- पाटील विकास
बी. ए. ३

उत्तम काम किंवा कार्य केल्याबद्दल आपण प्रशंसेचे जे चार शब्द बोलतो त्याला कौतुक असे म्हणतात. कौतुकामध्ये शब्द पुरेसे असतात; पण या कौतुकाला वस्तूची (बक्षीस) जोड मिळाली, तर कौतुकाची गोडी अधिक वाढते आणि हे गुरूंकडून झाले तर दुधात साखरच. कौतुकाचे चार शब्द संजीवनी आहेत. म्हणूनच,

क्षण एक पुरे कौतुकाचा । वर्षाव घडो कामाचा । असे काही म्हणावेसे वाटते.

असो, आपण विषयाकडे वळू. न्यायमूर्ती महादेव गोविंद रानडे यांची ही गोष्ट. न्या. रानडेंना आपण बंगाली भाषा शिकली पाहिजे आणि ती आपल्याला आली पाहिजे असं वाटलं; पण कामाच्या रगाड्यात बंगाली भाषा शिकायला त्यांना जमेना. मग एका बंगाली भाषिक नाभिकाला नेमले आणि दाढी करता करता त्याच्याकडून ते बंगाली भाषेचे धडे गिरवू लागले. एकेदिवशी हा प्रकार त्यांच्या पत्नीच्या लक्षात आला. त्या रागावल्या. म्हणाल्या, " काय हे? आपल्याला याच्यापेक्षा अधिक चांगला गुरू सहज मिळाला असता. आपण न्यायाधीश आहात. अशा पद्धतीने आपण शिकत आहात हे कुणी पाहिलं, तर तुम्हाला ते लोक काय म्हणतील?" तेव्हा न्या. रानडे म्हणाले, " आपल्याला जिथून ज्ञान मिळेल, तिथून आपण घेतलं पाहिजे. तू संकुचित विचार करू नकोस. तुला दत्तात्रेय माहिती आहेत काय? त्यांना चोवीस गुरू होते. प्राणी, पक्षी, किडे, माणसं अशा सर्वांनाच त्यांनी गुरू मानलं होतं.

ज्यांच्याकडे चांगले गुण आहेत, त्यांना आपण गुरू मानावं.

खरंच ही गोष्ट केवढा मोठा बोध देते ! आपल्या आजूबाजूला अनेक गोष्टी शिकण्यासारख्या

असतात; पण आपली दृष्टीच अतिशय संकुचित असते, त्यामुळे आपणच ज्ञानाची कवाडं बंद करतो.

कुणाकडून काय घ्यावे म्हणजेच शिकायला हवं, हे कवी वि. दा. करंदीकरांनी अतिशय सुंदर भाषेत आपल्या 'घेता' या कवितेत सांगितलं आहे.

निसर्ग हा सर्वश्रेष्ठ गुरू आहे, त्यांच्याबद्दल कितीही सांगितलं, तर अपुरंच आहे. ठरावीक वेळेला आकाशात उगवून अस्ताला जाणारे चंद्र, सूर्य, तारे आपल्याला नियमितपणा शिकवतात. वृक्ष, लता, मेघ, नदी, सागर आपल्याला परोपकार करायला शिकवतात आणि एक समर्पित जीवन जगण्याचा मार्ग दाखवितात.

आकाशाकडून विशालतेचा, डोंगर-पर्वताकडून धैर्यशीलतेचा गुण घ्यायला हवा. आपल्या आजूबाजूला असलेल्या लहानांपासून मोठ्यापर्यंत आपण काही ना काही शिकतच असतो आणि त्यामुळेच ते न कळत आपले गुरू होऊन जातात.

आपल्या आजूबाजूला असे अनेक गुरू असतात, की ज्यांच्याकडून आपल्याला सतत शिकायला मिळतं; पण हे नातं जोडण्यासाठी आपले डोळे उघडे असले पाहिजेत, मग ते गुरू आपल्याला दिगंतातून फिरवत विश्वाकार दाखवतात आणि अनंताचा साक्षात्कार घडवतात.

जीवनात चैतन्य आणणाऱ्या अशा या गुरूंना माझा सादर प्रणाम !

▲▲▲

आई

आई म्हणजे चालते बोलते 'SATELITE'
प्रत्येक समस्येला तू सहज देते 'SITE'
राब राब राबतेस अगदी 'DAYNIGHT'
म्हणूनच येतो आमच्या आयुष्यात 'LIGHT'
आई तू म्हणजे...... 'REST HOUSE'
कॉम्प्युटरच........ 'MOUSE'
खरंच तुझ्याशिवाय आई
चालू शकत नाही कोणतेही 'HOUSE'
आई म्हणजे संगीतातील सतार
आकाशातील....... 'STAR'
तुझ्या असण्याने आई
घर ही बनतं अगदी 'FIVE STAR'
आई म्हणजे विश्वाचा 'LORD'
खेळायची 'YARD'
घराची 'GUARD'
पिलांसाठी 'BIRD'
विश्वकोशातही ही नाही आई
तुझ्यापेक्षा...... 'WORD'

– कु. निलम राजाराम पाटील
T. Y. B. A.

एन. एस. एस.
- भावी जीवनाची शिदोरी

- कु. प्रियांका बाळासो फराकटे
बी. ए. भाग - ३

'हम सब मिलकर देश का अपने जग में नाम जगायेंगे।
एन. एस. एस. का परछम लेकर आगे बढते जायेंगे।'

या एन. एस. एस. गीतानुसार भावी जीवनात यशस्वी होण्यासाठी, प्रगतीपथावर पोहोचण्यासाठी एन. एस. एस. शिबिर अत्यंत आवश्यक आहे. विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्वाला हिऱ्याप्रमाणे पैलू पाडण्याचे कार्य एन. एस. एस.शिबिर जिकिरीने करते. शिबिर करत असताना जीवनातील सत्यप्रत चांगले अनुभव मिळाले. असं वाटतं, की इथूनच भावी जीवनाची तयारी सुरू झाली. आपण म्हणतो त्या वास्तव जीवनामध्ये कसं जगावं याचे चांगलेच धडे मिळाले. एन. एस. एस. शिबिरामध्ये पहाटे योगासने, व्यायाम घेतले, त्यामुळे शरीर निरोगी राहण्यास आणि मन प्रसन्न होण्यास मदत झाली. इंग्रजीत जसे म्हणतात, की "Sound mind in sound body" आणि "Health is Wealth." त्याप्रमाणे प्रत्यक्ष प्रात्यक्षिकातून शारीरिक, मानसिक तंदुरूस्ती बनण्यास मदत झाली. भावी जीवनासाठी शरीराची इमारत भक्कम असेल तरच इतर कार्ये पूर्णत्वाकडे नेण्यास आपण सक्षम होऊ, त्यामुळे एन. एस. एस. शिबिर ही भावी जीवनाच्या तयारीची सुरुवात आहे.

'वक्तशीरपणा' हा प्रत्येकाकडे असायला हवा. त्यासाठी वेळेचे नियोजन करता आले पाहिजे. शिबिरामध्ये सर्व स्वयंसेवकांना वेळेचे महत्त्व पटले. " Time is Money." याचा प्रत्यय आला, त्यामुळे वेळेचा अपव्यय होणार नाही याची दखल घेण्यास सर्वजण शिकले. वक्तशीरपणाचे मूल्य विद्यार्थ्यांमध्ये रूजण्यास मदत झाली. एन. एस. एस. शिबिरामध्ये शारीरिक कष्टाची कामे केली. खोरी, कुदळ, टिकाव, पार, झाडू यांसारख्या साहित्यांच्या साहाय्याने स्वयंसेवक-स्वयंसेविकांनी प्रत्यक्ष कामे केली, त्यामुळे कष्ट करून, घाम गाळून केलेल्या कामाचा गोड आनंद मनाला किती प्रसन्नता मिळवून देतो, हे समजलं. प्रत्यक्ष भावी जीवनात " Work is God and Pray. " ही लौकिक गोष्ट समजली.

सुरुवातीला एन. एस. एस. शिबिराच्या पहिल्याच दिवशी जनजागृती करण्यासाठी गावातून प्रभातफेरी काढण्यात आली. त्या प्रभातफेरीमध्ये - 'माकडा माकडा हूप हूप, झाडे लावा खूप खूप', 'N. S. S., N. S. S. We want Success, ' 'Not me But you' 'पाणी अडवा, पाणी जिरवा.', 'लेक वाचवा, लेक शिकवा', 'स्वच्छ भारत, स्वस्थ भारत.' यांसारख्या घोषणा देण्यात आल्या. प्रभातफेरीमध्ये गावातील लोकांचे प्रबोधन केले.

शिबिरातील दररोजचे नियोजन हे काटेकोरपणे पाळले जायचे. सकाळच्या अल्पोपहारानंतर शारीरिक कामे केली. त्यामध्ये ग्राम स्वच्छता, नदी घाट स्वच्छता, गटारी स्वच्छता, दोन वनराई बंधारे, डोंगरातून जाणारा पालखीचा रस्ता,

गावातील मोरे गल्लीचा रस्ता तयार केला. डोंगरातील रस्ता तयार करताना सर्वच स्वयंसेवक-स्वयंसेविकांना खूप शारीरिक कष्ट घ्यावे लागले, त्रास झाला. अथक परिश्रमाने सुंदर असा रस्ता तयार केला. याठिकाणी 'एकी हेच बळ' त्याप्रमाणे सर्वांनी एकजुटीने हा रस्ता तयार केला. अशा सुंदर सृजनशीलतेनंतर मनाला आत्मिक समाधान लाभले.

शिबिरामध्ये शारीरिक कामाबरोबरच बौद्धिक खाद्यही सर्व विद्यार्थ्यांना पुरवले. दररोज दुपारच्या सत्रात 'गटचर्चा' या कार्यक्रमाचे आयोजन केले. गटचर्चेसाठी दररोजचे विषय ठरवले. त्यामध्ये 'प्रेम आणि मैत्री यांतील फरक', 'प्रसारमाध्यमाची गरज आणि वास्तव', 'भारत एक महाशक्तीशाली राष्ट्र : स्वप्न आणि वास्तव', 'खेड्यांचे बदलते स्वरूप', 'युवक : कालचा, आजचा आणि उद्याचा' यांसारखे बुद्धीला चालना देणारे विषय ठरविण्यात आले. प्रत्येक गटातून दोन-दोन विद्यार्थी व्यासपीठावर येऊन विषयाच्या सकारात्मक-नकारात्मक बाजू मांडत होते. त्यातून विचारांची देवाण-घेवाण होत होती. त्यातून प्रत्येकाला हक्काचं व्यासपीठ मिळालं. गटचर्चेनंतर चहापानाचा कार्यक्रम व्हायचा. त्यानंतर संध्याकाळच्या व्याख्यानाची तयारी सुरू व्हायची. रांगोळी घालणे, व्यासपीठ सजवणे, गावातून लोकांना व्याख्यान ऐकण्यास येण्यासाठी बोलावून आणणे, कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन करणे, पाहुण्यांचे स्वागत करण्याची तयारी करणे यांसारखी जबाबदारी पूर्णपणे स्वयंसेवकांवर असल्याने जो-तो गट आपापल्या क्रमाने ही जबाबदारी पार पाडत असे. हे करीत असताना प्रत्यक्ष जीवनात 'नायक' म्हणून कार्यरत असताना किती धडपड करावी लागते, याची प्रचिती आली.

बौद्धिक चालना देणारी व्याख्याने खरोखरच उत्कृष्ट झाली प्रा. शिवाजीराव भुकेले यांनी 'तुका झालासे कळस' या विषयावरील प्रबोधनात्मक व्याख्यान अतिशय विनोदात्मक रीतीने दिले. सर्व स्वयंसेवक-स्वयंसेविका, ग्रामस्थ व्याख्यान ऐकण्यात अगदी मग्न झाले. त्यांनी तुकाराम महाराजांच्या जीवनातील घटना सुंदररित्या अभंगाद्वारे सांगितल्या आणि सर्वांना अंतर्मुख केले. त्यांनी सांगितले, की

"राजा असावा शिबवासारखा
संत असावा तुकोबांसारखा."

तसेच तुकोबा म्हणजे मध्ययुगातील महात्मा फुले होय. तुकोबांची गाथा म्हणजे महाराष्ट्राचे ऊर्जास्रोत, महावस्त्र होय, असे मौलिक मार्गदर्शन केले.

मा. रवींद्र पाटील यांनी 'व्यक्तिमत्त्व विकास' या अत्यंत पैलूदार विषयावर मार्गदर्शन केले. 'वक्तशीरपणा', 'सौजन्यशीलता', 'नम्रता', स्त्री-पुरुष समानता', 'श्रमप्रतिष्ठा' यांसारख्या मूल्यांचे महत्त्व उदाहरणाद्वारे स्पष्ट केले. ABCD.....Z चे अर्थ व्यक्तिमत्त्व विकासाच्या दृष्टीने सांगितले. त्यामुळे विद्यार्थ्यांना नाविण्यपूर्ण दृष्टिकोण मिळाला.

मा. राजेंद्र यादव यानी 'बुवाबाजीचे चमत्कार' अशा समाजप्रबोधनपर विषयावर प्रात्यक्षिकाद्वारे मार्गदर्शन केले. विद्यार्थ्यांचा प्रत्यक्ष सहभाग घेऊन बुवाबाजीचे चमत्कार दाखवले

समाज भोंदूपणाला कसा बळी पडतो, हे त्यांनी दाखवून दिले. त्यांच्या व्याख्यानातून समस्त ग्रामस्थदेखील भारावून गेले.

मा. डॉ. विजय पेटकर यांनी 'स्वप्न' विषयावर तरुण पिढीला योग्य मार्गदर्शन केले. स्वप्न मोठी पहा. जी झोपू देत नाहीत, तीच खरी स्वप्ने असतात, तर जी स्वप्ने झोपल्यानंतर पडतात, ती 'दिवास्वप्न' असतात, असे त्यांनी सांगितले. जीवनात यशस्वी होण्यासाठी टप्पे सांगितले याशिवाय डॉ. एम. एस. पाटील यांचे 'कुष्ठरोग निर्मूलन', डॉ. आर. एस. पाटील यांचे 'एड्स निर्मूलन', डॉ. एस. पी. जाधव यांचे 'मलेरिया व डेंग्यू डासांचे निर्मूलन' या विषयावर व्याख्याने झाली. ही व्याख्याने आरोग्यविषयक जागृती करणारी होती.

एन. एस. एस. शिबिरामध्ये महिलांसाठी हळदी-कुंकू समारंभ, महिला मेळावा व आरोग्य तपासणी हा संयुक्त कार्यक्रम आयोजित केला. या कार्यक्रमात डॉ. स्नेहा हुंदरेमॅडम यांना महिलांच्या समस्या, त्यांचे प्रश्न जाणून घेऊन योग्यप्रकारे मार्गदर्शन केले. सर्वात महत्त्वाचं लक्षवेधी एन. एस. एस. शिबिराचं खास आकर्षण म्हणजेच स्वयंसेवक-स्वयंसेविकांचा 'विविध कलागुण दर्शन' कार्यक्रम होय. विद्यार्थ्यांच्या अंगी असणाऱ्या विविध सुप्त गुणांचे दर्शन याठिकाणी झाले. अतिशय उत्साहात, उत्स्फूर्त सहभागातून हा सांस्कृतिक कार्यक्रम पार पडला. या कार्यक्रमासाठी ग्रामस्थांनी अपेक्षापेक्षा अधिक दमदार हजेरी लावली आणि उदंड प्रतिसाद दिला. गोकुळ दूध संघाचे डॉ. साळुंखे व त्यांच्या सहकाऱ्यांच्या सहकार्याने शिबिराच्या शेवटच्या दिवशी 'पशुचिकित्सा शिबिर' आयोजित करण्यात आले. तसेच अग्निशामक बंबाच्या साहाय्याने नदीघाटाची स्वच्छता केली. सात दिवसांच्या शिबिरामध्ये आमची ज्ञानाची, अनुभवाची, स्वावलंबनाची, आनंदाची झोळी पुरेपूर भरली. या शिबिरामध्ये जोडलेल्या धाग्यांमधून बाजूला होणे अवघडच झाले होते. गावाशी आमचं एक नातं निर्माण झालं होतं. हे नातं सोडून, गाव सोडून आपापल्या घरी परतायचं, ही कल्पनाच सर्वांना सहन होत नव्हती. समारोपाच्या कार्यक्रमादिवशी मा. नामदेवराजी भोईटेसो, मा. विजयसिंह मोरेसो, सरपंच प्रा. वाय. एस. पाटील उपस्थित होते. त्यांनी देखील विद्यार्थ्यांना जीवनातील एन. एस. एस. चे महत्त्व पटवून दिले. तसेच भावी जीवनासाठी शुभेच्छा दिल्या. विद्यार्थ्यांनी मनोगते व्यक्त केली. समारोप कार्यक्रमानंतर सर्वच स्वयंसेवक-स्वयंसेविकांना गहिवरून आले. एन. एस. एस. शिबिराची ही शिदोरी घेऊन जाताना आनंदही होत होता आणि तिथून दूर जाण्याचं दुःखही होत होतं.

असं हे एन. एस. एस. भावी जीवनात पुढचं पाऊल टाकण्यास मदत करणारं, प्रगतीची पायरी चढण्याचं धैर्य देणारं, व्यक्तिमत्त्वास विविध पैलू पाडणारं, भावी जीवनाची तयारी करणारं ठरलं. असे एन. एस. एस. करण्याचं भाग्य प्रत्येकाला लाभो हीच सदिच्छा ! जाता जाता मी एवढेच म्हणेन, -

"इथून दूर जाताना, मनात वादळ उठलेलं,
इथल्या साऱ्या आठवणींचं, उभं रान पेटलेलं.

इथून दूर जाताना, खूप काही दाटून येतं,

आठवणीच्या प्रवाहात मन, बर्फासारखं गोठून जातं.''

आमच्या या भावी जीवनाचा भक्कम पाया घालणारे एन. एस. एस. प्रकल्पाधिकारी गुरुवर्य प्रा. डॉ. संजय पाटील आणि त्यांचे सर्व सहकारी प्राध्यापक यांच्याविषयी आम्ही सर्व कृतज्ञता व्यक्त करतो. एन. एस. एस. च्या या श्रमसंस्कार शिबिरामुळे आमच्यामध्ये वक्तृत्व, नेतृत्व, दातृत्त्व आणि कर्तृत्त्व या व्यक्तिमत्त्व विकासाच्या कौशल्याची भर पडली, म्हणूनच मी म्हणते, की ''एन. एस. एस. शिबिर म्हणजे भावी जीवनाची शिदोरी असते.''

– दयानंद विष्णू डाफळे
बी. एस्सी. ३

जीवनाची लढाई

फुलाने अपेक्षा केली का कधी,
काट्याकडून आधाराची.
जमिनीने कधी वाट पाहिली,
का आभाळाच्या सावलीची.
किनाऱ्याला वाटली का कधी भीती,
समुद्राच्या पाण्याची.
कधी वाऱ्याने संगत धरली का,
शेवटपर्यंत पाचोळ्याची.
अशीच लढाई आहे आपल्या जीवनाची
फक्त ती आपल्यालाच आहे जिंकायची !

– कु. रोहिणी मुरलीधर गावकर
T. Y. B. A.

मुलगीचा अभिमान

मुलगा–मुलगी एक समान
दोघांनाही हक्क आणि अधिकार समान
मग, मुलग्याबरोबर मुलगी ती वाढवेल
आईवडिलांचा मान–सन्मान
बनवून यशस्वी आपले जीवन
इतरांचे ही बनवेल आयुष्य छान
बघा एक संधी देऊन
वाढवेल ती देशाचा
गौरव अन् अभिमान......

– पाटील स्वप्नाली सुरेश
बी. एस्सी. –३

निखळ मैत्री...

- कु. माया भिमराय कांबळे
बी. एस्सी.-२.

आयुष्य सुंदर क्षणांनी विणत असताना अनेक नात्यांचे धागे जुळत असतात. यातील काही धागे माणसाला त्याच्या जन्माबरोबर लागतात, तर काही धागे आयुष्य जगताना प्रत्येक वळणावर गवसतात. त्यातीलच एक धागा 'मैत्री' होय.

खरंच या धाग्याशिवाय आयुष्य अपूर्णच. मैत्री एक अलवार भावना जिची रूपे अनेक. बालपणातील मैत्री, तरुणाईतील मैत्री, प्रौढत्वात परिपक्व झालेली मैत्री, उतारवयात एकमेकांची सुख-दुःखे जाणून घेणारी मैत्री, असे मैत्रीचे रंग अनेक. ती असते फुलपाखरासारखी स्वैर अन् स्वच्छंदी निर्झरासारखी खळाळणारी, सरितेसारखी शांत, संयमी वाहणारी, सागरासारखे उत्कट होऊन पालवणारे, तर कधी आकाशासारखे मायेचे पाखर घालणारे, तर कधी कृष्ण-सुदाम्यासारखे सर्व अंतर पार करून जाणारे असते.

मैत्री कोणाशीही असावी, मात्र ती निरपेक्ष असावी. मैत्री व्यक्तींनी व्यक्तीशी करावी, तशीच निसर्गाशीही करावी, विविध कलांशी करावी. ग्रंथाशी करावी. मैत्री कोणाशीही करावी, मात्र काही वेळा स्वतःहून पुढे येणारा मैत्रीचा हात हृदयाच्या अंतहृदयात सदोदीत स्नेहभाव टिकवेल हे मात्र शाश्वत नाही. अशा हातांच्या मागे काही वेळा स्वार्थ दडला जातो. तो स्वार्थ पूर्ण होताच मैत्री संपते. त्यांच्या विचारात मतभेद निर्माण होतात आणि एक मतभेद कायमचा भेद निर्माण करतो.

मैत्री म्हणजे रोज भेटणं नव्हे. मैत्री म्हणजे एकमेकांना फक्त भेटवस्तू देणं नव्हे. मैत्रीत नसतात आश्वासनं अटी-तटी कसलेच नियम आणि कसलेच बंध. मैत्री ही केवळ मैत्रीच असते. यामध्ये फक्त स्वभाव जुळलेले असतात. विचार जुळेलेले असतात. परस्पर स्नेह आदरभाव असतो. एकमेकांच्या गुणदोषासह एकमेकांना स्वीकारणं हे केवळ मैत्रीतच घडतं. मैत्रीत श्रद्धा असते. विश्वास असतो. खऱ्याखुऱ्या मैत्रीत समाजाने निर्माण केलेले जात-धर्म, स्त्री-पुरुष असे कोणतेच बंध प्रमाण ठरत नाही. खरी मैत्री हा व्यक्तीचा खरा अलंकार आहे. तो ज्याला लाभतो तो भाग्यवानच....

एकमेकांकडे जाणं -येणं होत नाही, म्हणून काही मैत्रभाव कमी होत नाही. दीर्घकाळाने गाठीभेटी झाल्या, तरी मनातून आनंदाचे कारंजे नाचायला लागतात. मैत्रीत मिळणारे आनंदाचे क्षण पुन्हा-पुन्हा हवेहवेसे वाटतात. मैत्री नावाची शिदोरी जरी आपण शरीराने दरावतो, तरी पुढे कितीतरी आनंदीत राहते.

मैत्री हे टॉनिक आहे. मरगळलेल्या मनाला प्रसन्नता देणारे ते एक ग्लूकोज आहे. जीवनात सर्व भौतिक सुख मिळवताना खरीखुरी मैत्री, निखळ मैत्री हे तितकच महत्त्वाचं आहे. ज्यांना मित्र-मैत्रिणी नाहीत, त्यांच्या जीवनात खळाळणाऱ्या निर्झराचा आनंद कुठून येईल? मैत्री निसर्गासारखी सुंदर,

चंद्रासारखी नितळ, समुद्रासारखी खोल अन् धरतीसारखी प्रेमळ असावी. तिला स्वार्थाचा , बिभत्सतेचा स्पर्श नसावा.

मैत्री आभाळाएवढं दुःख विसरायला लावते. कधी रडण्यासाठी, कधी हसण्यासाठी, कधी मनातलं गुपित खुलण्यासाठी, तर कधी डोईजड झालेल्या दुःखाला विश्वासानं डोकं टेकण्यासाठी आयुष्यात मैत्री नावाचं हक्काचं व्यासपीठ एखादं तरी असावं.

मैत्री.... नको फुलासारखी क्षणभर सुगंध देणारी

नको सूर्यासारखी सतत तापलेली

नको सावलीसारखी कायम पाठलाग करणारी

मैत्री.... हवी 'अश्रू'सारखी सुख-दुःखात समान साथ देणारी....

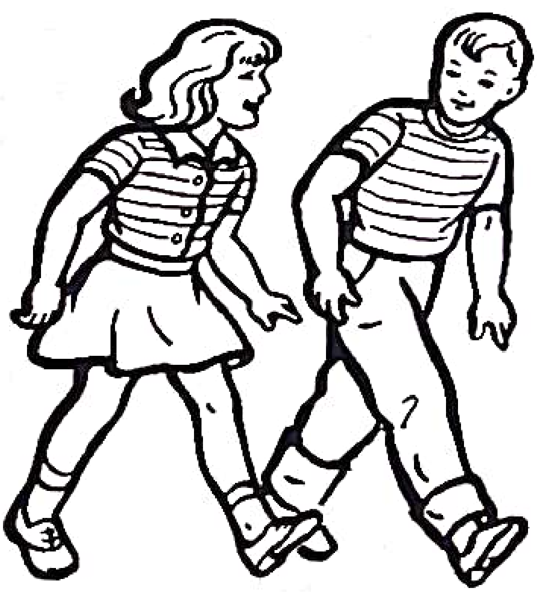

माझी माय

संसाराच्या जंजाळात
माय माझी वाढलेली,
गरिबीच्या चटक्यानं
रया निघून गेलेली ॥१॥
काम करूनिया खाणे
आणि समाधानी होणे,
आभाळाच्या छायेखाली
क्षणभर विसावणे ॥२॥
थंडी अन् ऊन, वारा
कधी नाही थांबलेला,
झेलुनिया कष्ट सारे
महापुरातही वाचली ॥३॥
खाऊपिऊ घालताना
केली नाही हयगय,
गाय जशी गोठ्यातली
तशी होती माझी माय ॥४॥
सपनात माझ्या
माझी माय आली,
क्षेमकुशल विचारून
हळूवार निघून गेली ॥५॥
जाता-जाता, बोलते कशी
दुःख देऊ नको कुणाला,
हातामध्ये हात
घालुनिया चाला ॥६॥

कु. कुंभार अनुराधा भिमराव
बी. एस्सी.-३

शेतकऱ्यांच्या संकटाचा मार्ग आत्महत्याच आहे का...?

कु. ढेरे नेताजी साताप्पा
बी. ए. २

विदर्भ-मराठवाड्यात दुष्काळाने कहर केला आहे. कधी अतिवृष्टी, कधी पावसाचा अभाव, गारपीठ, नापिकी, कर्जबाजारीपणा आणि सर्व काही सुरळीत होऊन क्वचित शेती उत्पादन चांगले आले तर शेतकऱ्यांच्या शेतीमालाला योग्य भाव मिळत नाही, अशी स्थिती. परिणामी गेल्या दहा-बारा वर्षांत विदर्भात चौदा हजारांच्या वर आणि मराठवाड्यात गेल्या अवघ्या तीन महिन्यात चारशेच्या वर शेतकऱ्यांनी आत्महत्या केल्या आहेत. ही बाब चिंताजनकच म्हंटली पाहिजे. राज्यातील दुष्काळी परिस्थितीचा सामना करून शेतकऱ्यांना दिलासा देण्यासाठी राज्य सरकारने आता ७,००० कोटी रुपयांचे पॅकेज जाहीर केले आहे. पाठोपाठ नाशिक, धुळे व कोकण परिसरात झालेला अवकाळी पाऊस नि गारपिटीमुळे बागायती शेतीचे जे नुकसान झाले, त्या संदर्भात मुख्यमंत्र्यांनी शेतकऱ्यांच्या मागे शासन वीजबील आणि कर्जवसुलीसाठी तगादा लावणार नाही, अशी ग्वाही देऊन टाकली. यापूर्वी मराठवाडा आणि विदर्भातील दुष्काळग्रस्त शेतकऱ्यांसाठी केंद्र आणि राज्य सरकारने अनेक पॅकेज जाहीर केली; पण म्हणून शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या काही थांबल्या नाहीत. राज्य सरकारने ७,००० कोटी रुपयांचे ताजे पॅकेज जाहीर केल्यानंतरही आत्महत्यांचे सत्र सुरूच आहे, हे असे का? तर ही पॅकेज फसवी असतात. पॅकेजमध्ये भ्रष्टाचार होतो व शेतकऱ्यांच्या हाती फारसे काही पडत नाही, असे निरीक्षण पी. साईनाथ यांनी 'दुष्काळ आवडे सर्वांना' या त्यांच्या पुस्तकात नोंदविले आहे. तात्पर्य, पॅकेज जाहीर करून, पैसा देऊन भागत नसते, तर शेती सुधारणेच्या दीर्घकालीन उपाययोजना आखणे अपरिहार्य असते; पण हा वेगळ्या चर्चेचा विषय आहे. मूळ प्रश्न असा की, दुष्काळ, नापिकी, कर्जबाजारीपणामुळे संकटात सापडलेल्या शेतकऱ्यांनी आत्महत्या करणे हाच काय संकटमुक्त होण्याचा एकमेव मार्ग आहे? दारिद्र्यात काय फक्त शेतकरी वर्गच भरडून निघतो आणि अन्य समाजघटक काय मोठ्या सुबत्तेत जगत आहेत? असे काहीही नाही. शेतकऱ्यांपेक्षाही कंगाल नि तुच्छ जीवन जगणारे कितीतरी समाजघटक समाजात असून, सर्वस्वी प्रतिकूलतेशी सामना करीत करीत ते जगतच आहेत. तेव्हा दुष्काळग्रस्त शेतकऱ्यांनी आत्महत्यांचे सत्र अवलंबिणे ही बाब संवेदनशील मनाने समजून घेण्याची असली, तरी ती मानसशास्त्रीयदृष्ट्या गूढच वाढते.

दलित समाजाला आपल्या समाजव्यवस्थेने पिढ्यान्‌पिढ्या अस्पृश्य ठरविले. त्यांना तुच्छ आणि हीन वागणूक देताना जगण्याचेच स्वातंत्र्य नाकारले. दारिद्र्य, शोषण हे तर त्यांच्या पाचवीला पुजले आहे. रानटी अत्याचार अजूनही हा समाज खेडोपाडी सोसतो आहे; पण म्हणून घृणास्पद विषम समाजव्यवस्थेच्या जाचाला कंटाळून दलित समाज आत्महत्यांचे सत्र अवलंबिताना फारसा कधी दिसला नाही. उलट घरातील किडूकमिडूक विकून शिक्षण घेण्याचा मार्ग या समाजाने स्वीकारला. दारिद्र्याशी, अपमानाशी झुंज घेऊन उभे राहण्याची धडपड

चालविली. दुसरीकडे मुस्लिम समाजात शिक्षणाचा प्रचंड अभाव आहे. पराकोटीचे दारिद्र्य आहे; पण या समाजातील छोटी-छोटी मुले पडेल ते काम करून जगण्याची जिद्द सोडत नाहीत. भटके-विमुक्त, आदिवासी यांचे सामाजिक, शैक्षणिक, आर्थिक मागासलेपण पराकोटीचे आहे. झाड-पाला, कंदमुळे खाऊन जगणाऱ्या जमाती अजूनही डोंगरदऱ्यात आहेत. चहासाठी दूध, चहाची पावडर आणि फोडणीसाठी गोडे तेल वापरण्यात येते. याचीही त्यांना माहिती नाही; पण म्हणून नको हे असले दरिद्री जीणे म्हणून ते जीवनच संपवतात असे ऐकिवात नाही. राज्यातील कापड गिरण्या बंद पडल्यामुळे गिरणी कामगार देशोधडीला लागला. त्यांच्याही रोजीरोटीचे प्रश्न आहेत. आरोग्याचे, शिक्षणाचे प्रश्न आहेत; पण अशाही प्रतिकूल परिस्थितीत कामगार वर्ग धडपड करीत जगतच आहे ना? गरिबीमुळे उत्तर प्रदेश, बिहार व दक्षिणेतील लोक मुंबईस येतात. झोपडपट्ट्यांत राहतात; पण पडेल ते काम करून जीवन जगण्याची ऊर्मी दाखवितातच ना? भोपाळ वायुकांडात अपंग झालेल्यांनी जगण्याची जिद्द सोडली काय? ब्राह्मण समाजाने एकेकाळी वार लावून माधुकरीवर आपले शिक्षण पूर्ण केलेच ना? अशी किती म्हणून उदाहरणे द्यावीत? तेव्हा शेतकऱ्यांची मुले सत्तेत असताना आणि शासन शेतकऱ्यांच्या पाठीशी असताना नापिकी, कर्जबाजारीपणामुळे खचून जाऊन शेतकरी जर आत्महत्यांचे सत्र अवलंबित असतील, तर ती दुःखाची बाब नव्हे काय? शेतकरी बांधव नापिकी, कर्जबाजारीपणामुळे आत्महत्या करतो हे खरे; पण म्हणून अन्य समाजघटकात गरिबी, दारिद्र्य यांमुळे आत्महत्या होतच नाहीत असे कसे म्हणता येईल? तेव्हा अशा आत्महत्या करणाऱ्यांची आकडेवारी शासनाकडे उपलब्ध आहे काय? आणि असेल तर ती जाहीर करून अशा संकटग्रस्त कुटुंबासाठीही आर्थिक सहकार्याच्या योजना शासन का आखीत नाही? शेतकरी वर्ग नापिकी, कर्जबाजारीपणामुळे आत्महत्या करतो, तेव्हा त्यांच्या शेतावर राबणाऱ्या दलित मजुरांच्या कुटुंबाचीही वाताहत होते याचा विचार शासन का करीत नाही? हासुद्धा एक प्रश्नच आहे.

शेतकऱ्यांचीच मुले राज्यात राज्य करीत आली, तरीही या सर्वांनाच शेतकऱ्यांच्या जीवघेण्या समस्या दूर का करता आल्या नाहीत? हा संशोधनाचा विषय आहे. पॅकेज-कर्जमाफी हा काही शेतकऱ्यांच्या समस्येवरील अंतिम उपाय नव्हे. निवडून यायचे, तर पॅकेज जाहीर करून मोकळे व्हावे, असे धोरण प्रत्येक सरकारने अवलंबिले; पण असे तात्कालिक उपाय ही वरवरची मलमपट्टी ठरते. शेती सुधारणेचे दीर्घकालीन उपाय योजणे हाच शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या रोखण्याचा खरा मार्ग आहे. शेतकऱ्यांनी मात्र आत्महत्या करता कामा नये. बळिराजा जगाचा पोशिंदा आहे. लाख मेले तरी चालतील; परंतु लाखाचा पोशिंदा मरून चालणार नाही. या म्हणीप्रमाणे जो अन्नधान्य पिकवून जगाला पोसतो, त्याने खंबीर होऊन येणाऱ्या नैसर्गिक व मानवनिर्मित संकटांना धैर्याने सामोरे जावे, असे मला वाटते. जीवन खूप सुंदर आहे, त्यांच्यामागे त्यांचे कुटुंब असते. याचा त्यांना कधीही विसर पडू नये दुसरे काय?

एक आव्हान पाण्याचे.....

- कु. पूजा बाळासो फराकटे
बी. ए. भाग - २

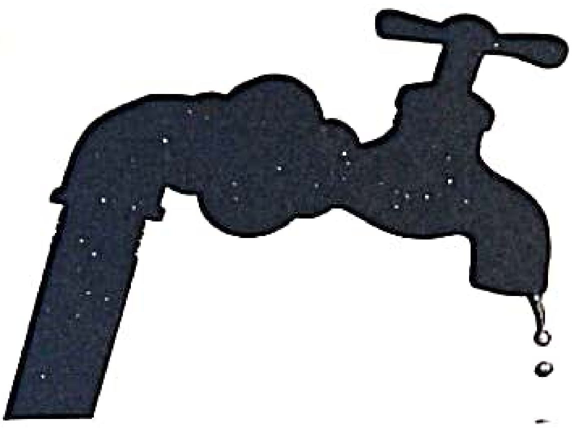

" पाणी म्हणजे जीवन,
त्यासाठी मनुष्य करतो वनवन.
पाणी बनले एक आव्हान,
अपव्यय विरोधी मांडा प्रस्थान."

" पाण्याविना जीव कसा कासावीस होतो, एकवेळ माणूस अन्नाशिवाय थोडा काळ राहू शकतो; पण पाण्याशिवाय शक्य नाही! पाण्याची मुलभूत गरजेत गणना आहे. आज अशा पाण्याविषयीचे गंभीर प्रश्न निर्माण झाले आहेत. पृथ्वीतलावर सर्वात जास्त प्रमाण पाण्याचेच आहे; पण ७१% पाण्यापैकी केवळ १% पाणी पिण्यायोग्य आहे. या पाण्याचा वापर पिण्यासाठी, शेतीसाठी, कारखानदारीसाठी, वीजनिर्मितीसाठी अशा विविध कारणांसाठी केला जातो. पाण्याच्या वापरापेक्षा अधिक अपव्ययामुळे पाणीटंचाईसारखी गंभीर समस्या निर्माण झाली आहे.

अगदी काटकसरीने जगायचे ठरविले, तर ३००-३५० मिमि पाऊस पुरेसा ठरतो. जमिनीच्या खाली अमाप भूजल साठे असतात. विहीर खोदली, तर पाणी लागलेच पाहिजे, कितीही पाणी उपसले तरी चालू शकते. या भ्रामक समजुतीपासून आपण जितक्या लवकर बाहेर येऊ शकू, तितके चांगले राहील. जमिनीच्या पोटात वेगवेगळ्या स्तरांवर जलधर असतात. पहिला जलधर हा उथळ असतो. तो दरवर्षी पडणाऱ्या पावसाने भरत असतो; पण खालील जलधर मात्र भरण्यासाठी काही वर्षे लागतात; पण ज्या पद्धतीने आपण पाण्याचा उपसा सुरू केला आहे, त्यामुळे या जलधरांमध्ये जमा कमी; पण उपसाच जास्त अशी परिस्थिती आढळते. याचा परिणाम म्हणूनच भूजल पातळी सतत घसरायला लागली आहे, त्यामुळे पाणी प्रश्न हे एक आव्हानच बनले आहे."

पाण्याबाबतीत अंथरूण पाहून पाय पसरणे महत्त्वाचे ठरते. आपले अंथरूणच तोकडे आहे. याची आपल्याला केव्हा जाणीव होणार?

" अरे माणसा माणसा कधी होणार तू जागा,
पाणी प्रश्न सोडवण्याचा कधी सापडणार तुला धागा?"

कोकण व विदर्भ पावसाच्या बाबतीत समाधानी आहेत. कोकणात ३००० मिमी पेक्षा अधिक, तर विदर्भात १००० मिमीहून अधिक

पर्जन्यमान आहे. पाण्याची बचत करण्यासाठी आधुनिक पाणी पद्धतीचा वापर केला पाहिजे; पण आपण सिंचनाची पारंपरिक पद्धती सोडायला तयार नाही. प्रवाहाने पाणी देण्यापेक्षा ठिबक सिंचन, तुषार सिंचनाने दिले तर पाण्याची मोठी बचत होते, हे आपल्या कानीकपाळी किती वर्षापासून ओरडणे चालू आहे? आपण मात्र त्याकडे दुर्लक्ष करीत आहोत. ही माणसाची सर्वात मोठी चूक आहे. त्यामुळेच 'पाणी'सारखा गंभीर प्रश्न निर्माण झाला आहे.

माणसाने पाणी वाचविण्याचा एक मंत्रच लक्षात ठेवला पाहिजे, की–

'पाणी अडवा हावरटपणे; पण वापरा मात्र विवेकाने'

पाणी प्रश्न गंभीर आहे, तो सोडवला गेलाच पाहिजे. फक्त सरकारला बळीचा बकरा बनवू नका. लोकांचा सहभाग असल्याशिवाय कोणतेही सरकार जादूच्या कांडीने पाणी प्रश्न सोडवू शकणार नाही, हे लक्षात ठेवले तरच मार्ग निघू शकेल.

⅄⅄⅄

अडाणी पण जिद्दी माय....

राबत हाय
रक्ताचं थेंब गाळत हाय
पर पोराला तिला कुणीबी नाय
पर पोराला तिला 'इंजिनिअर' करायचं हाय
भष्ट्राचारी या जीवनात ती एकलीच हाय
जिव्हाळ्याचं, आपलं तिला कुणीबी नाय
पर पोराला तिला इंजिनिअर करायचं हाय.
भिंतीला दांडगं भगदाड हाय
झोपडीचं छत फाटकं हाय,
पर पोराला तिला 'इंजिनिअर' करायचं हाय
पोटासाठी राबती हाय
साळसाठी पोराच्या दिवस दिवस ढकलत हाय
अंगावर फाटकं चिंदुक हाय
पर पोराला तिला 'इंजिनिअर' करायचं हाय
पोराला म्हणती माय
बाळा, कधी भ्याचं नाय
तुझी माय अजून जीती हाय
काय बी झालं तरी
तुला 'इंजिनिअर' व्हायचं हाय.

कु. पाटील प्रणिता जयसिंग
बी. एस्सी. - २

गोष्ट एका लढाऊ मित्राची

- कु. धनश्री पांडुरंग यागयेकर
बी. एस्सी.-२

देशप्रेमाने तो पुरता भारावून गेला होता. तारुण्याची रग त्याला शांत बसू देत नव्हती. देशासाठी काहीतरी करायचं या विचारानं तो सैन्यात दाखल झाला. आकाशात युद्धाचे ढग जमा झाले आणि त्याच्या अंगात चैतन्य संचारलं. केव्हा एकदा युद्धावर जातो असं त्याला झालं.

आईवडिलांना मात्र चिंता वाटू लागली. युद्ध ! दोन्ही बाजूंनी बंदुकांच्या फैरी झाडल्या जाणार. तोफगोळे उडविले जाणार. बॉम्बचा वर्षाव होणार. आपल्या बाळाचं काही बरंवाईट झालं तर?

त्याला मात्र हा विचारही शिवला नाही. तो युद्धावर गेला. शत्रूच्या थेट गोटात शिरला. त्यांची दाणादाण उडविली आणि मोठा पराक्रम गाजवून युद्धावरून तो परत आला. चिंताक्रांत झालेल्या आपल्या आईवडिलांना सीमेवरूनच त्यानं फोन केला. '' मी परत आलो आहे; पण माझ्याबरोबर माझा एक सैनिक मित्रही आहे. माझा खूप जवळचा मित्र आहे तो. मी त्याला माझ्याबरोबर घरी आणू का?

''निश्चित, तुझ्या मित्राला तू अवश्य बरोबर घेऊन ये. त्याला भेटायला आम्हालाही आवडेल.'' त्याच्या आईवडिलांनी सांगितलं.

'' पण तत्पूर्वी मला तुम्हाला आणखीही काही सांगायचं आहे. माझा हा सैनिक मित्र युद्धात जबर जखमी झाला आहे. एक हात आणि एक पाय त्याला युद्धात गमवावा लागला आहे. माझ्याशिवाय त्याला दुसरं कोणीही नाही आणि इतर कुठे तो जाऊही शकत नाही. तो माझ्याबरोबर, आपल्याबरोबर रहावा असं मला वाटतं.''

वडिलांचा स्वर आता बदलला. ते म्हणाले,'' तू काय म्हणतोयस हे तुला कळतंय का? तुझ्या अशा अपंग, स्वतः काहीही करता न येणाऱ्या मित्राला घरी ठेवलं, तर त्याचं हे लोढणं आपल्याला कसं झेपेल याचा काही विचार तू केला आहेस का? आपल्याला आपलं स्वतःचंही आयुष्य आहे. आपल्या आयुष्यात हस्तक्षेप करण्याचा अधिकार इतर कोणालाही नाही. मला वाटतं तू फक्त एकट्यानेच घरी यावंस. त्या मित्राला तू विसरून जा. स्वतः जगण्यासाठी त्याला काही तरी दुसरा मार्ग निश्चितच सापडेल किंवा तसा मार्ग तो स्वतःच शोधून काढेल.''

वडिलाचं हे बोलणं ऐकल्यावर अधिक काहीच न बोलता मुलानं लगेच फोन ठेवला.

असेच काही दिवस गेले. थोड्याच दिवसांनी त्याच्या आईवडिलांना पोलिसांचा फोन आला. उंच इमारतीवरून पडल्याने एका तरुणाचा मृत्यू झाला आहे. बहुधा त्यानं आत्महत्या केली असावी. आम्हाला वाटतंय, तो तुमचा मुलगा आहे. ओळख पटवायची आहे. तुम्ही ताबडतोब निघून या.

चिंता आणि काळजीनं आईवडिलांचा जीव पोखरून निघाला. तो आपला मुलगा नसावा, अशी

हजारदा प्रार्थना केली. तशाच अवस्थेत ते झटक्यात निघाले. पोलिसांनी त्यांना शवागारात नेलं. धडधडत्या हृदयानं त्यांनी मृतदेहावरची चादर दूर केली.

हो, त्यांचाच मुलगा होता तो.

आपल्या काळजाच्या तुकड्याला त्यांनी क्षणार्धात ओळखलं.... पण.... पण त्याही अवस्थेत त्यांना मोठा धक्का बसला. त्याला केवळ एकच हात आणि एकच पाय होता....

– अर्चना मानसिंग ढंगे
बी. एस्सी. २

काहीतरी चुकत गेले

अनेकदा विचारले तिला
तिच्याकडेही उत्तर नसे.
मग तुकड्या तुकड्याने
माझे मला सुचत गेले
काहीतरी सुचत गेले
दिवस होते मंतरलेले
खोल बुडून जाण्याचे
आनंदात, एकमेकांत
तरी मनात काही खूपत गेले
काहीतरी चुकत गेले
दिवस होते धागे विणण्याचे
रेशमाचे, जरतारीचे
आयुष्यांना एकमेकांत गुंफण्याचे
वस्त्र विणता विणता विणत गेले
काहीतरी चुकत गेले
दिवस होते उमेदीचे
चिवचिवित काड्या जमविण्याचे
घरटे बांधण्याचे
कळस बांधण्याआधीच घर खचत गेले
काहीतरी चुकत गेले
काय घडले कोण चुकले
पडत मात्र गेली शकले
मौनांचे वास्तव्य ओठावरती वाढत गेले
अन् पाणी हळूहळू डोळ्यात भरत गेले
काहीतरी चुकत गेले

– संतोष आडसुळ
बी. एस्सी.-३

नव्या जगाचा शोधक – ख्रिस्तोफर कोलंबस

– पाटील संजीवनी रामदास
बी. एस्सी.३ (बॉटनी)

ख्रिस्तोफर कोलंबस हा मोठा साहसी होता. एकेदिवशी जीवनाची बाजी लावून तो जगाच्या माहीत नसलेल्या देशांच्या शोधासाठी निघाला. समुद्राच्या छातीवर तुफानी लाटांमध्ये आपल्या छोट्या जहाजाद्वारे मजल दरमजल करत त्याने अमेरिकेचा शोध लावला. त्याला नवे जग असेही म्हणतात.

या कोलंबसचा जन्म ७ सप्टेंबर १३५१ मध्ये इटलीतील एका विणकराच्या घरी झाला होता. इटलीच्या उत्तरेकडील समुद्राच्या पश्चिम किनाऱ्यावर जिनीव्हा नावाचे प्रसिद्ध शहर आहे. कोलंबसचे वडील तेथेच राहात होते. त्यांचा व्यापार होता आणि विणण्याचे कामही ते करत होते. २१ वर्षांपर्यंत कोलंबस आपल्या वडिलांसोबत त्यांच्या कामात मदत करत होते. तो कधीही शाळेत गेला नाही आणि त्याला कधी लिहिण्यावाचण्याची संधी मिळाली नाही. वडीलांसोबत नेहमी छोट्या नावेत बसून त्याला प्रवास करावा लागत असे.

याच दरम्यान एकदा तो वडिलांसोबत अशाच एका नावेत बसून उत्तर आफ्रिकेपर्यंत जाऊन आला. हळूहळू त्याच्या मनात दूरदूरच्या समुद्रयात्रा करण्याची इच्छा वाढू लागली.

कोलंबस साहसी आणि शांत स्वभावाचा होता. भरपूर उंची, भरदार शरीर आणि रंग अतिशय गोरा असे त्याचे व्यक्तिमत्त्व होते.

त्यावेळेपर्यंत पृथ्वी गोल आहे, ही गोष्ट स्पष्ट झाली होती; परंतु त्या माहितीचा लाभ सर्वात प्रथम कोलंबसनेच घेतला. दुसऱ्या प्रवाशांचे लेख वाचून त्याला समजले होते, की चीन आणि जपान आशियाच्या पूर्वभागात आहेत. म्हणून त्याने विचार केला, की पृथ्वी जर गोल आहे, तर आशियाच्या पूर्व सीमा युरोपच्या पश्चिम सीमेशी जोडलेल्या असल्या पाहिजेत आणि असे असेल, तर चीन, जपानपर्यंत पोहोचण्यासाठी पश्चिमेकडून यात्रा सुरू केली पाहिजे.

३ ऑगस्ट १३९२ या दिवशी कोलंबसचा एक छोटासा गट स्पेन पोलोस बंदरावरून आशियाचा नवा मार्ग शोधण्यासाठी पश्चिमेकडे रवाना झाला. आशिया म्हणजे खास करून भारतात पोहोचणे हे त्याचे लक्ष्य होते.

कोलंबस आणि त्याच्या सहकाऱ्यांनी कधी स्वप्नातही विचार केला नव्हता, की भारताचा नवा रस्ता शोधण्याच्या प्रयत्नात त्यांच्या माथ्यावर नव्या जगाच्या शोधाचा मुकुट चढवला जाईल.

असा माझा गाव....

- अस्वले मोरेश्वर दत्तात्रय
बी. ए. भाग - २

सह्याद्रीरागांच्या अंगाखांद्यावर खेळलेला वारा डोंगराच्या भैरीला पदस्पर्श करून थेट घुसतो, तो दूधगंगा माईच्या उजव्या कुशीत विसावेल्या सरवडे गावच्या रोमरंध्रात.

कोकण संपतो आणि घाटमाथ्याचं प्रवेशद्वार म्हणून समजला जातो, तो राधानगरी तालुका. याच तालुक्यातील सर्वच क्षेत्रात अग्रगण्य गाव म्हणून ओळखलं जातं ते सरवडे. इथल्या माणसांची सामाजिक गुंफण जणू मडक्यातलं दही. प्रत्येक कण सुट्टा असूनही एकमेकांशी घट्ट जोडलेला, नाळ गुंतलेला. सर्व जाती-धर्म, अलुतेदार-बलुतेदार एकमेकांशी मिळून मिसळून अगदी श्रावणातला इंद्रधनू. इथले सण, उत्सव, परंपरा अगदी मोठ्या प्रमाणात आणि मनोभावे साजरे केले जातात.

इथली मातीच उपजाऊ त्यामुळे मन, मनगट आणि मेंदू यांचा सुंदर मेळ घालणारा, इथला समाज प्रत्येक क्षेत्राला अगदी हळूवार स्पर्श करताना दिसतो.

स्वातंत्र्यसंग्रामात इथे कुणी 'कृष्ण' नसला, तरी पर्वत उचलण्यात मोलाची साथ देणारा 'गिरीजन' तो इथलाच. स्वातंत्र्यसूर्य उगवला; पण काही संस्थानचे ग्रह लुकलुकू लागले. पैकी गोवा मुक्ती संग्रामात घर संसार आणि बंध पाश तोडून उडी घेतली ती इथल्याच तरुणांनी. सार्वभौम भारतात लोकशाहीची स्थापना झाली आणि सामाजिक उन्नतीची ओढ असणाऱ्या इथल्या पुरोगामी विचारांच्या समाजधुरीणांकडून १९६० च्या दरम्यान शाळा, संघ, कारखाना, सोसायट्या यांच्या माध्यमातून सहकाराचा श्रीगणेशा गिरवला गेला. भारतासारख्या खंडप्राय आणि कृषिप्रधान देशात बळिराजा सुखी झाला, तर देश सुखी होऊ शकतो. या प्रगल्भ विचारातून काळम्मावाडी धरणाचा पुरस्कार आणि हट्ट धरला गेला. किंबहुना त्याही अगोदर शेतीचं महत्त्व ओळखून १९३७-३८ च्या दरम्यान सद्यःस्थितीत उदोउदो होणारे कृषी प्रदर्शन भरवले गेले ते याच सरवडे गावात.

लोकशाही रुजली. लोकशाहीचा आदर करणारे इथले शिलेदार अन्यायाचा प्रतिशोध विचारांनीच घेण्याची इथली परंपरा आणि म्हणूनच १९७२ च्या विधानसभा निवडणुकीत बंडाची यशस्वी डरकाळी फोडली गेली ती याच मातीतून. समाजातील प्रत्येक माणसाचं जीवन सुंदरतेनं भरलेलं असावं. त्याचं राहणीमान तेवढच चांगलं असणं गरजेचं आहे. ते ओळखूनच समाजाचं योग्य नेतृत्व करणाऱ्यांनी गावातील मुख्य रस्त्याचा रुंदीकरणाचा निर्णय हा खरोखरच एक पुरोगामी निर्णय होता, हे आजही मान्य करावं लागेल.

अशी ही वैभवशाली परंपरा असणारा माझा गाव आज कसा आहे? हे वर्णितांना सुंदर डोळ्यांना जग सुंदरच दिसतं अशा उक्तीप्रमाणे जाऊया.

शैक्षणिकदृष्ट्या या गावाचा डंका अखंड

महाराष्ट्रभर. ज्ञानेश्वरांना हृदयात स्थान असणाऱ्या या गावात ज्ञानवतांचा आदर केला जातो, त्यामुळे इथल्या तरुणांनी प्रशासन, डॉक्टर, इंजिनिअर, वैमानिक, शिक्षक अशा अनेक क्षेत्रात गरूडभरारी घेतली आहे. इथले अटकेपार झेंडे रोवणारे कलाकार तर चित्रकलेच्या माध्यमातून महाराष्ट्राचा अभिमान ठरणारे कलावंत ठरले ते याच मातीतून. गायन, वादन, किर्तन, भजन, लेझीम तर इथलं अविभाज्य अंग.

मन आणि तल्लख बुद्धी तसेच क्रीडाक्षेत्रातील इथली परंपरा महानच. राष्ट्रीय स्तरावरील खेळाडू निर्माण करणारी इथली माती. मन, मनगट आणि मेंदू या त्रिसूत्रीचा आदर करणारे इथले मल्ल कुस्तीमध्ये आपल्या गावाचे नाव नेहमी उज्ज्वल करत आले. कला, खेळ, बुद्धी अशा सर्वच क्षेत्रात आघाडीवर असणारा माझा गाव शाहिरांसाठी तर शाहिरीच विद्यापीठ होय. असे कला, गुण, साहित्य आणि रसिकतेने बहरलेला माझा गाव.

इथल्या तरुणांनी प्रत्येक क्षेत्रात नाव कमावलेले आहे. भारतभर सर्वदूर पोचलेले इथले तरुण. काही तरुण परंपरागत शेतीत आणि उद्योगात रमलेले, रांगड आयुष्य जगणारे. सकाळी दोन घणघणीत वैरणीची वझ्झी आणली, की झाला गडी निवांत; पण या निवांतपणात गावगप्पा ओघाने आल्याच. कोणाचं रस्सा मंडळ असो की आमटी मंडळ. तिथे अगदी भात कोणत्या जातीचं चांगलं हाय इथपासून ते भारताची मंगळस्वारी येथपर्यंत विषय हमखास रंगलेला. चांगल्याचा आदर आणि वाईटाचा समाचार हा येथील स्थायीभाव. एखादा परका नकळत चुकला, तर मोठेपणाने माफ करण्याचा दिलदारपणा आणि जाणीवपूर्वक चुकीच्या वाकड्या मेढीला वाकडं नाळ मारण्याची खुबी ती इथलीच. या गावात एखादा परदेशी बाबू केव्हा आपला होऊन जातो, हे त्यालाही कळत नाही, ही इथल्या जगण्यातील सहजता.

असा हा माझा सर्वांगसुंदर गाव.

परंपरांचा पाईक, नावीन्याची आस असणारा, सत्याचा समर्थक, ज्ञानाचा उपासक, तत्त्वाचा चिंतक, सत्वाचा ठेवणदार, संस्कृतीचा प्रसारक, गुणांचा प्रचारक, दुर्जनांचा संहारक, सज्जनांचा हितचिंतक.

▲▲▲

– गणेश दिनकर हिंगे
बी. एस्सी. ३

थोर कवी - आरती प्रभू

प्रवीण पाटील

कवीवर्य चिंतामण त्र्यंबक खानोलकर हे 'आरती प्रभू' या टोपण नावाने कविता लिहित. त्यांची पहिली कविता 'वैनतेय' नियतकालिकात छापली गेली. त्या काळी 'मौज' मासिकात कविता येणे प्रतिष्ठेचे मानले जाई. खानोलकरांनी 'आरती प्रभू' या टोपण नावाने एक कविता लिहून 'मौज' मध्ये छापण्यास पाठवली. ती कविता खूपच लोकप्रिय झाली, त्यामुळे लोक त्यांना 'आरती प्रभू' या नावानेच ओळखू लागले.

आरती प्रभूंचा जन्म वेंगुर्ल्यातील बागलांची राय या गावात ८ मार्च १९३० रोजी झाला. त्यांची आई खानावळीचा व्यवसाय करी. ते देखील आईला मदत करत.

त्यांच्या अनेक कविता गाजल्या. 'नक्षत्राचे देणे', 'कुणाच्या खांद्यावर', 'समयीच्या शुभ्रकळ्या' इ. उदाहरणादाखल सांगता येईल. त्यांच्या काव्यात एक गुढता असे. शब्दांतील तरलता व कवितेला असलेला एक नाद ही त्यांच्या कवितेची वैशिष्ट्ये. नक्षत्रांचे देणे, जोगवा, दिवेलागण हे त्यांचे प्रसिद्ध काव्यसंग्रह तर सनई, राधा, पाखरू, गणूराया हे त्यांचे कथासंग्रह. त्यांच्या काही कादंबऱ्याही खूप गाजल्या. रात्रकाळी घागरकाळी, अजगर, कोंडुरा, त्रिशंकू, पिशाच्च, पाषाण, पालवी इ. यांपैकी काही तर एम. ए. ला अध्ययनसाठी होत्या. एक शून्य बाजीराव, अजब न्याय वर्तूळाचा ही त्यांनी नाटके लिहिली. मराठी साहित्याला हा असा अनमोल ठेवा खानोलकरांनी दिला. 'नक्षत्रांचे देणे' या काव्यसंग्रहाला महाराष्ट्र राज्य सरकारचा पुरस्कारही लाभला.

१९५९ साली त्यांना मुंबई आकाशवाणीत स्टाफ आर्टिस्ट म्हणून नोकरी मिळाली; पण दोन वर्षातच ही नोकरी सोडली. त्यांचा स्वभाव एककल्ली असल्याने त्यांचं फार नुकसानच झालं. त्यातच घरातलं दारिद्र्य, कुटुंबातील व्यक्तींचे मृत्यू व मनातील अस्वस्थता यामुळे बराच काळ त्यांना मानसिक तणाव सहन करावा लागला. त्यांच्या नैराश्याचे प्रतिबिंब त्यांच्या कवितेतून प्रकट झालेले दिसून येते. असा हा थोर साहित्यिक वयाच्या ४७ व्या वर्षी २६ एप्रिल १९७६ रोजी काळाच्या उदरात गडप झाला. तो न परतण्यासाठी....

स्पर्श

– कांबळे सुरेश गोपाळ
स्वलिखित

रेल्वेच्या धडधडण्याचा आवाज माझ्या कानात घोंगावत होता. पुणे स्टेशन आले, असे माझ्या आसपासचे लोक कुजबुजत होते. ते शहर माझ्यासाठी नवीन होते. घोड्याहून स्वार होऊन धावणारे ते शहर !

तसा गावाहून आलेला मी दीपक. बारावी सायन्स तालुक्याला झालेले; पण मनात शिक्षणाची ओढ आणि पुढच्या शिक्षणासाठी माझ्या शिक्षकांच्या सांगण्यावरून मी पुण्यात आलो.

मी स्टेशनवर उतरलो, तसा सात प्लॅटफॉर्म पाहून गोंधळलो. कसाबसा पत्ता शोधत मी मला दिलेल्या पत्त्यावर पोहोचलो. दारावरची बेल वाजविली आणि थोड्या वेळाने आतून मध्यम वयाची महिला बाहेर आली. मी त्यांना शिक्षकांनी दिलेली चिठ्ठी दिली आणि मला घराच्या बाजूला असलेल्या खोलीत घेऊन गेल्या.

त्या रात्री मी खोलीत एकटाच होतो. गावाहून आणलेले साहित्य लावून झाले आणि जेवणही केले; पण अचानक दारावर थाप मारली! कोण असावे ? या संभ्रमातच मी दरवाजा उघडला, तर त्या साने काकू होत्या. त्यांनी मला ताटातून जेवण आणले होते; पण मी जेवण केले हे समजल्यावर त्या माझ्यावर रागावल्या आणि म्हणाल्या " मी उद्यापासून तुझे जेवण बनवेन, समजल." असे सांगून त्या निघून गेल्या.

माझं कॉलेज तसं लांब नव्हतं; पण चालत गेल्यावर पाच मिनिटांची वाट. माझे दोनचार दिवस असेच गेलेत. काकू सकाळ-संध्याकाळ जेवण घेऊन येत आणि मी त्यांच्याकडे सकाळी व संध्याकाळी चहाला जात.

तो मंगळवार होता. मी कॉलेज करून लवकर घरी आलो. थोडं डोकं दुखत होतं, म्हणून मी खाटेवर आडवा झालो; पण काही वेळानंतर माझ्या कानावर मधुर आवाज आला. "चहा घे. चहा आणला आहे." चहाचा कप हातात घेऊन माझ्याच वयाची तरुणी माझ्या खोलीत आली. गौरवर्ण आणि उजळ चेहरा यामुळे तीचे सौंदर्य उठून दिसत होते. आणि ती चहाचा कप ठेवून निघून गेली.

दुसऱ्या दिवशी सकाळी मी चहाला गेल्यानंतर पुन्हा मला ती दिसली. आरशात बघत ती केस विंचरत होती. नंतर मला समजले, की तिचं नाव दीपा व ती माझ्याच वर्गात म्हणजे बी एस्सी-१ मध्ये शिकत होती.

वाऱ्याच्या झोतासारखे दिवसामागून दिवस निघून जात होते. दीपा मला वर्गामध्ये, घरामध्ये वरचेवर भेटत होती. वरचेवर आमचे बोलणेही होत होतं. माझी दोन वर्षे कधी निघून गेली, हे समजलही

नाही. दोन्ही वर्षांमध्ये मला फर्स्ट क्लास मिळाला होता. मी ठरवलं होतं, की तिसऱ्या वर्षी चांगले मार्क्स मिळवायचे.

मी एक दिवस खोलीत असाच बसलो होतो. त्या वेळी अचानक दीपा खोलीत आली. मी तिला बसायला खुर्ची दिली. ती घाबरलेल्या अवस्थेत मला सांगू लागली, आणि ते ऐकून माझा माझ्यावरच विश्वास बसत नव्हता. ती माझ्यावर एकतर्फी प्रेम करीत होती. ती गेली तीन वर्षे आपले विचार आपल्या मनात दडपून ठेवून आपली वाटचाल करीत होती. ती माझ्या गळ्यात पडून ओक्साबोक्शी रडत होती. मी तिला समजावण्याचा प्रयत्न केला; पण ती समजण्याच्या अवस्थेत नव्हती आणि नंतर लगेच ती निघूनही गेली. रात्री काकू जेवण घेऊन आल्या. त्या वेळी काकू मला म्हणाल्या, की ''दीपाची तब्येत बिघडली म्हणून ती आज लवकर झोपी गेली आहे.'' आणि मी सुद्धा जेवण लवकर आटोपले.

थोड्या दिवसांनी माझी शेवटची टर्मदेखील संपली व त्याचा निकालही चांगला लागला. मी काही नोकरीसाठी अर्ज केले होते, त्याचीही उत्तरं मला आली होती. मला एका कंपनीमध्ये चांगली नोकरी मिळाली व त्यासाठी मी काकूंचा आशीर्वाद घेऊन मुंबईला जाण्यास निघालो. त्याच्या अगोदर दीपाची भेट घ्यावी, म्हणून मी तिच्या खोलीत गेलो, तर तिची तब्येत खूप खराब झाली होती. मी आत गेल्यानंतर ती पुन्हा माझ्या गळ्यात पडून रडू लागली आणि माझ्याही अश्रूंच बांध फुटला व तेथून मी काढता पाय घेतला.

मुंबईसारख्या धावपळीच्या शहरात माझे दोन महिने कसे गेलेत, हे मला समजलेही नाही. एकेदिवशी मी रात्री वेळाने खोलीत आलो. दार उघडले. सकाळी कपाटात ठेवलेले पत्र हातात घेतले व ते वाचू लागलो, तर माझ्या हातातील पत्र थरथर कापत होते. माझे सर्वांग घामाने डबडबले होते. माझ्या हातातील पत्रामध्ये लिहिलं होतं, की दीपाने आत्महत्या केलेली आहे. खरंच का तिने माझ्यावर प्रेम केले होते. पण मी तिला समजावलं होतं, तरीपण तिने माझे ऐकले नव्हते. मी भूतकाळातील जुन्या आठवणीत गढून गेलो व दीपाच्या अनेक प्रतिमा माझ्या डोळ्यांवरून तरळून गेल्या. आणि मी ठरवलं. कपाटातील दहा-बारा गोळ्या घेतल्या व घशाखाली उतरवल्या. थोड्या वेळातच शांत झोप लागली, ती कामयचीच. मी आता झोपेतून कधीही उठणार नव्हतो, कायमचाच झोपी गेलो होतो.

सकाळचा सूर्य आपली नवीन किरणे घेऊन उगवला होता. खरंच की काय त्या दोघांची ही स्पर्शमय प्रेमकथा स्वर्गामध्ये तरी बहरेल काय या प्रतीक्षेत....

▲▲▲

उत्साही जीवन

– कु. चौगले पूजा धनाजी
बी. ए. भाग-१

'जीवन' या एका शब्दावर आधारित आज किती तरी कथा, कविता, कादंबऱ्या व तत्त्वज्ञान प्रसिद्ध आहे. मग नेमके जीवन आहे तरी काय? जगण्याची तीव्र इच्छा कुणाला नसते? फक्त मनुष्यप्राण्यालाच नव्हे, तर पशुपक्षांनाही असते. कीडा-मुंगीलाही असते. माणसाच्या जन्माला केवळ नऊ महिन्यांचा इतिहास असला, तरी 'जीवनाला' अब्जावधी वर्षांचा इतिहास आहे, हे आपल्या ध्यानातच येत नाही.

जीवन ही एक वाहती नदी असून जन्म व मृत्यू हे तिचे दोन किनारे आहेत. जीवन आहे ऊन-पावसाचा खेळ, जीवन आहे सुख-दुःखाचा मेळ, जीवन आहे जन्म व मृत्यूचा पाठशिवणीचा खेळ. थोडक्यात जन्म व मृत्यू या दोन ठिकाणांतील अंतरास जीवन असे म्हणतात. मनुष्य जन्माला आल्यानंतर जीवन आकार घेऊ लागतं. रांगणं, बसणं, उभं राहणं, चालणं अशा अनेक विकसित प्रक्रिया जीवनात येऊ लागतात. एकदा का पायामध्ये चालण्याचं बळ आलं, की मनुष्याची बुद्धी झपाट्याने वाढू लागते. वाढत्या वयाबरोबर व बुद्धीबरोबर त्याचं जीवन आकार घेऊ लागते.

माणसाच्या जीवनाला सुखाची व दुःखाची झालर असते. त्या झालरीला अनेक स्तर असतात. सुखाच्या बाजूने विचार केला, तर सुखात ध्तणैक व कालैक अशा दोन छटा असतात. क्षणैक म्हणजे केवळ क्षणभर टिकणारे आणि अशा क्षणभर टिकणाऱ्या सुखाला खुशी म्हणतात. ट्रेनमध्ये जागा मिळणे, स्टॉपवर गेल्यावर जागा मिळणे, आवडीचा खाद्यपदार्थ खायला मिळणे इ. ही खुशीची उदाहरणे आहेत. त्या क्षणापुरती ही खुशी टिकते. ही खुशी अत्यंत क्षणभंगूर.... पुढच्याच क्षणी तिचा विसर पडतो.

खुशीचा वडीलभाऊ आहे आनंद. हा कालैक असतो. हा काही काळ होतो. याचा कालावधी क्षणभर नसून थोडा अधिक काळ आवशयक असतो. हा ही ओसरतोच; पण निदान काही तास, काही दिवस अथवा काही महिने हा आनंद टिकू शकतो. उदा. प्लॅट घेतला, परीक्षेत चांगले मार्क मिळणे, कार घेणे, लग्न जमणे.... हा ही कालखंड संपणाराच असतो; पण थोडा अधिक काळ अवश्य टिकतो. पण या पुढची असते 'प्रसन्नता' प्रसन्नता हा कायम टिकणारा स्त्रोत असतो. प्रसन्नता शाश्वत असते. प्रसन्नता ही आनंद निर्माण करून तो सतत ठेवू शकते. उदा. एखादं पक्वान्न करताना जसा त्या पक्वान्नाचा गोड वास घरभर दरवळतो, तशी प्रसन्नताही मनाला, तनाला व्यापून राहते.

जीवन गद्य नसावं, तर पद्य असावं, कारण गद्यात संवाद असतात. संवादामुळे वाद-विवाद, तर्क-वितर्क निघतात, म्हणून जीवन पद्य असावं. पद्यात गीत असतं, संगीत असतं. संगीत हे इतकं

आनंदमय असतं, की जवळ जवळ प्रत्येकाला गुणगुणावसं वाटतं. आवाज बेसूर असला, तरी स्वत:पुरतं तरी गावसं वाटतं. बाथरुममध्ये, शेतात, स्वयंपाक करताना माणसाला गुणगुणावसं वाटतं. कारण संगीत त्यांच्या जीवनाचा अविभाज्य भाग आहे.

माणसाचं जीवन हे एका वस्त्रासारखे आहे. वस्त्र हे जसे कापसाच्या धाग्यांनी बनलेले असते, तसेच माणसाच्या जीवनात भावनांचे आडवे-उभे धागे असतात. माणसाच्या जीवनात सुख-दु:खाचे भाव उमटत असतात. माणसाला जेव्हा सुख मिळतं तेव्हाही त्या सुखाचा तो पुरेपूर आनंद लुटू शकत नाही. त्या सुखाच्या क्षणीही....एक म्हणजे हे सुख पुन्हा मिळेल का? ही विवंचना त्याला दु:खी करीत असते, तर दुसरीकडे याहीपेक्षा अधिक सुख मिळू शकेल का? हा हव्यास त्याला पुन्हा दु:खी करीत असतो.

मानवाच्या जीवनात सुख-दु:ख अळवावरच्या पाण्यासारखं असतं. दु:ख लक्षात अधिक राहतं, कारण त्यातील पीडा, वेदना माणसाला जाणवत राहते. दु:खाचं प्रदर्शन करायला मानवाला आवडतं. मनुष्य सुख पाण्यासारखे घटाघटा पिऊन टाकतो व दु:ख चगळत राहतो. मुळात दु:खात अधिक गुंतल्यामुळे माणसाला दु:ख कुरवाळत बसायला आवडतं. म्हणूनच तुकाराम महाराज म्हणतात;

सुख पाहता जवापाडे !
दु:ख पर्वता एवढे !

माणसाच्या जीवनात ज्या वेळी मनासारख्या गोष्टी घडत नाहीत, त्या वेळी मनुष्य म्हणतो, 'अरे देवा, आमचं नशीबच खोटं, जे करायला जावं ते अंगलट येतं, अपयश तर पाठ धरून मागं लागलंय, साडेसाती छळतेय, इतकं आमचं जीवन वाईट की त्यात कणभरही म्हणून सुख नाही.' अशासारखे बोल समाजात ऐकावयास मिळतात. माणसे नशीबालाच का दोष देतात? हे जग किती सुंदर आहे, किती मधुर आहे, जीवनात केवढ अमर्याद आनंद भरला आहे, मग माणसं अशी दु:खी का होतात? आनंदमय जीवन यांच्या नशिबी का नाही? याचं उत्तर आहे, प्रसन्नतेचा अभाव, समाधानाचा अभाव, प्रेमाचा, स्नेहाचा, आपुलकीचा, सकारात्मक विचारसरणीचा अभाव. या जगात जी खुशी असते, ती क्षणीकच, खुशीचा मोठा भाऊ आनंद तो कालिकच. तो काही काळ टिकतो. मात्र प्रसन्नता ही चिरकाल टिकते. प्रसन्नता म्हणजे आनंदी वातावरण. प्रसन्नतेमुळे माणसं मोठ्या आनंदात जगतात. प्रसन्नतेतून वाहणाऱ्या आनंदी वातावरणापासून हसरे चेहरे निर्माण होतात. प्रसन्नता ही मनुष्यास जगण्यास नवसंजीवनी देते.

शेवटी जीवन म्हणजे आहे तरी काय? प्रेम हेच जीवन आहे. प्रेम हे चिरंजीवी, विश्वव्यापी तत्त्व आहे. जगात जे जे विलोभनीय आहे, वेगळं आहे, आकर्षक आहे. सुंदर आहे, आपलसं वाटणारं आहे. अशा सर्वांवर मानव प्रेम करतो. प्रेमाची भूक ही माणसाला जन्मापासून ते अखेरपर्यंत असते. किंबहुना सर्वात पहिली भूक ही प्रेमाचीच असते. मूल मातेच्या उदरातून बाहेर पडल्यानंतर पहिला टाहो

फोडते ते दुधासाठी नव्हे, तर 'मायेची उब' मिळावी म्हणून. अखेरच्या क्षणीही माणसाला आपली प्रिय व्यक्ती जवळ असावी असं वाटतं. ही प्रेमाची भूक हृदयाची असली तरी प्रेमाची तहान आत्म्याची असते. यालाच जीवन असे म्हणतात. जीवन असतो जन्म-मरणाचा खेळ. खेळ अविरतपणे चालूच असतो.

'' हे ऋतू आले ते ऋतू गेले ! नविनतेचे खजिने भरले !

जन्मासंगे मरणही आले ! म्हणोनी जन्म आनंद सोहळे !!

निसर्गात जसा ऋतूंचा पाठशिवणीचा खेळ अखंड चालू असतो, तसाच मृत्यू येतो , तो हे जीवन विझवायला आणि नवीन जन्म द्यायला.

सावंत प्रियांका राजेंद्र
बी. एस्सी. ३

पुस्तकं

पुस्तकं सांगतात गोष्ट
वाहून गेलेल्या दिवसांची
युगायुगाची, विश्वाची, माणसाची,
आजची, कालची, उद्याची.....
प्रत्येक व एकेक क्षणाची
पुस्तकं काही सांगू इच्छितात
आपल्या सावलीत रांगू इच्छितात,
पुस्तकात पक्ष्याची चोच बोलते,
पुस्तकात प्राण्यांची भाषा कळते,
पुस्तकात हिरवंगार रान हलते.
पुस्तकात असतो पाण्याच्या झऱ्याचा
अवखळपणा,
पुस्तकात असतो क्षेपणास्त्राचा विद्ध्वंस
पुस्तकात शब्दांना करुणेची झाक आहे,
विज्ञानाची हाक आहे, मायेची आस असते
पुस्तकात सुंदर जीवनाकडे जाणारी
सुंदर अशी वाट असते.

– माणिक सुभाष पाटील
बी. एस्सी.-३

प्रेम आणि भावना

– कु. शुभांगी प्रभाकर कोरे

का कळत नाही ? पण हल्ली मन थोडं कठोर झालंय. प्रेम या शब्दाचा जिव्हाळा, थोडा कमी झालाय. प्रेम, प्रेम, प्रेम बस्स झालं आता. अरे एखादी गोष्ट आपल्या आयुष्यात होणारच नाही, मग त्या गोष्टीचा विचार वारंवार का ? तिला माहीत आहे, की ती माझी होऊ शकत नाही आणि मला माहीत आहे, की मी तिचा होऊ शकत नाही. दोघांची कळकळ अशी झाली आहे, जसं आळवाचं पान आणि त्यावरचा थेंब स्पर्श होऊ शकेल; पण एक जीव उभ्या जन्मात नाही माझ्या मनातल्या भावना तिच्या मनात कधीच पोहोचल्या आहेत आणि माझ्या मनातल्या भावनाही माझ्या मनात पोहोचल्या आहेत. दोघांच्या भावनेत प्रेम आहे. हे दोघानांही माहीत आहे आणि या भावना स्पष्ट का होत नाहीत ? नाही, कधीच होणार नाहीत. त्या मागे एकच कारण असावं. दोघांनाही एकाच बंधनामध्ये जखडून ठेवलंय. संस्कार, माझी लाडली, लहानाचं मोठं केलं. पोरीनं जे मागितलं, ते बापानं पुरवलं आणि शेवटी काय ? माझी पोरगी पळून गेली. रस्त्यानं जाताना बायकांची होणारी कुरबूज ही बघ हेची पोरगी पळून गेली त्या दिवशी अशी माझ्या काळजाला चीरा पडू नयेत म्हणून पोराला लहानाचा मोठा केला. सदा फाटकी बनियन घातली; पण पोराच्या कपड्याची इस्त्री कधी चुकवली नाही. अरे ! काय नाही केलं त्या बापानं माझ्यासाठी. स्वतःच्या पोटाची खळ घेतली आणि त्या लेकाला डॉक्टर, इंजिनिअर बनवलं. पप्पांनी एकच मागितलं माझ्याकडे. पोरा आपल्या जातीचीच पोरगी कर हा लेका. आयुष्यात एकच गोष्ट मागितली बापानं आणि मी तीही पूर्ण करू नये. खरंच संस्कार म्हणजे बंधन नाही. संस्कृती जपण्यासाठी दोन जीवांच्या लागलेला लळा म्हणजे संस्कार आणि मग ह्या लळ्यांपुढे बाकी सर्व गोष्टी स्वा..... आणि मग आम्ही म्हणतो, 'आमच्या नशिबात प्रेमच नाही.'

सुविचार :– तुमच्याने पुढे जावत नसेल, तर जाऊ नका; पण निदान मागे तरी येऊ नका.

'हीच आमची वेळ'

– दीपक तानाजी कांबळे
बी.एस्सी. ३

एका विहिरीमध्ये काही बेडूक असतात व त्यांचा बाहेर येण्यासाठी खूप मोठ्या प्रमाणात प्रयत्न चालू असतो. कारण त्या विहिरीतील पाणी आटत आलेले असते. त्या साऱ्या बेडकांचा आरडाओरडा ऐकून बाहेरील बेडूक डोकावून पाहतात. त्यांच्या लक्षात येते, की आतील बेडूक बाहेर येण्यासाठी प्रयत्न करत आहेत; तेव्हा ते त्यांना प्रोत्साहन देतात पण काही वेळाने त्या बेडकांतील दोन-तीन बेडूक मरण पावतात. त्या वेळी वरील बेडूक त्यांना उड्या मारण्यास नकार देतात. उड्या मारण्यास मनाई करतात, कारण त्यांचाही असाच मृत्यू होईल, असे त्यांना सांगतात. त्या वेळी त्या बेडकांतील एकच बेडूक आपला उड्या मारण्याचा प्रयत्न सुरू ठेवतो. बाकीचे त्याला विरोध करतात; पण तो आपला प्रयत्न जोमाने करतो व अखेर तो विहिरीच्या बाहेर पडतो. बाकीच्यांना काही समजतच नाही, की हे कसं काय शक्य झालं? त्यांनी त्याचा शोध घेण्यासाठी एक समिती स्थापन केली. त्या समितीने कसून अभ्यास केल्यानंतर शेवटी असा एकच ओळीचा अहवाल/निष्कर्ष काढण्यात आला, की तो बेडूक बहिरा होता. गोष्ट संपली; पण आपण काय शिकलो? विनोदाचा भाग सोडला तर तो जो बेडूक आपल्या जबर इच्छाशक्तीच्या जोरावर बाहेर तर आलाच; पण या समाजात असे काही विहिरीबाहेरील बेडकांच्या स्वभावासारखे, जसे की आपण म्हणतो तसे विंचवाच्या जातीचे अगदी त्याचप्रमाणे नकारात्मकता पसरविण्यात जास्त पटाईत असतात. तो बेडूक बहिरा असल्याने वरील बेडूक आपल्याला चिअर्स करत आहेत, याच हेतूने आपण प्रयत्न करायचे असे ठरवले व त्याचप्रमाणे तो त्या प्रयत्नात यशस्वी झाला व तो बाहेर येऊन जीव वाचवण्यात यशस्वी झाला. अगदी याच बेडकाप्रमाणे आपणसुद्धा या समाजातील नकारात्मक गोष्टीकडे पाठ फिरवली पाहिजे. आपणसुद्धा बहिरेच झाले पाहिजे, नाहीतर आपल्यालासुद्धा त्या नकारात्मक गोष्टीमुळे कधीतरी जीवन गमवावे लागेल, त्यामुळे 'Think Positive' आणि प्रयत्नाच्या सांगडीतून यशाची कमान उंच करण्यासाठी आपण सज्ज असलो पाहिजे. विशेष म्हणजे

"जगा इतके की आयुष्य कमी पडेल,
हसा इतके की आनंद कमी पडेल
काही मिळाले तर नशिबाचा खेळ आहे; पण प्रयत्न इतके करा, की परमेश्वराला देणे भागच पडेल..."

कोणतेही काम अडथळ्यावाचून पार पडत नाही. शेवटपर्यंत जे प्रयत्न करीत राहतात, त्यानांच यश प्राप्त होते, त्यामुळे या जगात अशक्य असं काहीच नाही. त्यासाठी फक्त तुमच्या ठायी जबरदस्त इच्छाशक्ती पाहिजे. अशक्य म्हणजे 'Impossible'

हाच शब्द स्वतःला म्हणत असतो, 'I'm Possible' की म्हणजे मला शक्य आहे. तर मग चला तर मग स्वामी विवेकानंदांच्या मताप्रमाणे "Arise Awake and Stop not still the goal is Achieved !" आपण आता इतके प्रयत्न करू या की ध्येय प्राप्त झाल्याखेरीज माघार नाही, कारण बराक ओबामांच्या शब्दामध्ये सांगायचे झाले तर

" This is our Time."

ध्येय वेड

जी माणसं ध्येयाकडे
नजर ठेऊन वाटचाल करत असतात,
ती सतत धडपडत असतात.
लोकांच्या दृष्टीने ती नेहमी पडत असतात
पण खरं ती पडत नसतात,
तर ती पडता पडता 'घडत' असतात.

– निवास नामदेव जाधव
बी. ए. भाग १

''मन उदास होताना''

मन उदास होताना...
मी माझा राहत नाही
मन उदास होताना...
मी माझा राहत नाही,
राहून राहून वाटते
काय मिळवले येऊन
आपल्यांना सोडून
सगळे विसरून,
ना कोणी मित्र
ना सोबती आसपास
मी एकटाच
मी एकटा उदास.
एकटेपणाच्या या जगात
एक वेडी आस होती
विरहाच्या या दुःखात
ती पण मला सोडून गेली,
आता हे शब्दच माझे सखे
हेच माझे मित्र हेच सोबती
जेव्हा कुणी ही नसतं
माझ्या अवती भवती,
का आलो मी इथे
आपली कोणी नाही जिथे
एक विचार सांगून गेला
काय मी योग्य निर्णय घेतला ?

– दीपक राजाराम पोवार
बी. एस्सी.–३

मनाच्या कोपऱ्यातून....

- कु. पाटील श्वेता साताप्पा
बी. एस्सी. २

हाय फ्रेंड्स.... कॉलेजच्या नोटीस बोर्डवर 'स्पंदन'साठी हस्तलिखित देण्याविषयी वाचलं. वाटलं आपणही काहीतरी दिलं पाहिजे; पण द्यावं काय...?? हा प्रश्नही होताच. कारण कविता द्यावी, तर मला कुठे येते कविता करता. एखादा निबंध द्यावा, तर तुम्ही म्हणणार जास्त तत्त्वज्ञान नको. मग म्हटलं की सगळच कॅन्सल करण्यापेक्षा लिहूया काहीतरी आपल्या कॉलेजविषयी, स्वत:विषयी, आपल्या फ्रेंड्सविषयी...

'दूधसाखर महाविद्यालय बिद्री' आपलं कॉलेज.

कॉलेजची इमारत, कॉलेजचा परिसर अगदी मनात भरण्यासारखा. २०१३ ला मी या कॉलेजमध्ये ॲडमिशन घेतलं आणि कधी या कॉलेजमध्ये रुळले, ते काही कळलेच नाही. असंच तुमच्यापैकी बऱ्याचजणाचं झालं असेल ना??? खरंच, पहिल्यांदा खूप भिती वाटत होती, की कसं असेल आपलं कॉलेज? मला कुणी फ्रेंड्स तर मिळतील ना? शिक्षक कसे शिकवत असतील? मला ॲडजस्ट तर होता येईल ना कॉलेजमध्ये? पण कॉलेज जॉईन केलं आणि सगळी भीती कुठल्या कुठे पळाली. सगळ्या शंका हवेत विरल्या. बघताक्षणीच कुणालाही आवडावं असंच आहे आपलं कॉलेज. अन् फ्रेंड्स तर इतके मिळाले, की खरं कॉलेजलाईफ काय असतं ते समजलं. या सर्वांमुळेच 'फ्रेंडशिपचा' आणि 'कॉलेजलाईफचा' नवीन अर्थ समजला.

'कॉलेजलाईफ'. किती छान वाटतो ना हा शब्द. हायस्कूलपर्यंतची सर्व बंधने झुगारून आपण उंच आकाशात आनंदाने विहरणाऱ्या पक्षाप्रमाणे स्वतंत्र होतो. कॉलेजच्या कॅम्पसमध्ये रमून जातो. असं म्हणतात, की कॉलेजलाईफ म्हणजे 'फुल ऑन मस्ती', 'एन्जॉयमेंट'; पण कॉलेजलाईफ म्हणजे नुसता एन्जॉयच का? तर नाही. इथेच आपल्या जीवनाला खरा अर्थ मिळतो. याच टप्प्यावर आपल्या आयुष्याला वळण लागते. एक जबाबदार 'विद्यार्थी आणि व्यक्ती' होण्याचा हा टप्पा. हायस्कूलपर्यंत आपला पाया पक्का झालेला असतो. कॉलेजमध्ये भिंतीना आकार मिळत जातो आणि आपण आपल्या करिअरच्या दिशेने वाटचाल करताना जीवनाच्या इमारतीचा कळस पूर्ण होतो. आपल्याला हे पटतं; पण नुसतं पटून काय उपयोग? ते म्हणतात ना, 'कळत पण वळत नाही', तशीच आपली अवस्था असते. एकतर आपल्याला कुणी काही चांगलं सांगितलं, उपदेश केला तर पटत नाही. आपण म्हणतो, की आता कॉलेजमध्ये नाही तर काय म्हातारपणी एन्जॉय करायचा? अशा वेळी आपले डायलॉग ठरलेले असतात, 'ये उम्र सुधरने की नहीं बिघडने की है।' अन् असं म्हणताना सगळच बिघडून

असतं. असं म्हणताना 'सुशिक्षित बेकार' म्हणून समाजात वेगळा वर्ग निर्माण होतो. वेळ निघून जाते आणि पश्चाताप करत बसण्याशिवाय दुसरा पर्याय उरत नाही.

कॉलेजमध्ये जे निरनिराळे उपक्रम राबविले जातात म्हणजे विविध प्रकारच्या स्पर्धा, मार्गदर्शनपर व्याख्याने, वक्तृत्व, एन.एस.एस.चे कॅम्प्स, टिचर्स डे, ट्रेडिशनल डे, गॅदरिंग अशा अनेक प्रकारच्या अभ्यासेतर उपक्रमामुळे कॉलेज लाईफला वेगळच महत्त्व प्राप्त होतं. स्वतःला सिद्ध करण्याची संधी आपल्याला मिळत जाते. आपला आत्मविश्वास वाढीस लागतो. आपल्या व्यक्तिमत्त्वाला खतपाणी मिळून त्याचं सुंदर झाडात रूपांतर होते. खरंच, जर या एक्स्ट्रा क्युरिक्युअर ॲक्टिविटीज नसत्या, तर किती कंटाळा आला असता कॉलेजचा, आपल्या कॉलेजलाईफचा!

आपल्या जीवनात, आपल्या कॉलेजमध्ये महत्त्वाची भूमिका बजावतात ते म्हणजे शिक्षक. आपल्याला योग्य दिशा दाखवण्याचे काम ते करतात. कुंभार जसा मातीच्या गोळ्यापासून सुंदर घडा बनवतो, तसंच आपले शिक्षक आपल्या आयुष्याला आकार देण्याचे काम करतात; पण आपण अनुभवतो की इतकं चांगलं शिकवूनसुद्धा काहींना लेक्चर्सना बसू वाटत नाही. लेक्चर्स सोडून कॉलेज कट्ट्यावर टवाळक्या करणाऱ्यांची कीव येते. अशा वेळी या सर्व गोष्टींना कुठे तरी आपले फ्रेंड्स सर्कलसुद्धा जबाबदार असतं आणि मग या सर्व करामतींना रिझल्ट परीक्षेवेळी अनुभवायला मिळतो. 'एकमेका साह्य करू' अशी परिस्थिती दिसून येते.

कॉलेजमध्येही दोन वर्षे कशी भुर्रकन उडून गेली, ते काही समजलंच नाही. खूप काही दिलं या कॉलेजनं आपल्याला. बरं. खूप काही लिहित नाही; पण मनाच्या कोपऱ्यातून जे डोकावलं, तेच कागदावर उतरवलं. जे वाटलं ते बोलून मोकळे झाले; पण मॉरल ऑफ द स्टोरी हेच, की खूप अभ्यास करा, खूप एन्जॉय, मस्ती करा आपल्या फ्रेंड्सबरोबर....

Best luck to all for your future life....!!

⅄⅄⅄

बाप

कधी-कधी वाटते
बाप रे बाप
पण.......
डोळ्यांत पाहिलं तर......
असंख्य ताप.
प्रसंगी हळवा
तितकाच प्रेमळ
मुलांच्या संगोपनात,
तितकाच सोज्ज्वळ
मनात चिंता कुटुंबाची,
तरीही
तयारी ओझे वाहण्याची.
ओझ्यानं थकला; तरी
ओठावर स्मित
हेच असे खरं बापाचं गीत.
दुःखात सदैव
शांत-निशांत
सुखात कधीच वाहून नाही जात
शरीर थकलं तरी....
मन असे ताजं.
भविष्याचं काळजीचं
घेतो मनावर वाहून ओझं.
आई स्मरते तरी
बाप आठवत नाही.
पडद्यामागच्या भूमिकेतून
तो कधीच घटत नाही.
बाप आणि आई
साऱ्या जन्माचे सोबती
आयुष्य संपलं तरी,
त्यांची कळत नाही महती....
त्यांची कळत नाही महती....
त्यांची कळत नाही महती...

– कु. संकपाळ सुप्रिया शहाजी
बी. ए. एस. वाय.

सचिन तानाजी सुतार
बी. ए. २

माझे महाविद्यालय

नाव माझ्या महाविद्यालयाचं आहे खूप मोठे
तरी लोक विचारतात मला, ते आहे तरी कोठे ?
पत्ता सांगताना महाविद्यालयाचा , होती चांगलीच गंमत
शेवटी सांगतो मी त्यांना
अहो ! बिद्री कारखान्याशेजारी इमारत माझ्या महाविद्यालयाची
आहे वाढत्या अंगाची
थोडी पांढरी, तर थोडी बिनरंगाची
दर्जा माझ्या महाविद्यालयाचा आहे अ.अ +
एकाच इमारतीमध्ये आहेत कित्येक विभाग
शिक्षक मात्र आमचे
उत्साही आहेत फार, दररोज व्याख्यान घेतात
चार पैकी चार
कलाकार माझ्या महाविद्यालयाचे आहेत अति उत्तम
कधीतरी नक्कीच घडेल, फिरोदिया आणि पुरुषोत्तम
ही तर एक कविता आहे
पण आहे तितकी खरी, सहज म्हटलं तरी लिहूया
आपल्या कॉलेजची हिस्ट्री

– कु. विद्या पाटील
टी. वाय. बी. ए.

"एक आठवणीचा क्षण"

पहिल्यांदा नजरेस आले बिद्रीचे कॉलेज
तेथे वाढत असणार मुलांचे नॉलेज
आजूबाजूला रम्य अशी नारळाची झाडी
त्याच्या सावलीत सरांची होती गोडी
मध्येच जाताना दिसतो पूल
तो तर एकदमच आहे कूल
नव्या-जुन्या सर्व मैत्रिणी भेटल्या
मला तर आनंदाच्या उकळ्या फुटल्या
मनामध्ये पेपराची एकच लागली होती हूरहूर
कारण सगळ्यापांसून मी होते ना दूर
म्हणता म्हणता सर्व पेपर संपले
पण मनाचे मोती मनातच लपले

– कु. देवर्डेकर अंकिता अनिल
बी. ए. भाग १

असेही जगून बघा

कधीतरी असेही जगून बघा
माणूस म्हणून जगताना
एक हिशोब तर करून बघा !
किती जगलो याऐवजी कसे जगलो
हा एक प्रश्न मनाला विचारून बघा...
असेही-कधी जगून बघा
कधीतरी एखाद्यावर विनोद करण्याआधी
समोरच्यांचा विचार करून बघा
तर कधीतरी कोणाच्या हास्यासाठी, समाधानासाठी
न आवडलेल्या विनोदावर हसून तर बघा...
कधी असेही जगून बघा
वर्तमान आणि भविष्याची चिंता तर सदाचीच
असते कधीतर भूतकाळाच्या विश्वात गुंतून
तर बघा काळाची वाळू हातातून निसटली
म्हणून काय झाले... ?
आधी अनुभवलेला क्षण पुन्हा एकदा जगून तर बघा...
कधी असेही जगून बघा
प्रतिसादाची काळजी का करावी नेहमी
एखाद्यावर जिवापाड, निर्मळ प्रेम तर करून बघा...
जीवन असेच आहे
आनंदाने जगून बघा....

– कु. तिरवडे विजया शितल
बी. एस्सी.-३

प्रेमीयुगुल

जसे आळवावरचे पाणी
तसे प्रिया मन तुझे चंचल
पडते शब्दांच्या प्रेमात
अन् विसरून जगते क्षणभंगूर
त्या दवाचा बनावा मोती
वाटत होते माझ्या मना
पण वेडे तुझे मन
चंचल तुझा स्वभाव
याच चंचल स्वभावाने
स्वीकारले नाही माझ्या
अस्तित्त्वाला लावले नादी मला
पण स्वीकारले दुसऱ्याला
चूक असो तुझी वा माझी
शोध घेईल तो आसिम काळ
तोपर्यंत निघून गेली असेल वेळ
असी गोष्ट चंचल प्रेमीयुगुलाची

– केसरकर राजवर्धन नंदकुमार
बी. एस्सी. भाग-३

मनातली गोष्ट

जगाला वेड लावणारी एकच
गोष्ट म्हणजे प्रेम
तिच्याबरोबर हसणं, बोलणं, रडणं
संसार थाटण्यासाठी
मांडलेला एक छोटासा गेम
छोटसं घरटं आणि सुख-दुःखात
पुसलेल्या आसवाचा थेंब
जगाला वेड लावणारी एकच
गोष्ट म्हणजे प्रेम
वेड थोडं माझ्या मनाचं
वेड थोडं तिच्या मनाचं
जगानं वेडं ठरवलेल्या
आपल्या प्रेमाचं
मनात खूप बडबडलो तरी
प्रत्यक्ष शब्द येत नाहीत बाहेर
घरी आल्यावर कवितांचा असतो आहेर
कोणी मला सांगा
माझे प्रेम तिला समजेल का?
रातराणीसारखा प्रेमाचा
सुगंधही पसरेल का?
खुपदा वाटलं तिनं माझ्या
मनातलं ओळखावं...
माझ्या मनातला सार काही न
बोलता तिला कळावं
न बोलता तिला कळावं.

– वैभव कांबळे
बी. ए. भाग १

मैत्री कशी असावी

मैत्री असावी फुलासारखी
सुगंध एकमेकांना देणारी,
मैत्री असावी चंद्रासारखी
शीतलता प्रदान करणारी,
मैत्री असावी अशी
शब्दातून जाणणारी,
नजरेतून समजणारी,
स्पर्शातून उमगणारी,
जिव्हाळा आणि प्रेमातून फुलणारी,
परिजातकासारखी सुगंध देणारी
सुखात सहभागी होणारी
दुःखात मात्र साथ देणारी
अखंड झऱ्यासारखी वाहणारी
कधी कुणाला न तुटणारी
शुद्ध सोन्याप्रमाणे चमचम करणारी
अखंड अमर राहणारी
नंदादीपाप्रमाणे तेवत राहणारी
अशी असावी मैत्री...

– कु. पाटील करिश्मा
बी. ए. भाग-३

इच्छा

विपत्तीमध्ये तू माझं रक्षण कर ही माझी प्रार्थना नाही,
विपत्तीमध्ये मी भयभीत होऊ नये एवढीच माझी इच्छा...
माझ्या दुःखी व्यथित मनाचं तू सांत्वन कर अशी माझी अपेक्षा नाही,
दुःखावर मला जय मिळवता यावा एवढीच माझी इच्छा...
माझ्या मदतीला कोणी आलं नाही तरी माझी तक्रार नाही,
माझं बळ मोडून पडू नये एवढीच माझी इच्छा...
माझी फसवणूक झाली तर तू सावरावस अशी माझी तक्रार नाही,
माझं मन खंबीर रहावं एवढीच माझी इच्छा...
माझं तारण तू करावसं, मला तारावसं ही माझी प्रार्थना नाही
तरुण जाण्याचं सामर्थ्य माझ्यात असावं एवढीच माझी इच्छा...
माझं ओझं हलकं करून तू माझं सांत्वन केलं नाहीस तरी माझी तक्रार नाही
ते वहायचं शक्ती माझ्यात असावी एवढीच माझी इच्छा...
सुखाच्या दिवसात नतमस्तक होऊन मी तुझा चेहरा ओळखून काढेनच
मात्र दुःखाच्या रात्री सारं जग जेव्हा माझी फसवणूक करेल तेव्हा,
तुझ्याविषयी माझ्या मनात शंका येऊ नये
एवढीच माझी इच्छा...

– पाटील अमर आबासो
बी. एस्सी. भाग३

मी म्हटलं : 'बरं'!

मी जन्माला आलो... मोठा होऊ लागलो...
ते म्हटले : 'आता शाळेत जा...
मी म्हटलं : 'बरं'!
मी मस्ती करू लागलो
ते म्हटले : 'लहान आहेस का आता ? शहाण्यासारखं वाग...!'
मी म्हटलं : 'बरं'!
माझी दहावी आली
ते म्हटले : 'आता खेळणं पुरे, अभ्यास कर.'
मी म्हटलं : 'बरं'!
दहावी पास झालो
ते म्हटले : 'अभ्यास कमी पडला, नाही तर अजून मार्क्स मिळाले असते...!'
मी म्हटलं : 'बरं'!
मग मी कॉलेजात गेलो.
ते म्हटले : 'मुलींची भानगड नको हो...!'
मी म्हटलं : 'बरं'!
मी खेळात अव्वल होतो
ते म्हटले : 'शेवटचच वर्ष आहे, नंतर वेळच वेळ आहे.'
मी म्हटलं : 'बरं'!
मी ग्रॅज्युएट झालो.
ते म्हटले : 'नोकरी कर.'
मी म्हटलं : 'बरं'!
माझं प्रमोशन झालं.
मुलींची भानगड नको म्हणणारे ते आता म्हटले : 'आता मुलगी बघ'
मी म्हटलं : 'बरं'!
ते म्हटलं 'हिला पसंत कर...'
मी म्हटलं : 'बरं'!
ते म्हटलं : 'आता आम्हाला काका, काकू वगैरे वगैरे बनव...एकदा नाही, दोनदा बनव...'

मी म्हटलं : 'बरं'!

ते म्हटले : 'तुझी मुलं मोठी झालीत...घर भरलंय... आता तू सुखी आहेस... तू आता संसारातून हळूहळू बाजूला व्हायला शिक...'

मी म्हटलं : 'बरं'!

पण बाजूला होण्याआधी मी माझ्या मुलाला म्हटलं : 'तू मात्र आयुष्यात तुला जे वाटेल, तेच कर.'

तो म्हटला : '..........!'

– प्राजक्ता शिंदे
बी. ए.-२

भावाने बहिणीला लिहिलेले पत्र

प्रिय,

दालचिनीताईला

जायफळ दादाचा सांष्टाग नमस्कार

पत्र लिहिण्यास कारण, की काजूकाका सुखरूप आहेत. आनंदाची बातमी म्हणजे जीरेकाकांचे लग्न मिरी यांची सुकन्या चि. सौ. कां. लवंग हिच्याशी ठरविले आहे. बदाम व पिस्ता यांची तब्येत ठीक आहे. कडुलिंब अजून लहान आहे. तो दररोज शाळेत जातो; पण मोहरीचे वय बसत नसल्याने तिला शाळेत घातलेलं नाही.

चहापती आणि साखर यांच्या लग्नाला कुटुंबाकडून नकार मिळाल्याने त्या दोघांनी काल सकाळी उकळत्या पाण्यात उडी मारली. बटाटेमामा विळीवर पडून मरण पावले, तेव्हापासून कांदेमामा रडत आहेत व इतरांनाही रडवत आहेत. आता माझे पत्र संपवतो.

कळावे, लोभ असावा

माझा पत्ता,
खलबत्ता बेपत्ता
ता. अलीकडे, जि. पलीकडे,
मु.पो. सगळीकडे
पिन कोड नंबर लावील तिकडे

– कु. पाटील सुरेखा मधुकर
बी. ए. भाग – १

जीवन

जीवन एक कर्तव्य आहे, ते पार पाडा
जीवन एक खेळ आहे, तो आनंदाने खेळा
जीवन हे गीत आहे, ते मस्तीत गा
जीवन हे सौंदर्य आहे, त्याची पूजा करा
जीवन ही एक प्रीती आहे, तिचा आस्वाद घ्या
जीवन हे एक आव्हान आहे, त्यास सामोरे जा
जीवन ही एक संधी आहे, ती दवडू नका,
जीवन हे एक दुःख आहे, त्यावर मात करा
जीवन एक रहस्य आहे, ते हळूवार उघडा
जीवन हे एक संघर्ष आहे, ते निखराने लढा
जीवन हे जीवन आहे, ते जागरूकपणे जगा.

– आदिनाथ शामराव मस्कर
बी. एस्सी. भाग १

पहिला पाऊस

पहिला पाऊस
मनात घर करून गेला
पण त्या मनातील घराला
हळवं करून गेला
पहिल्यांदा तो बरसला
ढगांचा ढोल गरजला
तप्त मातीवरती पडून
तो न विसरणारा सुगंध देऊन गेला.
जमिनीत पेरलेलं बीज
आसुसलं होतं एक-एक थेंबासाठी
पण तोच प्रत्येक थेंब धडपडत होता
त्याच्या सुंदर जगण्यासाठी
पीक बहरलं होतं
बरसण्याचं त्याचं सातत्य पाहून
नवीन जगणं शोधत होतं
त्याच्याच अस्तित्त्वात राहून
पावसाचा प्रत्येक थेंब
जगणं सुंदर करत होता
त्याच्या त्या बरसण्यात
असमंत सारा नटला होता

– विनायक शंकर कुंभा
बी. एस्सी.-

प्रेम

प्रेम म्हणजे कळत-नकळत
घडणारी गोष्ट असते
पण प्रेमात पडल्यावर निम्मे
आयुष्य वेस्ट असते.
प्रेम म्हणजे बेभान,
वाहणारा वारा
पण प्रेमात पडल्यावर
डोळ्यांतून पडतात
आसवांच्या धारा.
प्रेम म्हणजे निळेशार आकाश,
पण ते सोडून गेल्यावर
जीवन वाटते भकास.

- समीर मारुती कांबळे
बी. ए. भाग १

मन...

मनाचा गुंता की,
गुंत्यातलं मन
सांगणं कठीण पण
ऐकतय कोण ?
शब्दांची गुंफण
गुंफणातील गाणी
सुरेल आहेत पण
गातय कोण ?
पावसाच्या धारा
धारांचा शहारा
घ्यावसा वाटतोय पण
भिजणार कोण ?
मित्रांचा सहवास की
सहवासातलं प्रेम
आठवण नाही पण
विसरतय कोण ?

- रणजित दि. गायकवाड
बी. ए. भाग -१

आठवण येताच

हसता हसता डोळे अलगत येतील हो भरून
बोलता बोलता शब्द जातील हो विरून
कावरं बावरं होण्यासारखं बिलकुल काही नाही
कुणीतरी आठवण काढतय बाकी काही नाही...
रस्त्यामध्ये दिसताच की चेहरे येता जाता
मला सारखेच दिसू लागतील सहज बघता बघता
अवती-भोवती सगळीकडे तेच माणूस दिसेल
सृष्टीमध्ये दोनच जीव...आणखी कोणी नसेल
भिरभिरल्यागत होण्यासारखं बिलकुल काही नाही
कुणीतरी आठवण काढतय बाकी काही नाही
मोबाईल वाजण्याआधीच तो वाजल्यासारखा वाटेल
जुनाच एस.एम.एस. काढून वाचावासा वाटेल
दिवस सरता वाटत जाईल उगाचच
उदास पावलो-पावली जड होत जाईल
श्वास श्वासातच
घाबरून गोंधळून जाण्यासारखं बिलकुल काही नाही
कोणतरी आठवण काढतय बाकी काही नाही
जेवता जेवता जीवघेणा लागेल ठसका
घरचे म्हणतील सारखा कसा लागतो उठता-बसता
चेहरा लपवून, डोळे पुसून पाणी प्यावे थोडे
बोलण्याआधी आवाजाला सांभाळावे थोडे
सांगून टाकावं त्यांना काळजीसारखं
बिलकुल काही नाही
कुणीतरी आठवण काढतंय...
बाकी काय नाही

– संतोष शिवाजी जितकर
टी. वाय. बी. ए.

मैत्री म्हणजे...

मदतीचा हात म्हणजे मैत्री
अडचणीची साथ म्हणजे मैत्री
हृदयाचे स्पंदन म्हणजे मैत्री
भावनांचे मिलन म्हणजे मैत्री
प्रेमाचा सहवास म्हणजे मैत्री
तिरस्काराचा नाश म्हणजे मैत्री
दुःखाचा विसर म्हणजे मैत्री
सहानुभूतीची फुंकर म्हणजे मैत्री
वचनाची आण म्हणजे मैत्री
आपुलकीची हाक म्हणजे मैत्री
पाठीवरची थाप म्हणजे मैत्री
मैत्रीत नसावा कसलाच स्वार्थ
त्यात असावा फक्त प्रेमाचा भावार्थ...

– सुनिल गजानन पाटील
बी. ए.-२

प्रेम

प्रेम एक वारा, बेभान वाहणारा

प्रेम एक पाऊस, वेडापिसा कोसळणारा

प्रेम एक मन, हळूवार जपणारे

प्रेम एक अतुट नातं, हवेहवेसे वाटणारं

प्रेम एक गीत, जे कायम ऐकावेसे वाटणारे

प्रेम एक सुंगध बिनधास्त दरवळणारा

प्रेम एक गाठ असते, तेथे कोणत्याही मतभेदाला थेट वाट नसते

प्रेम म्हणजे

पाऊस नसला तरी, चिंब-चिंब भिजणं असतं

डोळा चुकवून साऱ्यांचं, एकटं-एकटं रडणं असतं

– विकास तुकाराम कांबळे

बी. ए. भाग १

हास्यविनोद

१) आंधळा

भिकारी : हे सुंदरी, मी आंधळा आहे. मला पाच रुपये दे

भिकाऱ्याचे हे वाक्य ऐकून नवरा बायकोला म्हणाला, त्याला पाच रुपये दे. त्याने तुला सुंदरी म्हटले, बिचारा खरोखरच आंधळा दिसतोय.

२) शाप

पोलीस : मॅडम, तुम्ही खूप बहादूर आहात, रात्री घरात घुसलेल्या माणसाला काय सॉलिड मारलात तुम्ही!

मॅडम : काय बहादूर वगैरे काही नाही. मला काय माहीत तो कोण आहे? मला वाटलं आमचे हे रात्री उशिरा घरी आले म्हणून !

अजय कृष्णात तौंदकर

बी. एस्सी.-२

जीवन जगण्याचे मूलमंत्र

कुणीही कसं दिसावं यापेक्षा कसं असावं याला महत्त्व आहे. ते शक्य नसेल, तर जास्तीत जास्त कसं नसावं याला तरी नक्कीच महत्त्व आहे.

वादळ जेव्हा येतात, तेव्हा आपण आपल्या मातीला घट्ट रुजून रहायचं असतं. ती जितक्या वेगाने येतात तितक्याच वेगाने निघून जातात. वादळ महत्त्वाचे नसते. प्रश्न असतो. आपण त्याच्याशी कशी झुंज देतो आणि त्यातून कितपत बऱ्या अवस्थेत बाहेर येतो याचा.

कबुतराला गरुडाचे पंख लावता येतीलही .... पण गगनभरारीचं वेड रक्तातच असावं लागतं .... कारण आकाशाची ओढ दत्तक घेता येत नाही.

आकाशात जेव्हा कृत्रिम ग्रह सोडतात तेव्हा गुरुत्वाकर्षनाच्या सीमेबाहेर त्याला पिटाळून लावेपर्यंतच सगळा संघर्ष असतो, त्याने एकदा स्वतः गती घेतली, की उरलेला प्रवास आपोआप होतो.

समाजात विशिष्ट उंची गाठेपर्यंत जबर संघर्ष असतो; पण एकदा अपेक्षित उंचीवर पोहचलात, की आयुष्यातल्या अनेक समस्या ती उंचीच सोडवते.

संध्याकाळच्या संधीप्रकाशतही जो टवटवीत राहील, त्याने दिवस जिंकला. अंत आणि एकांत ह्यापैकी माणूस एकांतालाच जास्त घाबरतो.

वाहतो तो झरा आणि थांबते ते डबके, डबक्यावर डास येतात आणि झऱ्यावर राजहंस.

खऱ्या विद्यार्थ्याला कधीच सुट्टी नसते. सुट्टी ही त्याच्यासाठी नवं काहीतरी शिकण्याची संधी असते.

सुरुवात कशी झाली यावर बऱ्याच घटनांचा शेवट अवलंबून असतो.

चुकतो तो माणूस आणि चुका सुधारतो तो देवमाणूस !

तुम्ही आयुष्यात किती माणसे जोडली यावरून तुमची श्रीमंती कळते.

भूक आहे तेवढे खाणे ही प्रकृती, भूक आहे त्यापेक्षा जास्त खाणे ही विकृती आणि वेळप्रसंगी स्वतः उपाशी राहून दुसऱ्यांची भूक भागविणे ही संस्कृती !

आपण किती पैसा मिळवला यापेक्षा तो खर्च करून आपण किती समाधान मिळवले हे जो पाहतो ती खरी आनंदी व्यक्ती असते.

– कु. सावंत प्रियांका राजेंद्र

बी. एस्सी–३

कु.सावंत प्रियांका राजेंद्र
बी. एस्सी. ३

निमन्त्रण

कॉलेजला येताना रोज करायचो मी तिथे Observation
करून यायची ती रोज वेगवेगळी Faction
दिवसेंदिवस वाढत गेले तिच्याबद्दल Attraction
की आहे माझ्या मनाचा एक Frustation
म्हणूनच मी तिचेच केले Selection
मनात नेहमीच चालायचे विचारांचे Calculation
त्यामुळे सतत यायचे Tension
कारण काय असेल तिची यावर Reaction
म्हणूनच मित्रांबरोबर केलं यावर Discussion
मला काहीतरी घ्यावी लागेल Action
असे त्यांनी मला दिली Suggestion
मग मी पाडायला लागलो तिच्यावर Impression
मग मी तिला केले Congratulation
ती म्हणताच Thank You, मी म्हणालो No Mention
त्या वेळी पहाण्यासारखे होते तिच्या चेहऱ्यावरील Expression
तिथेच दोन हृदयांचे झाले Connection
तेव्हापासून निर्माण झाले Relation
घरच्यांकडून मिळाली Permission
त्या आनंदाप्रित्यर्थ आज आहे Function
म्हणूनच सर्वांना देत आहे Invitation

– गणेश दिनकर हिंगे
बी. एस्सी. टी. वाय.

श्री दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री (मौनीनगर) गुणगौरव सांस्कृतिक विभाग

माजी विद्यार्थी जगन्नाथ पाटील पारितोषिक वितरण प्रसंगी मार्गदर्शन करताना

पारितोषिक स्विकारताना जिमनॅस्टिक संघ

प्रा. सौ. जे. एम. पाटील यांच्या मार्गदर्शनामध्ये रंगलेला खाद्य महोत्सव

खाद्य महोत्सवाचा आस्वाद घेताना महाविद्यालयीन प्राध्यापक

शिवरायांना वंदन करून गुणगौरव कार्यक्रमाची सुरवात

सांस्कृतिक कार्यक्रमातील प्रसंग

सांस्कृतिक कार्यक्रमातील प्रसंग

सांस्कृतिक कार्यक्रमातील प्रसंग

श्री दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री (मौनीनगर)

इतिहास विभाग शैक्षणिक सहल- रायगड

डॉ. आंबेडकर महापरिनिर्वाण दिन

स्वामी विवेकानंद व राजमाता जिजाऊ जयंती

मतदार जागृती अभियान

सदिच्छा समारंभ- कला विभाग

शिक्षक दिन - सायन्स विभाग

जिल्हास्तरीय युवा महोत्सव - पथनाट्य उपविजेता

मध्यवर्ती युवा महोत्सव - जत

"मानव धर्म धम है केवल और सभी कुछ भ्रम है।
सब पर प्रेम दुलार लुटाना यही धर्म का क्रम है।।"

'चित्रकूट'

– रामेश्वर दयाल दुबे

हिंदी विभाग

प्रा. डॉ. देसाई सादिक

अनुक्रमणिका

■ गद्य विभाग ■

१.	कबीर	– कु. पालकर अर्चना प्रताप
२.	बिहारी	– कु. पाटील तेजस्विनी रामचंद्र
३.	दर्पण	– कु. कोगनुळकर तेजस्विनी

■ पद्य विभाग ■

१.	बेटियाँ	– कु. पाटील तेजस्विनी रामचंद्र
२.	क्या फायदा	– कु. कांबळे अलका जालंधर
३.	बहुत याद आती है	– कु. वारके अंजली दिलीप
४.	दोस्ती	– कु. खाडे मिनल राजाराम
५.	अजीब है ना	– कु. पाटील सुजाता विष्णू
६.	एक दिन भी	– कु. तौंदकर तेजश्री तानाजी
७.	वो कॉलेज के दिन	– पाटील रणजित भिमराव
८.	माँ बहुत यह वरदान	– कु. पाटील सुजाता नामदेव
९.	वृद्धार धरती का नमक हैं	– कु. पाटील रेखा धोंडिराम
१०.	प्यार	– माने युवराज बाबू
११.	लव्ह केमेस्ट्री	– फगरे अवधूत बळवंत
१२.	किताबे	– कु. एकशिंगे स्वाती नामदेव

कबीर

"जल में कुंभ, कुंभ में जल है
भीतर-बाहर पानी।
फुटा कुंभ, जल जलही समाना।
यह तत् कहो गियानी ।।"

रहस्यवाद का यह प्रसिद्ध दोहा बतानेवाले कबीर भक्तिकाल के महान संत है। कबीर के जीवनवृत्त के बारे में कोई निश्चित जानकारी नही मिलती। किवदंती के आधार पर कहाँ जाता है कि एक विधवा ब्राह्मणी ने कबीर को जन्म दिया था। उसने लोक लाजवश लहरतारा नामक तालाह के निकट फेक दिया। कबीर जन्म से हिंदू और लालन-पालन से मुस्लिम थे फिर भी उन्होने किसी भी जाति को श्रेष्ठ नही माना। कबीर हिंदू-मुस्लिम संकीर्णताओं के पढे थे। उन्होने जाति-पाति के भेदों का कडा विरोध किया है। वे कहते है-

'अरे इन दोऊन राह न पाई,
हिंदुअन की हिंदुआई देखी
तुरकन की तुरकाई।

कबीर भक्त पहले है और बाद में कवि है। साथ ही वे धर्मसुधारक, समाजसुधारक, क्रांतिकारी, विद्रोही भी है। विद्रोही स्वभाव के कारण ही शायद कबीर भक्ति के लिए ईश्वर का निर्गुण, निराकार रुप स्वीकार करते है। कबीर के आराध्य दशरथ पुत्र राम न होकर निर्गुण, निराकार राम है। इसे ही उन्होने ब्रह्म, ईश्वर, परमात्मा हरि, मुरारी भी कहा है। वे अपने राम को अगोपचार, अविनाशी, दीप्तिवान, ऊर्जावान, अनिर्वचनीय मानते है। कबीर के राम इतने अलौकिक है कि उनका बखान करने के लिए हमारे पास शब्द ही नही है। कबीर अपने आप को राम की पत्नी मानते है। उनके ईश्वर सृष्टि के कण-कण में व्याप्त हैं। राम जड-चेतन में, लोक-लोक में व्याप्त हैं, जैसे कबीर कहते है-

"प्रियतम को पतियों लिखुँ,
जो कही होय विदेस।
तन में, मन में, नैन में,
नाको कहो संदेस ।।"

कबीर अपनी भक्ति-साधना में गुरू को महत्त्वपूर्ण मानते है। कबीर की दृष्टि से गुरु-गोविंद से भी बढकर हैं। अर्थात गुरु ईश्वर से भी बढकर है। कबीर के अनुसार गुरु के समान हि तैषी और कोई भी नही है। गुरु ही अज्ञानरुपी अंधकार दुर करता है और शिष्य तक पहुँच सकते है। कबीर गुरु की महिमा वर्णित करते हैं।

"सत्गुरु की महिमा अनंत,
अनंत किया उपगार।
लोचन अनंत उघाडिया,
अनंत दिखावण हार ।।"

कबीर दो टुक बाते करते है। वे सभी परिणामों की फिकीर नही करते। इसी कारण उन्हे वाणी के डिक्टेटर कहा जाता है। उलटबासिथों (उलटी बानी) के माध्यम से कबीर अपनी इसी वाणी का परिचय देते है। उलटबासिथों के माध्यम से वे एक प्रकार का व्यंग्य ही करते है, जैसे-

"कबीरदास की उलटी बानी,
बरसे कंबल भीगे पानी।"

कबीर अपने दोहों के माध्यम से पर्यावरण विषयक

दृष्टिकोन भी व्यक्त करते है। कबीरने एक ओर नारी को माया का प्रतीक माना है। नारी के कामिनी रुप को माया माना है। तो दुसरी ओर सति और पतिव्रता नारी की मुक्तकंठ से प्रशंसा भी की है.

''पतिव्रता मैली भली, काली कुचित कुरुप।
पतिव्रता के रुप पर वारो कोटि सरुप।।''

कबीर के इन महत्त्वपूर्ण विचारों के कारण वे इक्कीसवी सदी में भी प्रासंगीक लगते हैं। यही कारण है कि उन्हे ज्ञानाश्रयी शाखा के प्रवर्तक स्वीकार किया गया है।

– कु. पालकर अर्चना प्रताप
बी. ए. –३ (हिंदी)

– कु. अनुराधा भिमराव कुंभार

'प्यार'

'दो लब्जो की है दिल की कहानी,
याँ है मोहब्बत, याँ जिंदगानी।
अपने प्यार को याद करते समय मैंने ये कहा था।
मेरी यादें पुरानी अभी भी जिंदा कर देती है मेरा दर्द।
ये प्यार करने से पता चलता है। हमारे होठों पर जो गाना रहता है,
वो प्यार की पहचान बतलाता है।
उसने कभी मेरे जजबाद (जजबात) को समझा ही नहीं।
प्यार में, ये सब होता रहता है। किसी के लिए पागल होना, ये प्यार होता है।
उसके लिए हम अपनी जान भी कुर्बान कर देंगे।
प्यार में दिल की पिडा (दर्द) आँखों से आँसू के द्वारे निकल जाता है।
उसकी गुलाबी गाल जैसे काश्मिर की कली सा।
और आँखे तो उसकी बिल्ली की तरह है।
उसी आँखों में मेरा सारा जीवन मुझे दिखाई दिया है।
उसी पर ही मेरी अपनी नजर रुकती है।
उसने भी शायद मुझे चाहा था।
परंतु बीच में, अचानक बारिश हुई थी।
सारा पानी मेरे जीवन (जिंदगीपर) गिर गया।
आखिर हम अकेले उसकी यादें जपते रहे।
प्यार का मतलब सिर्फ रोना होना है।
मैं कही खोया हूँ,
तुम कही गुम हो।
तेरी आँखों के दर्या का उतरना भी जरूरी था,
मोहब्बत भी जरूरी थी बिछडना भी जरूरी था।
अपने रूठे परायें रूठे, यार रूठे ना ।

– युवराज बाळू माने
बी.ए.–३ (हिंदी (स्पेशल)

बिहारी

"नहीं पराग नहीं मधुर मधु,
नही विकास इही कल।
अलि कलिही सो बंध्याँ,
आगे कौन हवाल।।"

इस दोहे से मिर्झाराजा जयसिंग की आँखे खोलनेवाले कवि बिहारी थे। बिहारी हिंदी साहित्य के लोकप्रिय कवि थे। इन का जन्म सं.१६५२ हुआ। उनका जन्मस्थान ग्वालियर था। शहाजहाँ के पुत्र जन्मोत्सव के अवसर पर आए राजाओं ने बिहारी की वार्षिक वृत्ति बाँध दी थी। बिहारीजी ने लिखे ७०० दोहों के संग्रह है। उसे 'बिहारी सत्तसई' कहा जाता था। बिहारी का एक ही ग्रंथ मिलता है 'बिहारी सत्तसई' है। यह हिंदी के श्रेष्ठतम ग्रंथ में से एक है। यह मुक्तक काव्य है। मुक्तक के सभी गुण बिहारी के काव्य में विद्यमान थे। उन्होंने लिखा सत्तसई का एक-एक दोहा उज्वल रत्न है। दोहे के सीमित घेरे में उन्होंने 'गागर में सागर' भर दिया है। सत्तसई दोहों की महत्त्व प्रतिपादित करते हुए कहते है-

"सत्तसैय्या के दोहरे
जो नावक के तीर।
देखने में छोटे लगे,
घाव करे गंभीर"

बिहारी श्रृंगारी कवि है। श्रृंगार दोनों पक्षीं- संयोग और वियोग मे से संयोग पक्ष में उनकी वृत्तियाँ अधिक रममाण हुई हैं। वियोग पक्ष के लिए हृदय की सहानुभुति और द्रवणशीलता की आवश्यकता होती है, जो बिहारी के पास नहीं थी। विरह में उन्होंने सारी शक्ति ऊहात्मकता और अतिशयोक्ति में लगा दी है। जिससे विराह-वर्णन हास्यास्पद बन पडा है। रुपदर्शन में नायिका के रूप का वर्णन बिहारी का दृष्टी बिंदु है। उनकी नायिका प्रेम हो जाने पर गुरूजन और परिजनों की आँखों से बचकर भरे बाजार में आँखो से बातें करती है। एकांत में अभिसार के लिए जाती है और इनकी रस व्यंजना करते हुए बिहारीजी कहते है-

"बतरस लालच लाल की
मुरली धरी लुकाई।
सौंह करे भौंह नि हँसे
दैन कहै नटि जाई।।"

हावों और भावों की ऐसी सुंदर योजना काई भी समकालीन हिंदी कवि नहीं कर सकता है। बिहारी के काव्य में भक्ति के दोहे हैं किंतु वे भक्त नहीं है, वे तो घोर शृंगारी कवि है। बिहारी तत्कालीन अलंकार चमत्कार के मोह में नहीं फँसे है। बिहारी ने अलंकारवादी न होकर भी अंलकारों का स्वच्छंद रूप सें प्रियोग किया है। उनके दोहों में उक्ति वैचित्र्य के साथ-साथ अंलकारों की सुंदर योजना हुई है। उपमा, उत्पेक्षा, यमक, असंगति, विरोधाभास समासोक्ति आदि अंलकारों का सुंदर प्रयोग हुआ है। विरोधाभास तथा असंगति का सुंदर उदाहरण देते हुए कहते है-

"दृग उरझता टुटत कुटुम जुरत चित प्रीति।

गरति गाँठ दुरजन दिये दई नई यह रीति।।"

बिहारि ने दोहा और सीरठा इन मात्रिक छंदो का प्रयोग किया है। बिहारी की भाषा सुव्यवस्थित और शुद्ध ब्रजभाषा है। भाषा की सरलता, प्रांजलता और एकरूपता के कारण ब्रजभाषा के मार्ग पर प्रशस्त हुआ है। उनकी सत्तसई की परस्पर पर सत्तसाईयाँ लिखी जा रही हैं। इसी में बिहारी का योगदान और महत्त्व स्पष्ट होता है।

– कु. तेजस्विनी रामचंद्र पाटील

किताबें...

" ये किताबों की दुनिया समझते समझते
जिंदगी निकल जायेगी,
थेअरी के कन्सेप्ट में लाईफ की
equation बिगड जायेगी,
सोचते हैं निकल आए इन
किताबों की दुनिया से,
पर इतना पता है की
इन्ही किताबों से एक दिन
जिंदगी जन्नत मे बदल जायेगी....!

– एकशिंगे स्वाती नामदेव
बी.एससी.-२

अजीब हैं ना !

२० रुपये का नोट जब किसी गरिब को देना हो तो बहुत ज्यादा लगता हैं, मगर किसी हॉटेल में टिप देना हो तो बहुत कम लगता हैं................।

तीन मिनट के लिये भगवान को याद करना कितना मुश्किल लगता हैं, मगर तीन घंटे की फिल्म देखना कितना आसान हैं................।

वैलेनटाइं डे के लिए हम पुरा साल इंतजार करते हैं, मगर 'मदर डे' कब हैं हमें पता नहीं हैं......।

एक रोटी नहीं दे सका कोई उस मासुम बच्चों को, मगर वो तस्वीर लाखों में बिक गयी जिसमें रोटी के लिये वो बच्चा उदास बैठा था...........।

– कु.सुजाता विष्णू पाटील
बी. ए. -३ (हिंदी)

एक दिन भी जी मगर

एक दिन भी जी, मगर तू ताज बनकर जी,
अटल विश्वास बनकर जी,
अमर युगगान बनकर जी,
स्वार्थी दुनिया मगर बदला तुझे यह दे रही है।
भूलता युगगीत तुझको ही सदा तुझ से निकलकर,
'कल' न बन, तू , जिंदगी का 'आज' बनकर जी,
जगत-सरताज बनकर जी !
ओ मनुज! मत विहंग बन आकाश बनकर जी,
अटल विश्वास बनकर जी !
मत पुजारी बन स्वयं भगवान बनकर जी
अमर युगगान बनकर जी !

– कु. तेजश्री तानाजी तोंदकर

दर्पण....नारी शोषित

औरत और जुल्म दोनो का बहुत ही गहरा रिश्ता है। मानव सभ्यता का विकास जैसे-जैसे रफ्तार पकडता गया उसी के साथ ही औरत का शोषण बढता गया। पूर्व वैदिक काल के मातृ सत्तात्मक समाज ने करवट ली और सत्ता पुरूष प्रधान होते ही औरत कि स्थिती बढ से बढतर होती चली गई। महिला शक्ति से परिचित पुरूष ने उसे दबाना शुरू किया। नारी को शिक्षा धार्मिक अनुष्ठान, रनकौशल, आदिशक्ती, पढाई विधाओसे बेदखल कर घर कि चार दिवारो में बंद करना शुरू किया। पुरूष के बिना उसका अस्तित्व बेमानी समझा जाने लगा इसके बाद के युग कि तस्विर सतीप्रथा, पर्दाप्रथा आदि जैसे रोगोसे ग्रस्त हो गया।

सन १९४७ मे परतंत्र देश कि तकदीर बदली। भारत अंग्रेजी कि गुलामी से आझाद हुआ लेकिन सिर्फ देश आझाद हुआ। औरत को गुलामीसे आझादी नही मिली। स्वतंत्र भारत के सभी राजनितीय लोगोने अपने-अपने समय मे औरत कि स्थिती मुद्दा बनाकर अपना गला खुब साफ किया और उससे अपना वोट बँक भरते रहे २१ वी सदी आते आते पुरा वैश्विक परिदृष्य बदल चुका है। आज कि नारी सशक्त है। उसने तमाम क्षेत्र मे अपनी बुलंदी के झंडे गाड दिए है। आज विज्ञान के इस युग में सबकुछ बदल चुका है। "सबकुछ"महिला तरीके भी, आज शोषण घर से बाहर बीच-बीच चौराहे होने लगा है। और जो सबसे बडा बदलाव है वो ये कि आज कि सशक्त नारी ने औरत सोषण कि जिम्मेदारी भी खुद ही संभालली है। वह खुदही इन कर्मो को अंजाम देती है। अब आप इसे युगो तक कि उसकी सोषित मानसिकता का परिणाम समझे या नारी सशक्तिकरण कि उपलब्धी पर यह सच है कि वर्तमान मे महिला हिंसा दहेज हत्या या भ्रुण हत्या चाहे शोषण का स्वरूप जो भी हो पर इसके पिछे हाथ स्वयं औरत का ही होता है।

औरत ने अपनी ताकद का कद इतना बढा लिया है कि जन्म लेनेसे लेकर किसी के जिने तक का हक भी वह तय करने लगी है। आज लिंगानुपात जिस तरह बढ रहा है । निःसंदेह भविष्य मे उसका परिणाम भी औरत की हि भुगतना पडेगा। कन्या जन्म के घटते दर कि भयानकता को देखकर मन मे बार-बार एक सवाल उठता है।

"नारी शोषण कहा तक? कब तक?"

- कोगनुळकर तेजस्विनी मारूती

बी. ए.- २

बेटियाँ

आँसुओं की बुँद सी है बेटियाँ।
नाना-नानी, दादा-दादी की दुलारी है बेटियाँ।
माँ-बाप के दर्द में हमदर्द होती है बेटियाँ।
दो-दो कुल की लाज रखती है बेटियाँ।
कहने को तो पराई अमानत होती है बेटियाँ।
पर बेटों से भी बढकर होती है बेटियाँ।
हर एक रिश्ता निभाना जानती है बेटियाँ।
कल्पना चावला, झाँसी की रानी की क्षमता रखती है बेटियाँ।
बहुत संवदेनशील बहुत मासुम सी होती है बेटियाँ।
इसलिए स्त्री-भ्रूण हत्या से बढकर कोई पाप नही ।
स्त्री-भ्रूण की रक्षा से बढकर कोई पुण्य नही।
यह बाते मन-मानस से पक्की कर लो।
और राष्ट्र की बेटियाँ को बचालो।

तेजस्विनी रामचंद्र पाटील

बी. ए. -३ (हिंदी स्पेशल)

क्या फायदा?

कभी प्यासे को पानी नहीं पिलाया।
तो अमृत पिलाने से क्या फायदा?
कभी गिरते हुए को हुए को उठाया नही।
तो आँसू बहाने से क्या फायदा?
मैं मंदिर में गया पूजा की,
पूजा करते समय खयाल आया,
कभी माँ-बाप की सेवा की नहीं,
फिर पूजा करने से क्या फायदा?
मै काशी, बनारस और मथुरा गया,
गंगा नहाते हुए एक खयाल आ गया,
तन को धोया मगर मन को धो न सका,
सिर्फ गंगा नहाने से क्या फायदा?
मैंने दान किया, जप-तप किया,
दान करते हुए खयाल आ गया,
कभी भूखे को खाना खिलाया नहीं,
दान लाखों कराने से क्या फायदा?

- अलका जालंदर कांबळे

बी.ए. भाग-२

बहुत याद आता हैं

बहुत यात आता है, मेरा छोटा-सा गाँव,
आईने-सी बहती नदियाँ और पीपल की छाँव,
दरख्त से बँधी, थिरकती, छोटी सी नाँव,
महावर लगे, चढते-उतरते वे पाँव
बहुत याद आता है......
नटखट बछडा, रंभाती थी गैया
रसोई बनाती यशोदा-सी मैया
चोरी पकड खींचता, चिढाता था भैया
छेडते जब चाचा, चाची कहती 'हटो जाव'
बहुत याद आता है.....
पनघट पर बजती, खनकती थीं चूडियाँ,
गूँजती, खिलखिलाती, चहचहाती थीं गलियाँ,
सावन के झूले पर झूलती थी परियाँ,
'गौरी' की शादी का वह पकता पुलाव
बहुत याद आता है.....
'ईद' की सेवैया और 'होली' का हुडदंग,
रेशमा और रश्मि खेलती थी संग-संग,
'राम और रहीम' भी नही थे इतने तंग,
धर्म के नाम पर नहीं था, खून छिडकाव,
बहुत याद आता है......
सीमेंट और कंक्रीट में मेरा गाँव कहीं खो गया,
बुलडोझर की खडखडाहट में चिर निद्रा में सो गया,
मन की क्यारियों में, यादों में खो गया,
आँखो से हो ओझल, दे गया एक हरा छांव,
बहुत याद आता है....

- कु. अंजली दिलीप वारके

दोस्ती

दोस्ती एक ऐसा रिश्ता है,
जो प्यार से भी गहरा है।
दोस्ता करना आसान है,
लेकिन, उसे निभाना मुश्किल है।
दोस्ती में,
संकटो का साथ देना,
दुःखो में हाथ बटाना,
यह तो हमेशा ही होता है।
दोस्ता में,
जिदंगी भर साथ निभाना
यह तो फर्ज ही होता है,
जैसे सुख और दुःख
हमेशा ही,
एक दूसरे का साथ निभाते है।
दोस्ती अच्छी हो तो, रंग लाती है।
दोस्ती गहरी हो तो सबको भाती है।
दोस्ती नादान हो तो, टूट जाती है।
दोस्ती अच्छी दोस्त के साथ हो तो,
हमेशा ही 'इतिहास' बनाती है।

कु. मिनल राजाराम साठे
बी. ए.-३ (हिंदी)

वो कॉलेज के दिन

कुच्छ बाते भुली हुई,
कुच्छ पल बिते हुऐ।
हर गलती की एक नया बहाना।
और फिर सब की नजर मे आना।
Exam. की पुरी राज जागना।
फिर भी सवाल देखकर सर खुजाना।
मोका मिले तो क्लास बंख मारना।
फिर दोस्तों के साथ कॅंटींग जाना।
उसकी एक झलक देखने रोज कॉलेज जाना।
उसको देखते-देखते लेक्चर भूल जाना।
हर पल है नया सपना।
आज जो तुटे फिर भी है अपना।
ऐ कॉलेज के दिन,
इन लमहो मे जिंदगी जि भरके जिना।
याद करके इन पलोंको,
फिर जिंदगी भर मुस्कुराना।

– कु. पाटील रणजित भिमराव
बी. ए. २

वरदान चाहिए

माँ, बस यह वरदान चाहिए।
जीवनपथ जो कंटकमय हो,
विपदाओ का घोर वलय हो,
किंतु कामना एक यही बस,
प्रतिपल पग गतिमान चाहिए।
हास मिले या त्रास मिले,
विश्वास मिले या फाँस मिले,
गरजे क्यों न काल ही सम्मुख
जीवन का अभिमान चाहिए।
कंटकपथ पर गिरना, चढना,
स्वाभाविक है हार-जींतना
उठ-उठकर हम गिरे, उठे फिर
पर गुरुता का ज्ञान चाहिए।
मेरी हार देश की जय हो,
स्वार्थभाव का क्षण क्षण हो,
जल-जलकर जीवन दूँ जग को,
बस इतनी सम्मान चाहिए।
माँ, बस यह वरदान चाहिए।
माँ, बस यह वरदान चाहिए।

– कु. पाटील सुजाता नाम
बी. ए.

'वृद्धाएँ धरती का नमक हैं'

वृद्धाएँ धरती का नमक हैं,
किसी ने कहा था।
जो घर में हो कोई वृद्धा
खाना ज्यादा अच्छा पकता है,
पर्दे-पेटीकोट और पायजामे भी
दर्जी और रफूगरों के
मुहताज नहीं रहते,
सजा-धजा रहता है घर का कमरा,
बच्चे ज्यादा अच्छा पलते हैं,
उनकी नन्ही-मुन्नी उल्टियाँ सँभालती
जगती हैं वे रात-भर,
उनके ही संग-साथ से भाषा में बच्चों की
आ जाती है एक अजब कौंध,
मुहावरो, मियको, लोकोक्तियों,
लोकगीतों, लोकगाथाओं और कथा-समयकों की।
उनके ही दम से
अतल कूप खुद जाते हैं बच्चों के मन में
आदिम स्मृतियों के ।
घुल जानी हैं बच्चों के सपनों में
हिमालय-विमालय की अतल कदराओं की
दिव्यवर्णी-दिव्यगंधी जडी-बुटियाँ और फूल-वूल !
रहती है वृद्धाएँ, घर में रहती हैं
लेकिन ऐसे जैसे अपने होने की खातिर हों क्षमाप्रार्थी
-लोंगों के आते ही बैठक से उठ जाती,
छुप-छुपकर रहती हैं छाया-सी, माया-सी!
पति-पत्नी जब भी लडते हैं उनको लेकर
कि तुम्हारी माँ ने दिया क्या, किया क्या
कुछ देर वे करती है अनसुना
कोशिस करती हैं कुछ पढने की,
बाद में टहलने लगती हैं,
और सोचती है बेचैनी से- 'गाँव गार बहुत दिन हुए !'
उनके बस यह सोचने भर ते
जादू से घर में सब हो जाता है ठीक-ठाक,
सब कहते हैं, 'अरे, अभी कहाँ जाओगी,
अभी तो हमें जाना है बाहर, बच्चों को रखेगा कौन ?
बढ जाती है उनकी उपयोगिता।

– पाटील रेखा धोंडीराम
टी. वाय. बी. ए.-हिंदी

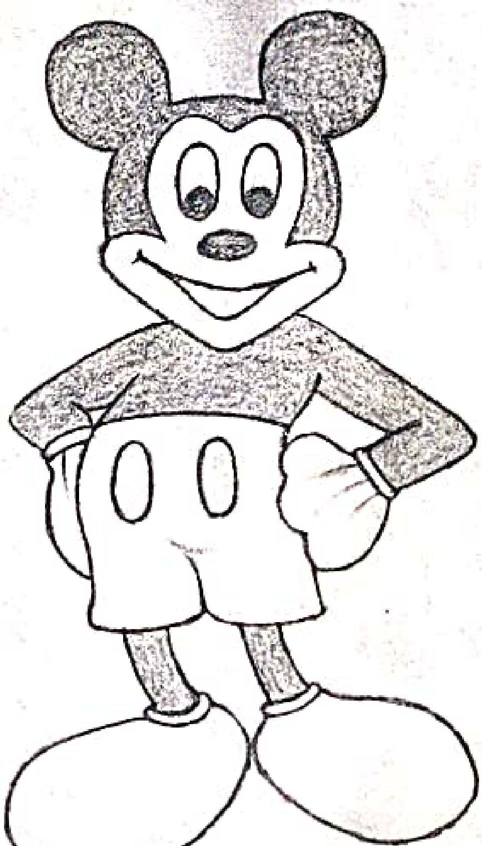

– कु. दमयंती दयानंद घारे
बी.ए.-२

Love Chemistry

ना ये Chemistry होती,
ना मै student होता,
ना ये Accident होता।

अभी pratical में आयी,
नजर में एक लडकी,
सुंदर थी नाक उसकी,
Test Tube जैसी लंबी।

बातों में उसके
Glucose की मिठास थी,
साँसों मे Ester की
खुशबू की साथ थी।

आँखों से झलकता था
कुछ इस तरह का प्यार,
बिना पिते ही हो जाता था
Alcohol का खुमार।

Benzene से होता था
उसके presence का एहसास,
अंधेरे में होता था
Radium का आभास।

नजरे मिली, Reaction हुआ
कुछ इस तरह से
Love का Production हुआ।
लगाने लगा उसके घर के चक्कर ऐसे,
Nucleus के चारो तरफ
Electron हो जैसे।
उस दिन से हमारा
Conformation हुआ,
जब उसकी डॅडी से
हमारा Introduction हुआ।

सुनकर हमारी बात
वो ऐसे उछल पडे,
Ignition Tube में जैसे
Sodium भडक उठे।

वो बोले होश में आओ
पहचानो अपनी औकात,
Iron मिल नही सकता
कभी Gold के साथ।

ये सुनकर टूटा हमारा
अरमान से भरा Besker
और हम चुप रहे
Benzaldehyde का
कडवा घुट पिकर।

अब उसके यादों के सिवा
हमारा काम चलता न था,
और Lab में हमारे दिल के सिवा
कुछ जलता न था।

जिंदगी हो गयी
unsaturated hydrocarbon
की तरह,
और हम फिरते रहे
आवारा Hydrogen की तरह

– फगरे अवधूत बळवंत
बी.एस्सी.–३ (केमिस्ट्री)

श्री दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री (मौनीनगर)

स्वागत समारंभ सायन्स विभाग

शिक्षक दिन– सायन्स विभागातील सहभागी विद्यार्थी, मा. प्राचार्य प्रा. गंगावणे व प्रा. पाटील एस. एस. यांच्या सोबत

डॉ. नरेंद्र जाधव लिखित डॉ. आंबेडकर यांचे तीन खंड प्रा. पी. एस. पाटील यांचेकडून ग्रंथालयास भेट

पारंपरीक वेषभुषा दिवस – सायन्स विभाग सहभागी विद्यार्थी

मध्यवर्ती युवा महोत्सव – जत

जिल्हास्तरीय युवा महोत्सव, राजाराम कॉलेज कोल्हापूर– मुकनाट्य

मध्यवर्ती युवा महोत्सव – जत

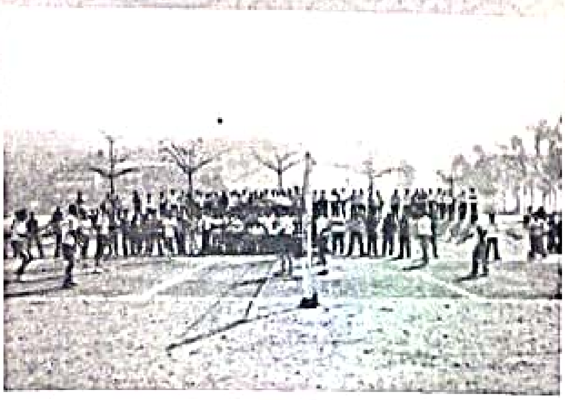

वार्षिक क्रीडा स्पर्धा – व्हॉलीबॉल

श्री वृध्देश्वर महाविद्यालय, मिरी (मौनीनगर)

रस्ता सुरक्षा अभियान

आदमापूर येथील संत बाळूमामा मंदिर परिसर स्वच्छता

जागतिक एड्स दिन मा. डॉ. तानाजी हासे- 'एड्स निर्मूलन: काळाची गरज'

जागतिक लोकसंख्या दिन- प्रा. डी. के. शिंदे

तळाशी येथे श्रमदान व ग्रामस्वच्छता

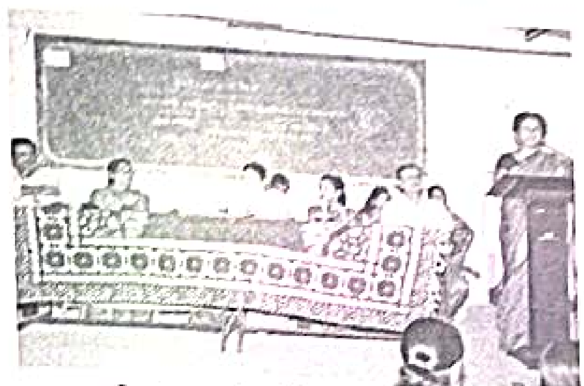

सावित्रीबाई फुले जयंती - डॉ. शुभदा दिवाण

विद्यार्थ्यांच्या रक्तातील हिमोग्लोबीन तपासणी शिबीर

'नकुशी' नामांतर सोहळा- सोनल महिपती देसाई

Anybody can become angry-that is easy,
but to be angry with the right person and
to the right degree and at the
right time and for the right purpose and
in the right way-that is not within
everybody's power and is not easy

- Aristotle

English Section

Prof. Shrikrishna Salokhe

INDEX

■ PROSE SECTION ■

1)	My role Model	- Walevekar Kamal
2)	Swami Vivekanand	- Patil Dhanashri Pandit

■ POETRY SECTION ■

1.	Friendship	Toundkar Supriya
2)	What is life ?	Jadhav Pandurang
3)	Meaning of Teacher	Kalikate Madhuri
4)	Money	Chougale Kavita
5)	What is life?	Patil Sanjivani
6)	Exam	Killedar Poonam

■ MISCELLANEOUS SECTION ■

1. Alavan Bhyare

My Role Model ALBERT EINSTEIN

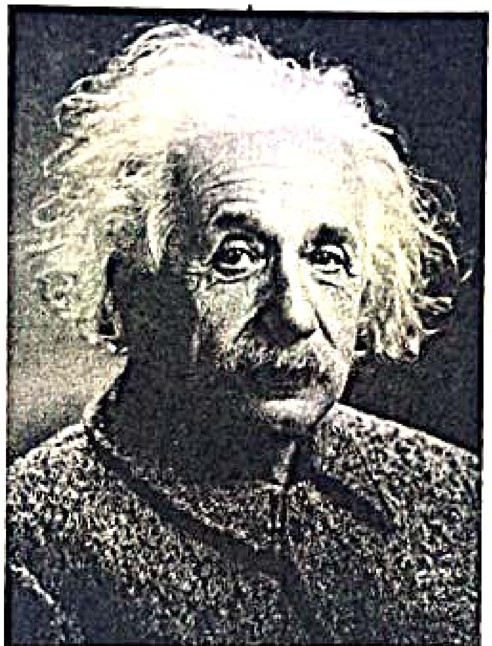

My Role model is 'ALBERT EINSTEIN'. EINSTEIN was born of Jewish parents at Ulm in Germany on 14th March, 1879. When his parents had to move to Italy, he was sent to school at Ararau in Switzerland. While yet as a boy he supported himself by teaching Mathematics and Physics at the Polytechnic School at Zurich in Switzerland.

From 1901 to 1909 he served as the examiner of patents at Berne where he became a Swis Citizen. During this period he published a number of important papers in Physics.

Einstein is known to have published his first original paper when he was only 19 years of age. 1905, at the age of 26, he published the first part of the 'Theory of Relativity'. In the same year he also published another very important paper on Photo-eletric Emission. It was for this work, he was awarded the Nobel prize for Physics in 1921.

In 1932, when he was on a world tour the German dictator, Hitler launched his anti Jew campaign. In protest to this, Einstein refused to return to Germany after his tour and entered into public protests against Hitler's action, as a result of which all his private property in Germany was confiscated. In 1933, he was offered the Chair of the Professor of Mathematics at the 'Institute for Advanced Students'. Princeton, New Jersey, U. S. A.

Although Einstein was the kind of genius, the world only cause rarely produce, his private life. He was extremely simple, unassuming and kind hearted. He was an expert violinists, and in fact, Einstein considered himself to be a violinists more than a physicist. He died in 1955 at the age of 76.

- Walvekar Komal Shivaji

Bsc. - III

SWAMI VIVEKANAND

The famous name to all over world for brilliancy is Swami Vivekanand. Narendra Dutt was his original name. He was born on January 12, 1863. He was practical-minded and versatile person. He completed his matriculation in 1881. He got B. A. Honours degree in 1883.

Vivekanand was very much interested in Philosophy. His thoughts about education are useful even today. He gave some of the massage to the youths and called them to start to work for building nation. He used to say that youths are creats of new bright future of nation. His thoughts about religion are also important and he had faith in Hinduism. He wrote some where that the God is one but the ways of praying God, are different.

Vivekanands guru was Ramkrishana Paramhans. His guru gave him right path. Swami Vivekanand was founder of Ramkrishana Mission which was established in 1897. Later on in 1898, he established 'Shri Ramkrishana Math' at Beludgaon. He worked hard for the mission.

Vivekanand visited America in 1893 to attend all religious conference at Chichago. He was the representative of Indian people and particularly the followers of Hinduisum. In that conference every one was impressed by his versatile personality and his depth of knowledge. He was the most popular person in that conference. He was also honored by conference committee.

Vivekanandas knowledge can be seen by following thought some read word by word. Some read sentence by sentence, some read book by book. After reading this sentence every one will come to know that how Swami Vivekanand was great. The great image left this world on 4th July, 1902.

- Patil Dhanashri Pandurang

B.A. III

Friendship

One - one - 2
I miss you - too
Two + two = 4
Miss you more
Three + three = 6
Friendship is fire.
Four + four = 8
You are great
Here I ends
Miss you friend

- Supriya Toundakar
B. A. III

- कु. करिश्मा पाटील
बी.ए.-३

LIFE's Philosophy

A rich says
Life is funny.
A poor says
Life is money.

A poet says
Life is full of joy.
A mad says
Life is a cry.

A great Scholar says
Life is nothing but try.

But I say-
Life is An Algebra,
Solve it.

Life is challenge
Accept it.
Life is a time
Don't waste it !!!

- Jadhav pandurang Govind
B. Sc. II

What is life ?

A beggar says
Life is trouble
A rich says
Life is fun
A poor says
Life is money
A poet says
Life is full of Joy
A teacher says
Life is teaching
A little boy says
Life is only cry
But I say
Life is nothing but only try.

Sanjivani Namdev Patil
B. Sc. - III

Meaning of Teacher

T - Tactful.
E - Essential.
A - Accurate.
C - Creative.
H - Handsome.
E - Excellent.
R - Resourceful.

- Pooja Prakash Patil
Bsc. II

"Examinination is a Cricket game."

Exam is a Cricket Game.
A Pen is a bat.
Writing material is a pad.
A question is a ball.
Student is a batman
Exam. Hall is a pitch.
Marks are the runs.
Paper setter is a bowler.
Examiner is an umpire.
Supervisor is the third umpire.
Hard question is bouncer.
Good answer is a boundary.
First class is a half century.
Copy is good shot.
Caught during Copying is run out.
Wrong answer is clean bold.
Mark sheet is a score board.
Wrong question is no ball.

- Miss Poonam Vitthal Killedar
B. A. III

How to use time

Take time to work
It is the price of success
Take time to think
It is the source of power
Take time to pry
It is the key to revolution
Take time to pray
It is a secret of youth
Take time to read
It is the source of wisdom
Take time to dream
It is the way to the moon
Take time to love
It is the privilege of God
Take time to serve
It is the mission of life
Take time to laugh
It is the music of soul.

- Kalikate Madhuri
B.Sc. II

Is Money Really Very Important ?

Money can have amusement,
But not happiness.
Money can have book,
But not brain.
Money can have bed,
But not sleep.
Money can have Fineries,
But not beauty.
Money can have food,
But not appetite.
Money can have house,
But not home.
Money can have medicine
but not health
Money can have temple,
But not Lord.
But satisfaction and attempt.
One can have.
What soever one desires.

- Mr. Ravindra Bhikaji Chougale
B. Sc. - III (Botany)

LITTLE SECRETS OF SUCCESS

"Success is not the key to happiness.

Happiness is the key to success.

If you love what you are doing.

You will be successful.

In our daily life, welcome across many difficulties or trouble which are the keys to success by trying our skills. Day by day, we can increase our knowledge by sharing other's experiences with us, related to skills that we should store in brain.

Every event gives you a challenging experience by talking the exam of your feeling. So it is never be late to be a happy and successful person. One person had noted that. "Smooth roads never make a good driver, problem free life never makes a strong person." So never life asks Why me? Instead challenge it and say try me.

If we attach the wings of an eagle to the dove, then in does not mean that it will fly in sky at very height like an eagle because power is present in the flowing blood and not in the wings Hence be ambitious. The great founder of the ford was, Mr. Henry Ford. When he had made a first car at that time but he had forgotten to fix the reverse gear. Do we count him an unsuccessful people? The answer is no. These people were succeeded because of solving difficulties and developed from mistakes and solution on the failure. They had built a laddle for shining of the future star.

Don't depend on other, people this will prove that you don't have an ability to create something. Trust yourself. Let me tell you. Lucky means who get an opportunity. 'Brilliant means who create an opportunity. so what you prefer? It depends on your decision. Difficulties make us stronger and lead us on to greater victories.

My sister always tells me that

success is like a river which flows through rocks (to wear out rocks.) It does not matter that what shoes your wear, how your hair looks, or the jeans you brought. What will matter is what you learnt from everything and how you used it. You have to have; definite aim, definite schedule or time management to achieve goal with a burning or flaming, Strong. desire.

The great author Albert Schweizer said that, 'Success is not the key to happiness. Happiness is the key to Success. If you love what you are doing. You will be successful.

"Don't think about the future : Work for present."

Influence your entire characteristics.

- Mr. Asawle Moreshwar Dattatray

B. A.-II

I have 5 Finger for these resons

My little finger to make promises for my best friends.

My ring finger for some one special when the time is right.

My middle finger to those who are jealous and show high attitude towards me.

My index finger to silence those who speak ill of me.

My thumb to show the rest of the world that I will be fine no, matter how hard life is.

- Patil Keval Hindurao

B. Sc. III

Concrete Jungle

We used to seven generations ahead.

Now we have become selfish.

Only thinking about me, myself and I.

Only thinking in the present, not learning from the past.

We used to stroll hare foot through the overgrown grass.

Its morning dew tickling our feet.

Now we step outside onto the rugged concrete.

No more natural than the over processed food we eat.

We used to walk down the snow sprinkled trail.

May be caught a glimpse of a bobcat, playing eye tricks with tail.

Now there is only one type of bobcat we see.

The one that is fur free, clearing the pavement of debris.

We used to walk through a footpath in a forest of pine.

The smell intoxicating our lungs and mind.

Now the only smell to be found comes from plastic trees.

Swaying on my rear-view mirror, labelled pine breeze.

We used to watch the valley play hide and seek Shadowed by the mountain's immeasurable peak.

Considered the largest thing known to man.

Now sky scraps are the most extravagant and titanic part of the plan.

We used to sit next to the stream, the wind caressing our crown.

Watching the magnificent untamed beasts room far, far from town.

Now they are just characters of folktale, memories we pass down.

An adjective to describe someone, no more a noun, This could be our reality.

If we continue to live in

impracticality.

No more vast, endless oceans.

Only littered swamps, the colour of a watch's potions.

No more soaring birds overhead.

Only planes, so loud they rock your bed.

- No more woods.

No more natural goods.

We have little time,

To change our self centered, one track minds.

Before we are stuck with a great help of jumble.

Left only with an artifical concrete jungle.

B. A. - II (English)

Wait a Minute

1) Each moment of ur life is a picture.

   Which u had never seen before.

   And which ull never see again.

   So enjoy & live life & make each moment beautiful...

2) A negative thinker see

   A difficulty in every Opportunity,

   A positive thinker see an opportunity in every difficulty,

   Wish u an optimistic life....

3) Pappu : Oye, tu to Doctor ke paas jaane wala tha, kya hua?

   Tappu : Yaar kal jaaonga, aaj thodi tabiyat Kharab hai.

- Alavane Bhagyashri Subhast

B. A. III

Difference between love and friendship

According to me love and friendship are the two sides of the same coin. Both can grow up between two person of same sex, opposite sex, between mother son / father son / mother daughter / father daughter or between husband wife / or between two persons of any religion, culture, nation or colour if their hearts meet together. When two souls are dissolved into each other and become one sharing their feeling of all kinds that is love which grows from friendship.

I love all these wonderful statements but they really don't hit the mark. I have been in relation with a wonderful woman since 20 years. After all, this time we are now starting to have problems. As a man there are certain things we need to keep a smile on our face. With out it you might as well take the man out of us, I am at a point in a relationship where I might end up either leaving her or cheating her.

I have tried to no ends to make her see that I need her love. With out it we might as well be brother and sister. We our financially secure our, We in a comfortable position in life. May be I'm here to ask for help. May be I am at a lost in words when we talk about this. I have tried to let her know that if she only sees me as a friend that's OK. At least I will have her friendship and would always hold a place in my heart for her. She has broken down many of times saying that she truly loves me but, she has put blame on other things, Like her appearance or other issues that are going on. I truly believe at this moment that you can't be friends and be lovers at the same time. I would love to say that you can but, I am not seeing this. My heart breaks as I write this but. I would love to hear some real answer on what other have been through.

- Sagar Lahu Patil

T. Y. B. A. Engilsh

Love and Friendship

In front of the person you love,
Your heart beats faster.
But in front of the person you like,
You get happy !
In front of the person you love,
Winter seems like spring.
But in front of the person you like,
Winter is just a beautiful winter !
In front of the person you love,
You tend to get shy.
But in front of the person you like,
You can show your own self !!!
When the one you love is crying,
You cry with them.
But when the one you like is crying,
You end up comforting !!!!
The feeling of love starts from the heart
And the feeling of like starts from the eye.
So if you stop liking a person you used to like
All you need to do is close your eyes,
But if you try to close your heart
Love turns into a drop of tear and
Remains in your heart forever after.

- Sagar Lahu Patil

T. Y. B. A. - English.

कु. सोनाली तोंदकर
बी. ए. २

– कु. ऋतुजा रविंद्र चौगले
बी.एस्सी.-२

विविध समिती

व

वैयक्तिक अहवाल

समीतींचे अहवाल

क्रीडा अहवाल

शैक्षणिक वर्ष २०१४-१५ मध्ये महाविद्यालयाने विविध झोनल व इंटर झोनल स्पर्धेमध्ये सहभागी होऊन स्पृहणीय यश संपादन केले.

डायव्हिंग : विभागीय जलतरण स्पर्धेमध्ये यशस्वी झालेले खेळाडू

मुले :

१) पाटील अभिजीत उत्तम
बी. ए. २ १ मीटर द्वितीय क्रमांक

२) राजिगरे विकास रंगराव
बी. ए. २ ३ मीटर द्वितीय क्रमांक

मुली :

१) फराकटे ज्योती रंगराव
बी. एस्सी. १ १ मीटर द्वितीय क्रमांक

२) कांबळे स्नेहल विनायक
बी. एस्सी. १ ३ मीटर प्रथम क्रमांक

व्हॉलीबॉल :

१) चंदगड येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ झोनल स्पर्धत आमच्या संघाने स्पर्धेचे उपविजेतेपद पटकावले सदर संघाची आंतरविभागीय स्पर्धेसाठी निवड झाली.

२) देवचंद महाविद्यालय, अर्जुननगर यथे झालेल्या आंतरविभागीय स्पर्धेत सलग चौथ्या वर्षी उपविजेतेपद पटकावून आपणसुद्धा विजेते पदाचे प्रबळ दावेदार असल्याचे दाखवून दिले.

सदर संघातील खेळाडू

१) गोधडे अजित सदाशिव बी. ए. भाग ३

२) पाटील सागर प्रकाश बी. ए. भाग १

कबड्डी:

१) आमच्या कबड्डी संघाने शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर झोनल स्पर्धेत विजेतेपद पटकावले.

२) सदर संघाने आंतरविभागीय स्पर्धेत इस्लामपूर येथे उपविजेतेपद पटकावले. सदर संघातून

१) जाधव श्रीकांत दत्तात्रय बी. ए. भाग १

२) वगरे सुहास आप्पासो बी. ए. भाग २

यांची शिवाजी विद्यापीठ संघामध्ये अमरावती येथे झालेल्या पश्चिम विभागीय आंतरविभागीय स्पर्धेसाठी व औरंगाबाद येथे झालेल्या महाराष्ट्र राज्य आंतरविद्यापीठ स्पर्धेसाठी निवड. अभिमानाची गोष्ट म्हणजे सदर स्पर्धेतील सर्वोत्कृष्ट खेळाडू म्हणून जाधव श्रीकांत दत्तात्रय याची निवड झाली.

जिम्नॅस्टिक :

शिवाजी विद्यापीठ आंतरविभागीय स्पर्धेत सलग १५ व्या वर्षी विजेतेपद पटकावून मानाच्या मामासाहेब जगदाळे ट्रॉफीवर आपले नांव कोरले सदर संघातील खेळाडू

१) पाटील अनिकेत अरूण बी. एस्सी. १

२) माने युवराज बाळू बी. ए भाग ३

यांची ग्वाल्हेर, मध्यप्रदेश येथे झालेल्या आखिल भारतीय आंतरविद्यापीठ स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर संघात निवड झाली.

अॅथलेटिक्स :

कोल्हापूर येथे झालेल्या विभागीय स्पर्धेत

१) राणे वैभव विठ्ठल बी. एस्सी. भाग १

लांब उडी – द्वितीय क्रमांक

तिहेरी उडी – द्वितीय क्रमांक

२) मोरे अमोल दत्तात्रय

उंच उडी – प्रथम क्रमांक

यांची कडेगाव येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर आंतरविभागीय स्पर्धेसाठी निवड झाली. या स्पर्धेमध्ये

१) राणे वैभव विठ्ठल बी. एस्सी. १ याने लांब उडी व तिहेरी उडी या प्रकारात द्वितीय क्रमांक पटकावले

कुस्ती:

कोल्हापूर येथे झालेल्या विभागीय कुस्ती स्पर्धेत आमचा खेळाडू यादव वैभव प्रकाश याने ६१ किलो गटात प्रथम क्रमांक पटकावून व त्यांची आंतरविभागीय स्पर्धेसाठी निवड झाली.

चालू शैक्षणिक वर्षात आमच्या महाविद्यालयाने शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर आंतरविभागीय कबड्डी (पुरूष) स्पर्धेचे यशस्वी आयोजन केले. सदर स्पर्धेमध्ये विद्यापीठाच्या इतिहासात विक्रम अशा ४१ संघाचा सहभाग नोंदला.

वार्षिक क्रीडा स्पर्धा :

सालाबादप्रमाणे महाविद्यालयात वार्षिक क्रीडा स्पर्धेचे आयोजन केले.

– प्रा. पाटील एन. डी.

राष्ट्रीय सेवा योजना

आमच्या महाविद्यालयात या शैक्षणिक वर्षात राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या माध्यमातून खालील कार्यक्रम/ उपक्रम राबविण्यात आले.

१) शुक्रवार, दि. ११ जुलै २०१४ रोजीच्या जागतिक लोकसंख्या दिनानिमित्त प्रा. डी. के. शिंदे यांचे 'वाढती लोकसंख्या : वास्तव आणि उपाययोजना' या विषयावरील व्याख्यानाचे आयोजन केले.

२) रविवार, दि. १३-०७-२०१४ रोजी महाविद्यालय परिसरात वृक्षारोपन.

३) शनिवार, दि. ०९-०८-२०१४ रोजी ऑगस्ट क्रांतीदिन साजरा केला.

४) रविवार, दि. १०-०८-२०१४ रोजी महाविद्यालयात श्रमदान व स्वच्छता मोहीम राबविली.

५) बुधवार, दि. २६-०८-२०१४ रोजी आदमापूर ता. भुदरगड बाळूमामा मंदिर व ग्रामस्वच्छता अभियान राबविले.

६) गुरुवार, दि. ०४-०९-२०१४ रोजी सोनाळी,

बिद्री, बोरवडे, मजरे कासारवाडा येथे गौरी-गणपती विसर्जन नदीत न करता इतरत्र विसर्जित करून पाणी प्रदूषण थांबविले.

७) रविवार, दि. १४-०९-२०१४ रोजी महाविद्यालयात स्वच्छता व श्रमदान.

८) बुधवार, दि.२४-०९-२०१४ रोजी रा. से. यो. स्थापना दिनाचे औचित्य साधून दत्तक गाव तळाशी ता. राधानगरी येथे श्रमदान, ग्रामस्वच्छता व मतदान जनजागृती फेरीचे आयोजन.

९) शुक्रवार, दि. २६-०९-२०१४ रोजी महाविद्यालयात प्राथमिक आरोग्य केंद्र क।। वाळवे व ठिकपूर्ली यांच्या सहकार्याने विद्यार्थीनींच्या, प्राचार्य, प्राध्यापक व प्रशासकीय सेवकांच्या रक्तातील हिमोग्लोबिनची तपासणी शिबिर घेतले.

१०) बुधवार, दि. १ ऑक्टोबर २०१४ रोजी सीपीआर, कोल्हापूर यांच्या सहकार्याने रक्तदान दिनाचे औचित्य साधून रक्तदान शिबिर व विद्यार्थिनीसाठी डॉ. रुपाली गडकरी व डॉ. सौ. संध्या पाटील यांचे 'महिलाचे आरोग्य व घ्यावयाची काळजी' य विषयावरील व्याख्यानाचे आयोजन.

११) गुरुवार, दि. २ ऑक्टोबर २०१४ रोजीच्या महात्मा गांधी जयंती दिनानिमित्त 'स्वच्छ भारत-स्वस्थ भारत, या उपक्रमातंर्गत महाविद्यालयात स्वच्छता मोहीम व तिटवे ता. राधानगरी येथे ग्रामस्वच्छता व वृक्षारोपण कार्यक्रमाचे आयोजन.

१२) शनिवार दि. ०४-१०-२०१४ रोजी अग्रणी महाविद्यालय योजनेतंर्गत 'अंधश्रद्धा निर्मूलन आणि व्यसनमुक्ती' या विषयाच्या एकदिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन. प्राचार्य डॉ. सुनिलकुमार लवटे व दीपक देवलापूरकर यांची व्याख्याने झाली.

१३) रविवार, दि. १२-१०-२०१४ रोजी बिद्री-बोरवडे व कारखाना परिसरात मतदान जनजागृती फेरी काढली.

१४) सोमवार, दि. १ डिसेंबर २०१४ रोजीच्या जागतिक एड्स दिनानिमित्त डॉ. तानाजी हरेल यांचे 'एड्स निर्मूलन : काळाची गरज' या विषयावरील व्याख्यानाचे आयोजन.

१५) मंगळवार, दि. २ डिसेंबर २०१४ रोजी मुरगूड पोलीस स्टेशनच्या सहकार्याने मुदाळतिट्टा ता. भुदरगड येथे रस्ता सुरक्षा अभियान राबविले. याचा अहवाल विद्यापीठास ०९-१२-२०१४ रोजी सादर केला आहे.

१६) शनिवार, दि. २० डिसेंबर २०१४ रोजी संत गाडगेबाबा पुण्यतिथी दिनाचे औचित्य साधून महाविद्यालयात स्वच्छता अभियान आणि बागेला सरंक्षक भिंतीचे बांधकाम केले.

१७) शनिवार, दि. ३ जानेवारी २०१५ रोजी क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांच्या जयंतीदिनानिमित्त कोल्हापूरच्या डॉ. शुभदा दिवाण यांचे 'महिलांचे शिक्षण : सद्यस्थिती' या विषयावर व्याख्यान झाले. तसेच बी. एस्सी. भाग-१ मधील 'नकुशी देसाई' या विद्यार्थिनीचा 'सोनल' असा नामांतर सोहळा घेऊन तिचे शैक्षणिक पालकत्व स्वीकारले.

१८) सोमवार, दि. १२ जानेवारी २०१५ रोजी राजमाता जिजाऊ आणि स्वामी विवेकानंद जयंती

'युवादिन' म्हणून साजरा केला.

१९) शनिवार, दि. १७-०१२०१५ ते शुक्रवार दि. २३-०१-२०१५ पर्यंत सुळंबी, ता. राधानगरी येथे विशेष श्रमसंस्कार शिबिर घेतले.

२०) शनिवार, दि. २८-०२-२०१५ रोजी दत्तक गाव बेलवळे बु।। येथे एकदिवसीय श्रमदान शिबिर घेतले . याबरोबर शिवाजी विद्यापीठाच्या विशेष श्रमसंस्कार शिबिरासाठी दि. १५-०७-२०१४ ते २३-०७-२०१४ या कालावधीसाठी दोन, तर २२-०८-२०१४ ते २८-०८-२०१४ ला चार स्वयंसेवक पाठविले होते. आमच्या दोन प्रकल्प अधिकाऱ्यांनी अहमदनगर येथील १४ नोव्हेंबर ते १९ नोव्हेंबर २०१४ मधील उजाळा वर्ग पूर्ण केला. या कामी माझे सहकारी प्रकल्पाधिकारी प्रा. डॉ. आर. एस. पाटील, सदस्य प्रा. डॉ. एस. ए. साळोखे, प्रा. ए. बी. माने, प्रा. डॉ. एस. के. सावंत, प्रा. सौ. जे. एम. पाटील, श्री. अशोक घुंगरे पाटील यांचे सहकार्य, तर प्राचार्य डॉ. आर. एल. राजगोळकर, संस्थाध्यक्ष माजी आमदार मा. के. पी. पाटीलसो, उपाध्यक्ष मा. प्रवीणसिंह पाटील, सर्व संचालक मंडळ, कार्यकारी संचालक मा. देसाई साहेब. सचिव मा. चौगले साहेब यांचे प्रोत्साहन लाभले.

प्रा. डॉ. पाटील एस. डी.

सांस्कृतिक समिती

शैक्षणिक वर्ष २०१४-२०१५ या कालावधीमध्ये मी सांस्कृतिक विभागाचा निमंत्रक म्हणून कार्य करीत आहे. या वर्षातील समितीचा अहवाल याप्रमाणे -

आपल्या महाविद्यालयाचे विद्यार्थी विद्यार्थीनी सांस्कृतिक कार्यक्रमामध्ये उत्साहाने सहभागी होतात, याबद्दल विद्यार्थ्यांचे मनःपूर्वक आभार ! यावर्षी शिवाजी विद्यापीठाचा युवा महोत्सव दि. ७ ऑक्टोबर २०१४ रोजी, राजाराम महाविद्यालय - पथनाट्य, मूकनाट्य, लघुनाटिका, समूहगीत, मिमिक्री, स्पॉट फोटोग्राफी, वक्तृत्त्व (मराठी-हिंदी-इंग्रजी) वादविवाद या प्रकारामध्ये संघ सहभागी झाले होते.

युवा महोत्सवामध्ये आपल्या महाविद्यालयाच्या 'पथनाट्य' संघाने तृतीय क्रमांक पटकाविला. मूकनाट्य व लघुनाटिकेबरोबर वक्तृत्त्वामध्येही उत्कृष्ट सादरीकरण केले.

३४ वा मध्यवर्ती युवा महोत्सव, राजे रामराव महाविद्यालय, जत (सांगली) येथे संपन्न झाला. सदर महोत्सवामध्ये आपल्या 'पथनाट्य' संघाने उत्कृष्ट सादरीकरण केले.

सांस्कृतिक विभागाच्यावतीने १५ ऑगस्ट व २६ जानेवारी या दिवशी ध्वजगीत व राष्ट्रगीत, संगीत साथबरोबर सादरीकरण केले गेले.

दि. १५ जानेवारी २०१५ रोजी महाविद्यालयामध्ये पारंपरिक वेशभूषा दिन (ट्रॅडिशनल डे) साजरा करण्यात आला. सदर दिवशी महाविद्यालयाच्या बहुसंख्य विद्यार्थी-विद्यार्थीनींनी आपला सहभाग नोंदविला.

दि. १९ व २० फेब्रुवारी २०१५ रोजी

महाविद्यालयामध्ये संपन्न झालेल्या गुणगौरव समारंभामध्ये विद्यार्थ्यांच्या कलागुणांना वाव देण्यासाठी विविध गुणदर्शन कार्यक्रम संपन्न झाला. त्यामध्ये विद्यार्थ्यांनी आपल्या वेगवेगळ्या कला सादर केल्या. याचबरोबर फनी गेम्स, खाद्यमहोत्सव, साधे-संगीत, शेला पागोटे पारितोषिक वितरण समारंभ संपन्न झाले. प्रमु पाहुणे म्हणून जमन्नाथ पाटील (माजी विद्यार्थी) नॅक, जागतिक संघटनेचे अध्यक्ष हजर होते.

सांस्कृतिक समितीचे सदस्य डॉ. एस. बी. देसाई, प्रा. डॉ. गायकवाड एस. जी., डॉ. गंगावणे एस. जी., प्रा. एन. डी. पाटील. डॉ. आनंद वारके यांचे सहकार्य लाभले.

प्रा. डॉ. दिघे डी. जी.

सायन्स फोरम अहवाल

प्रा. डॉ. सतिश गंगावणे शैक्षणिक वर्ष २०१४-२०१५ या कालावधीमध्ये सायन्स फोरम कमिटी निमंत्रक म्हणून काम करीत असताना खालील कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले.

१) बी. एस्सी. भाग १ च्या विद्यार्थी-विद्यार्थीनींचे स्वागत करण्यासाठी दि. २ ऑगस्ट २०१४ ला स्वागत समारंभाचे आयोजन करण्यात आले.

२) सर्वपल्ली राधाकृष्णन यांच्या जयंतीनिमित्त महाविद्यालयात दि. १० सप्टेंबर २०१४ रोजी 'शिक्षण दिन' साजरा केला.

३) बी. एस्सी. भाग३ च्या विद्यार्थ्यांनी सदिच्छा देण्यासाठी दि.५ मार्च २०१५ रोजी सदिच्छा समारंभाचे आयोजन करण्यात आले.

वरील कमिटीमध्ये काम करीत असताना मा. प्राचार्यसो डॉ. पाटील एस. एस., डॉ. एस. जी. गायकवाड तसेच टिचिंग व नॉन टिचिंग स्टाफ यांचे मोलाचे सहकार्य मिळाले.

- डॉ. गंगावणे एस. ए.

स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन

१) महाविद्यालयात स्पर्धा परीक्षेसाठी विद्यार्थी दत्तक घेणेबाबत व स्पर्धा परीक्षासंबंधी जिनियस अॅकॅडमीचे प्रा. भोसले यांचे मार्गदर्शनपर व्याख्यान - दि. ०२-०८-२०१४.

२) युवा महोत्सवामध्ये प्रश्न मंजूषा स्पर्धेत निवड चाचणीचे आयोजन - दि. २४-०९-२०१४.

३) अग्रणी महाविद्यालय योजनेतंर्गत 'एकदिवसीय स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन कार्यशाळे'चे आयोजन - दि. ११-१०-२०१४. १५० विद्यार्थी सहभागी.

४) विभागामार्फत महाविद्यालयात 'एकदिवसीय स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन' कार्यशाळेचे आयोजन - दि. २९-०१-२०१५.

५) सदाशिवराव मंडलिक महाविद्यालय आयोजित 'एकदिवसीय स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन कार्यशाळे'त विभागाकडील ९ विद्यार्थ्यांचा सहभाग - दि. ०७-०१-२०१५.

६) शिवजंयतीनिमित्त छत्रपती प्रेमी वीर मराठा ग्रुप, सुळंबी आयोजित भव्य खुल्या टॅलेंट स्पर्धेत (जनरल नॉलेज) विभागाकडील ५ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

७) महाविद्यालयात विभागामार्फत 'रोजगार नोंदणी अभियाना'चे आयोजन. विभागामार्फत विद्यार्थ्यांना रोजगार नोंदणी कार्डचे वितरण करण्यात आले.

वरील कार्यक्रमाच्या आयोजनासाठी प्राचार्य आर. एल. राजगोळकर, समन्वयक प्रा. डॉ. डी. एन. पाटील समिती सदस्य प्रा. ए. टी. गायकवाड, प्रा. बी. सी. पाटील यांचे सहकार्य लाभले.

डॉ. पाटील डी. एन.

स्कॉलरशिप विभाग

१) मागासवर्गिय विदयार्थ्यांसाठी महाबँकेमध्ये झिरो बॅलेन्सवर खाती सुरू करण्यासाठी प्रयत्न.

२) विद्यापीठ गुणवत्ता स्कॉलरशिपच्या विद्यार्थ्यांचे फॉर्म भरून घेतले.

३) बी. ए. प्रथम वर्षातील गुणवत्ताधारक (हिंदी) विद्यार्थ्यांना हिंदी स्कॉलरशिपची माहिती दिली व त्यांचे फॉर्म भरून घेतले.

४) द्वितीय व तृतीय वर्षातील हिंदी स्कॉलरशिप धाकरकांचे फॉर्म रिनिव्हलसाठी पाठविले.

५) मागासवर्गिय विद्यार्थ्यांना स्कॉलरशिपविषयी आवश्यक त्या सुचना व सहकार्य केले.

६) चालू वर्षातील विद्यापीठ गुणवत्ता शिष्यवृत्ती धारक विद्यार्थ्यांची माहिती विद्यापीठाकडे कळविली.

कमिटी सदस्य म्हणून डॉ. माने ए. आर. व डॉ. गायकवाड एस. जी. यांचे सहकार्य मिळाले.

- डॉ. देसाई एस. बी.

माजी विद्यार्थी संघ

१) माजी विद्यार्थी संघाची कार्यकारिणी बैठक शनिवार दि.११-०७-१४ रोजी दुपारी १२.०० वाजता मा. प्राचार्यसो यांच्या केबीनमध्ये मिटींग झाली. सदर मिटींगला श्री. राजेंद्र गोविंद शेळके - अध्यक्ष, संतोष नारायण ढवण - सचिव व रामदास फराकटे, धनाजी ईश्वरा खाडे, मीनाक्षी दत्तात्रय, संजय भिकाजी पाटील इ. सदस्य उपस्थित होते.

२) माजी विद्यार्थी संघाची कार्यकारिणी बैठक शनिवार दि. २७-१२-१४ रोजी दुपारी १२.०० वाजता मा. प्राचार्यसो यांच्या केबीनमध्ये मिटींग झाली. सदर मिटींगला श्री, संतोष ढवण, पांडुरंग चिंदगे, धनाजी साठे. रामदास फराकटे. संदीप चौगुले, युवराज साठे, अनुराधा कोरवी, अविनाश तराळ इ. उपस्थित होते.

३) दि. १८-०१-२०१५ रोजी माज विद्यार्थी मेळावा आयोजित केला होता. सदर मेळाव्यास ५२ विद्यार्थी-विद्यार्थीनी हजर होते. मेळाव्याचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. आर. एल. राजगोळकर सर होते. अध्यक्षीय भाषणात त्यांनी महाविद्यालयाच्या विकासाचा आढावा व पुढील वाटचालीची दिशा या

विषयावर आपले विचार व्यक्त केले. प्रास्ताविक श्री. संजय भिकाजी पाटील यांनी व्यक्त केले. प्रास्ताविकेस त्यांनी 'माजी विद्यार्थी संघटना' क्रियाशील केले पाहिजे, असे सांगितले. गणेश फराकटे, संदीप चौगले, रामदास फराकटे, विकास पाटील, विजय यादव, एम. जी. फराकटे, दत्तात्रय पाटील, दिगंबर पाटील, दूधगंगा-वेदगंगा सहकारी साखर कारखान्याचे संचालक नेताजी पाटीलसो इत्यादींनी मनोगते व्यक्त केली. माजी विद्यार्थी संघटनेचे सेक्रेटरी संतोष ढवण, पांडुरंग चिंदगे. धनाजी साठे इ. उपस्थित होते. माजी विद्यार्थी व पालक संघ मेळाव्यास मा. प्राचार्य साठे, प्रा. एन. डी. पाटील, प्रा. एस. आर. पाटील, प्रा, वाय. एस. पाटील माजी विद्यार्थी संघाचे अध्यक्ष अॅड. राजेंद्र शेळके. अशोक हवालदार. रणजित पाटील, जे. के. कांबळे, प्रशासकीय कर्मचारी यांचे सहकार्य लाभले.

प्रा. माने ए. बी.

सामाजिक शास्त्र

सदर शैक्षणिक वर्ष २०१४-१५ या सामाजिक शास्त्र कमिटीचा अहवाल पुढीलप्रमाणे आहे. सदर वर्षात या कमिटीतर्फे खालीलप्रमाणे शैक्षणिक उपक्रम राबविले गेलेले आहेत.

१) शनिवार, दि. ९ ऑगस्ट २०१४ रोजी आपल्या दूधसाखर महाविद्यालयात नवीन (प्रथम) प्रवेश घेतलेल्या बी. ए. भाग १ या वर्गातील विद्यार्थ्यांचा बी. ए. भाग-२ व ३ विद्यार्थ्यांकडून स्वागत समारंभ आयोजित केलेला होता. या कार्यक्रमाचे सर्व नियोजन सामाजिकशास्त्र कमिटीतर्फे व्यवस्थित पार पाडले.

२) गुरुवार, दि. २ ऑक्टोबर २०१४ रोजी महात्मा गांधी जयंतीच्या कार्यक्रमाचे नियोजन करून महात्मा गांधींचे विचार विद्यार्थ्यांना ऐकविले.

३) गुरुवार दि. २६ जून रोजी छ. शाहू जयंतीचा कार्यक्रम आयोजित केला. या वेळी कमिटीच्या वतीने प्रा. एस. डी. पाटील व श्रीकृष्ण साळोखो यांनी पीएच. डी. ही पदवी मिळविल्याबद्दल सत्कार केला, तेव्हा प्रा. साळोखे यांनी शाहू महाराजांविषयी विचार व्यक्त केले.

४) ५ डिसेंबर २०१४ रोजी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महापरिनिर्वाण कार्यक्रमाचे आयोजन केले. प्रा. अशोक जानवे, प्रा. डॉ. दिघे यांना विद्यार्थ्यांना डॉ. आंबेडकरांचे विचार ऐकवले. आभार प्रा. ए. टी. गायकवाड यांनी मानले.

५) शनिवार दि. ३ जानेवारी २०१५ रोजी सावित्रीबाई फुले जयंती कार्यक्रमाचे आयोजन केले.

६) सोमवार दि. १२ जानेवारी २०१५ राजमाता जिजाऊ व स्वामी विवेकानंद जयंती या कार्यक्रमाचे आयोजन केले. या वेळी प्रा. अमर गायकवाड व प्रा. संजय पाटील यांनी राजमाता जिजाऊ व स्वामी विवेकानंदांविषयी विद्यार्थ्यांना विचार ऐकवले.

७) दि. ५ सप्टेंबर २०१४ रोजीचा शिक्षक दिन काही तांत्रिक कारणामुळे बुधवार, दि. १० सप्टेंबर २०१४ रोजी घेतला गेला. बी. ए. भाग-३ मधील २६ विद्यार्थ्यांनी प्रत्यक्ष सहभाग घेतला. यादिवशी

दिवसभर विद्यार्थ्यांनी कॉलेजचे कामकाज पाहिले. या कार्यक्रमाचे सर्व नियोजन सामाजिक शास्त्र कमिटीने व्यवस्थित पार पाडले. प्रा. ए. आर. माने, प्रा. ए. बी. माने, प्रा. अशोक जानवे यांना सर्व शिक्षकांनी या कार्यक्रमाला सहकार्य केले. महाविद्यालयातर्फे शिक्षकी विद्यार्थ्यांना सर्टिफिकेट दिली.

८) गुरुवार दि. ५ मार्च २०१५ रोजी बी. ए. भाग-३ च्या सदिच्छा समारंभाचे सर्व नियोजन केले व हा कार्यक्रम व्यवस्थित पार पाडला. या कार्यक्रमावेळी प्रा. अशोक जानवे, प्रा. दिघे, प्रा. डॉ. ए. आर. माने, प्रा. संजय पाटील, प्रा. अमर गायकवाड, प्रा. ए. बी. माने व मा. प्राचार्य यांनी विद्यार्थ्यांना भविष्याबद्दल मनोगत ऐकवले.

वरील उपक्रम कार्यक्रमाचे सर्व नियोजन सामाजिकशास्त्र कमिटीने व्यवस्थित पार पाडले. या कमिटीला मा. प्राचार्य व सर्वच शिक्षक-प्राध्यापकांनी व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांनी वर्षभर सहकार्य केले, त्याबद्दल कमिटीतर्फे सर्वांचा आभारी आहे.

प्रा. जानवे ए. डी.

सहल, हायकिंग

सन २०१४-१५ या शैक्षणिक वर्षामध्ये आपल्या महाविद्यालयातील अनेक सहली यशस्वीरित्या जाऊन आल्या आहेत. त्याचा वृत्तात खालीलप्रमाणे.

१) दि. १३ व १४ जानेवारी २०१५, इतिहास विभागाची शैक्षणिक सहल - कोल्हापूर, औंध, सातारा, प्रतापगड, रायगड या ठिकाणी जाऊन आली.

२) दि.२१ जानेवारी २०१५ समाजशाळा व भूगोलशास्त्र एकदिवसीय सहल, कोंदे आणदूर, पळसंबे, गगनगिरी, बोरबेट मोरजाई.

३) दि.१० जानेवारी २०१५ गणित व राज्यशास्त्र विभाग - सिंधुदुर्ग, मालवण, कुणकेश्वर.

४) दि.२३-१२-२०१४ ते २७-१२-२०१४ केमेस्ट्री - औरंगाबाद, शिर्डी, वेरूळ.

५) दि.०९-०१-२०१५ ते ११-०१-२०१५ फिजिक्स - बी आर सी मुंबई, नेहरू सेंटर, सायन्स सेंटर.

६) दि. २०-१२-२०१४ ते २२-१२-१४, कॉम्प्युटर (बॉटनी विभाग) - औरंगाबाद, शिर्डी, वेरूळ, सिंधुदूर्ग, मालवण.

वरील समितीमध्ये डॉ. एस. ए. गंगावणे यांचे सहकार्य लाभले.

- प्रा. पाटील एस. आर.

समिती अहवाल

सन २०१४ ते २०१५ या वर्षी खालील समिती उपक्रमात सहभाग घेतलेला आहे.

१. बी. ए. भाग२ या वर्गाच्या प्रवेश समितीमध्ये सदस्य म्हणून काम केले.

२. महाविद्यालयाच्या माहितीपत्रक ओळखपत्र समितीमध्ये सदस्य म्हणून काम केले.

३. सन २०१४ ते २०१५ च्या वार्षिक गुण गौरवामध्ये फिशपॉड समितीमध्ये सदस्य म्हणून काम केले.

४. सन २०१४ ते २०१५ च्या वार्षिक क्रीडास्पर्धामध्ये दि. १३-०१-२०१५ रोजी 'कॅरम' या क्रीडास्पर्धेचे आयोजन केले.

५. सन २०१४ ते २०१५ च्या वार्षिक गुण गौरव समारंभासाठी पारितोषिक समिती प्रमुख म्हणून काम केले.

डॉ. वारके. ए. जे.

विभाग अहवाल

मराठी विभाग

मराठी विभागाच्यावतीने सन २०१४ ते २०१५ या वर्षी पुढील उपक्रमांचे आयोजन करण्यात आले.

१) सोमवार दि. २२-०९-२०१४ रोजी मराठी वक्तृत्त्व स्पर्धा घेण्यात आली. या स्पर्धेमध्ये एकूण ७ स्पर्धकांनी सहभाग घेतला होता. स्पर्धेसाठी डॉ. संजय पाटील, मराठी व डॉ. अनिल माने, इतिहास यांनी परीक्षक म्हणून काम केले. स्पर्धेत आलेले पहिले तीन क्रमांक पुढीलप्रमाणे-

१) अस्वले मोरेश्वर दत्तात्रय - बी. ए. भाग २ प्रथम

२) चौगले पूजा धनाजी - बी. ए. भाग १ द्वितीय

३) गोंगाणे अविनाश - बी. एस्सी. भाग २ तृतीय

२) शुक्रवार, दि. ०९-०१-२०१५ रोजी अग्रणी महाविद्यालय योजनेतंर्गत 'अभिनय कला' या विषयावर कार्यशाळा घेण्यात आली. कार्यशाळेत अग्रणी महाविद्यालयातंर्गत येणाऱ्या महाविद्यालयातील १८६ विद्यार्थी व विद्यार्थिनींनी सहभाग घेतला. या कार्यशाळेत नाट्यलेखक व समीक्षक डॉ. हिमांशू स्मार्त व चित्रपट दिग्दर्शक प्रसाद ठाकूर यांनी मार्गदर्शन केले.

३) शुक्रवार दि. २७ फेब्रुवारी २०१५ रोजी जागतिक मराठी दिन, मराठी राजभाषा दिन व थोर कवी कुसुमाग्रज यांच्या जन्मदिनाच्या निमित्ताने 'लेखक आपल्या दारी' हा उपक्रम घेतला. त्यात बी. ए. भाग दोनसाठी अभ्यातक्रमात असलेल्या 'वाणीकिडे' या कथासंग्रहाचे लेखक मा. निशिकांत गुरव व बी. ए. भाग एकसाठी असलेल्या 'वढाप' या कथेचे लेखक मा. किरण गुरव या लेखकांनी मार्गदर्शन केले.

श्री. वारके ए. जे

इतिहास विभाग

शैक्षणिक सहल : दि. १३ व १४ जानेवारी २०१५ या दोन दिवसांच्या शैक्षणिक सहलीचे विभागाच्या वतीने आयोजन केले होते. कोल्हापूर येथील म्युझियम, जुना राजवाडा, कराड येथील आगाशीप बौद्धकालीन लेणी, औंधचे भवानी वस्तूसंग्रहालय, सातार येथील म्युझियम , प्रतापगड,

महाडचे चवदार तळे, महाडची लेणी व रायगड इ. ऐतिहासिक ठिकाणी भेटी दिल्या. सदर सहलीमध्ये विभागाचे १० विद्यार्थी-विद्यार्थीनी सहभागी झाले होते.

विकास पाटीलचा सत्कार : शैक्षणिक सहलीच्या वेळेस विकास पाटील या विद्यार्थ्याने अखंड रायगड किल्ला अनवाणी पायाने चढला. किल्ल्यावरील सर्व ठिकाणे पाहून गड उतरला. भर उन्हात पायाला बसणाऱ्या चटक्याची तमा न बाळगता त्याने हे धाडस केल्याबद्दल विभागाच्या वतीने त्याचा सत्कार केला.

३० जानेवारी रोजी महात्मा गांधीजींची प्रतिमा पूजन करून विभागाच्या वतीने 'मतदान जागृती दिन' साजरा करण्यात आला. या वेळी डॉ. ए. आर. माने, प्रा. एन. डी. पाटील व प्रा. पी. एस. पाटील यांनी मार्गदर्शन केले.

प्रा. डॉ. माने ए. आर

प्रा. पाटील एस. आर.

राज्यशास्त्र विभाग

१) राज्यशास्त्र विभागाच्या वतीने २६ नोव्हेंबर १४ रोजी 'संविधान दिन' दिवशी भारतीय संविधान प्रास्ताविकाचे कथन करण्यात आले व संविधान दिवस साजरा करण्यात आला.

२) अग्रणी महाविद्यालयतंर्गत सदाशिवराव मंडलिक महाविद्यालयामध्ये राज्यशास्त्र विभागाच्या वतीने बुधवार, दि. ०७-०९-१५ रोजी 'अभिमत विद्यार्थी संसद' या विषयावर एकदिवसीय कार्यशाळा संपन्न झाले. त्यात खालील बी. ए. भाग ३ मधील विद्यार्थी- विद्यार्थीनी उपस्थित होते.

१) कु. पाटील निलम राजाराम

२) कु. पाटील विद्या संजय

३) कु. भोईटे स्वाती शिवाजी

४) श्री. तौंदकर पांडुरंग बाळासो

५) श्री. पाटील कुंडलिक विठ्ठल

६) श्री. अंगज महेश मनोहर

७) श्री. फराकटे महादेव नारायण

३) विधानसभा निवडणुकीत मतदार जागृती करण्यासाठी राज्यशास्त्र विभागाच्या वतीने रविवार दि. १२-१०-१४ रोजी बिद्री, बोरवडे व बिद्री कारखाना परिसरात मतदान जनजागृती फेरी काढली.

४) राज्यशास्त्र विभागाच्या वतीने ३० जानेवारी १०१५ रोजी महाविद्यालयात मतदान परिसवांद घेण्यात आले.

५) राज्यशास्त्र विभागाच्या वतीने दि. १०-०१-१५ रोजी बी. ए. भाग-३ या वर्गातील विद्यार्थी व विद्यार्थीनी यांची तारकर्ली, सिंधुदुर्ग, कुणकेश्वर या ठिकाणी एकदिवसीय सहल आयोजित केली होती.

६) राज्यशाळा विभागाच्या वतीने महाविद्यालयात दि. २३ मार्च २०१५ रोजी शहीद भगतसिंग, सुखदेव व राजगुरू यांच्या स्मृतिदिनानिमित्त कार्यक्रम संपन्न झाले.

प्रा. डॉ. माने सर यांनी मनोगत व्यक्त केले.

फोटो पूजन मा. प्राचार्य - डॉ. आर. एफ. राजगोळकर

सूत्रसंचालन - प्रा. अमर गायकवाड, आभार - प्रा. ए. बी. माने

प्रा. माने ए. बी.

भूगोलशास्त्र विभाग

भूगोलशास्त्र विभाग व समाजशास्त्र विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने बी. ए. भाग-२ च्या विद्यार्थ्यांसाठी दि. २१-०१-२०१५ रोजी एकदिवसीय शैक्षणिक सहलीचे आयोजन करण्यात आले होते. या सहलीत कोदे, अणदूर, पळसंबे, गगनगिरी, बोरबेट (मोरजाई) इ. प्रेक्षणीय स्थळांना भेट देण्यात आली. या सहलीत ३० विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला होता.

प्रा. गायकवाड ए. टी.

वैयक्तिक अहवाल

प्रा. डॉ. गंगावणे एस. ए.

१) युनिव्हर्सिटी ऑफ केरळ येथे संपन्न झालेल्या 'नॅनोसायन्स' वरील रिफ्रेशर कोर्स दि. ११ नोव्हेंबर २०१४ ते १ डिसेंबर २०१४ पूर्ण केला.

२) दक्खिन विपश्यना अनुसंधान केंद्र हातकणंगले येथे दि.५ जून २०१४ ते १६ जून २०१४ एकूण १२ दिवसांची विपश्यना पूर्ण केली.

३) "Surface deformation of BaSrTiO3 by DEHI technique." Advances in Applied science Research 2014, 5 5 (') : 197-200 paper publications journals.

४) शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे महाविद्यालय, मिरज येथे बी. एस्सी. भाग २ Revised syllabus वर दि. ११ ऑगस्ट २०१४ रोजी एकदिवसीय वर्कशॉपमध्ये सहभागी.

५) Shivaji University, Kolhapur Permanent recognition as a Post Graduate Teacher.

६) कर्मवीर हिरे कॉलेज गारगोटी येथे बी. एस्सी. भाग २ व ३ साठी दि. ८, ९ डिसेंबर २०१४ तसेच १९ डिसेंबर ते २४ डिसेंबर २०१४ पर्यंत, Examiner तसेच Moderator म्हणून काम केले.

प्रा. माने ए. बी.

१) बी. ए. भाग -१ या वर्गात प्रवेश कमिटीमध्ये सहभाग.

२) के. एच. कॉलेज, गारगोटी येथे दि. २६-०३-१४ ते ०७-०४-१४ पर्यंत बहि:स्थ वरिष्ठ पर्यवेक्षक.

३) कोल्हापूर लोकसभा मतदार संघात कागल येथे दि. २२-०३-१४ रोजी झालेल्या प्रशिक्षणामध्ये सहभाग.

४) कोल्हापूर लोकसभा मतदारसंघात दि. ०६-०४-१४ गारगोटी येथे द्वितीय प्रशिक्षणामध्ये सहभाग.

५) कोल्हापूर लोकसभा मतदार संघात मु. पो. राशिवडे खुर्द येथे दि. १७-०४-२००१४ रोजी

केंद्राध्यक्षाचे काम पाहिले.

६) महावीर कॉलेज, कोल्हापूर येथे दि. २०-०४-१४ ते २९-०४-१४ पर्यंत पेपर तपासणीचे काम पाहिले.

७) महावीर कॉलेज, कोल्हापूर येथे दि. ०१- ०५-१४ ते ०५-०५-१४ पर्यंत पेपर तपासणीचे काम पाहिले.

८) एन. एस. एस. कमिटीच्या वतीने रविवार दि. १३-०७-१४ रोजी महाविद्यालयाच्या परिसरात वृक्षारोपणात सहभाग.

९) एन. एस. एस. कमिटीच्या वतीने शनिवार दि. ०९-०८-१४ रोजी महाविद्यालयात ऑगस्ट क्रांतीदिनात सहभाग.

१०) सामाजिक शास्त्र कमिटीच्या वतीने शनिवार दि. ०९-०८-२०१४ रोजी महाविद्यालयातील स्वागत समारंभात सहभाग.

११) एन. एस. एस. कमिटीच्या वतीने बुधवार, दि. २७-०८-१४ रोजी मु.पो. आदमापूर, ता. भुदरगड बाळूमामा मंदिर व ग्रामस्वच्छता अभियानात सहभाग

१३) बी. ए. भाग-२ राज्यशास्त्र विषयाच्या बदललेल्या अभ्यासक्रमासाठी दि. २३-०८-१४ एकदिवसीय कार्यशाळेत सहभाग.

१४) एन. एस. एस. कमिटीच्या वतीने गुरुवार दि. ०४- ०९- १४ रोजी सोनाळी, बिद्री, बोरवडे, मजरे कासारवाडा येथे गौरी-गणपती विसर्जन नदीत न करता इतरत्र विसर्जित करून पाणी प्रदूषण थांबविले.

१५) सामाजिक शास्त्र कमिटीच्या वतीने बुधवार दि. १०-०९-१४ रोजी विद्यार्थी शिक्षक दिनात सहभाग.

१६) एन. एस. एस. कमिटीच्या वतीने रविवार दि. १४-०९-१४ रोजी महाविद्यालयात स्वच्छता व श्रमदान अभियानात सहभाग.

१७) एन. एस. एस. कमिटीच्या वतीने शुक्रवार दि.२७-०९-१४ रोजी महाविद्यालयात प्राथमिक आरोग्य केंद्र क।। वाळवे व ठिकपूर्ली यांच्या सहकार्याने रक्तातील हिमोग्लोबीनची तपासणी शिबिर घेतले.

१८) एन. एस. एस. कमिटीच्या वतीने बुधवार, दि. ०१-१०-१४ रोजी सी. पी. आर., कोल्हापूर यांच्या सहकार्याने रक्तदान दिनाचे औचित्य साधून रक्तदान शिबिर व विद्यार्थीनींसाठी डॉ. रुपाली गडकरी व डॉ. सौ. संध्या पाटील यांचे मदतीने आरोग्य व घ्यावयाची काळजी या विषयावरील कार्यक्रमाचे आयोजनात सहभाग.

१९) एन. एस. एस. कमिटीच्या वतीने गुरुवार दि. ०२-१०-१४ रोजीच्या म. गांधी जयंती दिनानिमित्त 'स्वच्छ भारत, स्वस्थ भारत' या उपक्रमांतर्गत महाविद्यालयात स्वच्छता मोहिम व तिटवे ता. राधानगरी येथे ग्रामस्वच्छता व वृक्षारोपण कार्यक्रमाचे आयोजनात सहभाग.

२०) एन. एस. एस. कमिटीच्या वतीने शनिवार दि. ०४-१०-२०१४ अग्रणी महाविद्यालय योजने अंतर्गत 'अंधश्रद्धा निर्मूलन आणि व्यसनमुक्ती' या विषयावरच्या एकदिवसीय कार्यशाळेच्या आयोजनामध्ये सहभाग.

२१) स्पर्धा परीक्षा कमिटीच्या वतीने शनिवार दि.११-१०-१४ रोजी अग्रणी महाविद्यालयाच्या योजने अंतर्गत 'स्पर्धा परीक्षा' या विषयावरील

एकदिवसीय कार्यशाळेत सहभाग.

२२) राज्यशास्त्र विभागाच्या वतीने रविवार दि. १२-१०-१४ रोजी बिद्री कारखाना परिसर व बोरवडे येथे विधानसभा मतदान जनजागृती फेरीत सहभाग.

२३) दक्षिण विधानसभा मतदार संघात दि. २८-०९-१४ प्रशिक्षणात सहभाग.

२४) दक्षिण विधानसभा मतदारसंघात द्वितीय प्रशिक्षणात दि. ०५-१०-१४ रोजी सहभाग.

२५) २७४ दक्षिण विधानसभा मतदारसंघात मु. पो. साळोखेनगर केंद्र क्र. ५४ चे मतदान केंद्रावर दि. १५-१०-१४ रोजी मतदानादिवशी केंद्राध्यक्ष म्हणून काम पाहिले.

२६) के. एच. कॉलेज, गारगोटी येथे दि. २१-११-१४ ते २६-११-१४ पर्यंत मूल्यांकन व परिनिरीक्षाचे काम केले.

२७) के. एच. कॉलेज, गारगोटी येथे दि. ०१-१२-१४ ते १०-१२-१४ पर्यंत बहिस्थ वरिष्ठ पर्यवेक्षक म्हणून काम पूर्ण केले.

२८) के. एच. कॉलेज, गारगोटी येथे दि. १६-१२-१४ ते २०-१२-१४ पर्यंत मुल्यांकन व परिनिरीक्षणाचे काम केले.

२९) एन. एस. एस. कमिटीच्या वतीने शनिवार दि. ०३-०१-१५ रोजी क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांच्या जंयतीदिनानिमित्त कोल्हापूरच्या डॉ. शुभदा दिवाण यांचे 'महिलांचे शिक्षण - सद्यस्थिती' या विषयावर व्याख्यानात सहभाग.

३३) सदाशिवराव मंडलिक महाविद्यालय, मुरगूड येथे दि. ०७- ०१-१५ रोजी अग्रणी महाविद्यालय योजनेतंर्गत घेण्यात आलेल्या अभिमत विद्यार्थी संसद कार्यशाळेत सहभाग घेतला.

३१) मराठी विभागाच्या वतीने महाविद्यालयात दि. ०९-०१-२०१५ रोजी अग्रणी महाविद्यालय योजनेतंर्गत घेण्यात आलेल्या 'अभिनय कला' या विषयावरील एकदिवसीय कार्यशाळेत सहभाग घेतला.

३२) एन. एस. एस. कमिटीच्या वतीने सोमवार दि. १२-१-१५ रोजी राजमाता जिजाऊ आणि स्वामी विवेकानंद जयंती 'युवादिन' साजरा करण्यात सहभाग.

३३) एन. एस. एस. कमिटीच्या वतीने शनिवार दि. १७-०१-१५ ते शुक्रवार दि. २३-०१-१५ पर्यंत मु. पो. सुळंबी, ता. राधानगरी येथे श्रमसंस्कार शिबीर संपन्न झाले. त्यात सहभाग.

३४) दि. ५-०२-२०१५ ते ०७-०२-२०१५ शिवाजी विद्यापीठात बी. ए. भाग-३, परीक्षेसाठी नियुक्त.

३५) एन. एस. एस. कमिटीच्या वतीने शनिवार दि. २८-०२-१५ रोजी दत्तक गाव बेलवळे क।। येथे एकदिवसीय श्रमदान शिबिरात सहभाग.

३६) सामाजिक शास्त्र कमिटीच्या वतीने गुरुवार दि. ०५-०३-१५ रोजी बी. ए. भाग-३ या वर्गातील विद्यार्थी व विद्यार्थीनी यांचे सदिच्छा समारंभात सहभाग.

प्रा. डॉ. दिघे डी. जी.

१) महाविद्यालयातील सांस्कृतिक विभाग / युवक

महोत्सव समितीचा निमंत्रक म्हणून कार्य पार पाडले.

२) दि. १५-०९-१४ रोजी संपन्न झालेल्या वादविवाद-वक्तृत्त्व-पाठांतर स्पर्धेत परीक्षक म्हणून काम पाहिले.

३) ११-१२ ऑक्टोबर, मध्यवर्ती युवक महोत्सव - संघनायक (राजे रामराव महाविद्यालय, जत, सांगली)

४) ७ ऑक्टोबर - जिल्हास्तरीय युवा महोत्सव - संघनायक.

५) दि. २८-०७-२०१४ जयसिंगपूर कॉलेज, जयसिंगपूर एकदिवसीय चर्चासत्र सहभाग.

६) दि. २१-२२ फेब्रुवारी २०१४ - श्री. मथुबाई गरवारे कन्या महाविद्यालय सांगली. दोनदिवसीय कार्यशाळा - सहभाग.

७) २०१४-१५ मध्ये झालेल्या लोकसभा / विधानसभा निवडणूक केंद्राध्यक्ष म्हणून कार्य पार पाडले.

८) शिवाजी विद्यापीठ परीक्षा बी. ए. १, बी. ए.२, बी. ए. ३, एम. ए.१ - परीक्षक.

९) दुसरी धम्म परिषद बिद्री दि. ९ मार्च २०१४ - मार्गदर्शन.

१०) ६ डिसेंबर २०१४ - डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महापरिनिर्वाण दिन - मार्गदर्शन.

११) मुंबई हिंदी विद्यापीठाचे बांदा, जि. सिंधुदूर्ग येथे संपन्न झालेल्या परिषदेमध्ये प्रमुख मार्गदर्शक, २२ फेब्रुवारी २०१५.

१२) ५ मार्च २०१५ महाविद्यालयामध्ये संपन्न-सदिच्छा समारंभामध्ये मार्गदर्शन.

१३) ७ मार्च २०१५, जागतिक महिला दिनाच्या निमित्ताने संपन्न - कार्यक्रम. सावित्री महिला बचत गट, साने गुरुजी वसाहत, कोल्हापूर - प्रमुख मार्गदर्शक

प्रा. पाटील एस. आर.

१) लोकसभा सार्वत्रिक निवडणूक व विधानसभा सार्वत्रिक निवडणूक मतदाव केंद्राध्यक्ष म्हणून कामकाज पाहिले.

२) ASC स्टाफ कॉलेज अलिगढ येथे उजळणी वर्ग (इतिहास) २७ जून २०१४ ते १७ जुलै २०१४ - उपस्थित.

३) परीक्षक B. A. I, II, III गारगोटी.

४) ASC इंदोर स्टॉफ कॉलेज या ठिकाणी उजळणी वर्ग. (Human Right) २ डिसेंबर २०१४ ते २२ डिसेंबर २०१४ अखेर उपस्थित.

५) B. A. III इतिहास शैक्षणिक सहल १३ व १४ जानेवारी रायगड, प्रतापगड, सातारा, औंध या ठिकाणी उपस्थित व विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन.

डॉ. वारके ए. जे.

१) सोमवार, दि. १३-०९-२०१४ रोजी सांगली येथे झालेल्या बी. ए. भाग-२ या वर्गाच्या पेपर क्रमांक २ च्या नवीन अभ्यासक्रमाच्या प्रशिक्षणासाठी उपस्थित.

२) शुक्रवार, दि. २५-०१-२०१५ रोजी अग्रणी महाविद्यालय योजनेतंर्गत राधानगरी महाविद्यालय, राधानगरी येथे झालेल्या 'चित्रपटाचे सौंदर्यशास्त्र' या विषयावर कार्यशाळा घेण्यात आली. या कार्यशाळेत

मनोगत व्यक्त केले. कार्यशाळेत बी. ए. भाग २ मधील कु. फराकटे पूजा बाळासो व कु. फराकटे अर्चना बाबूराव, कु. अंकिता रामचंद्र व कु. पाटील अस्मिता नारायण या ४ विद्यार्थिनींनी सहभाग घेतला.

३) दि. ०१-१२-२०१४ रोजी एड्स दिनानिमित्त आयोजित कार्यक्रमात अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त केले.

४) प्रथम व द्वितीय सत्रात शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर परीक्षा केंद्रावर कनिष्ठ पर्यवेक्षक म्हणून काम केले.

५) प्रथम सत्रातील शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर परीक्षा पेपर तपासणी केंद्रावर बी. ए. भाग-२ व ३ या वर्गांच्या पेपर तपासणीचे काम केले.

प्रा. जानवे ए. डी.

१) बुधवार दि. २० ऑगस्ट २०१४ रोजी मातोश्री बयाबाई श्रीपतराव कदम कन्या महाविद्यालय, कडेगाव, जि. सांगली बी. ए. भाग-२ येथे समाजशास्त्र पेपर क्रं. ३ व ४ या विषयांसाठी अभ्यासक्रमावर एकदिवसीय शिक्षक प्रशिक्षण कार्यशाळेसाठी सहभाग. (विषय - Structure of Indian Society II 9 social change in India - v)

२) बुधवार दि. १५-१०-२०१४ रोजी लोकसभ-विधानसभा निर्णय निवडणूक अधिकारी म्हणून के. एम. सी. राजोपाध्येनगर विद्यामंदिर (उलट बाजू) खोली क्रं.४ या केंद्रावर केंद्रप्रमुख म्हणून निवडणुकीचे काम पाहिले.

३) दि. १७-१०-२०१४ रोजी 'स्पर्धा परीक्षा' या विषयावर शिवाजी विद्यापीठ व सदाशिवराव मंडलिक महाविद्यालय, मुरगूड अंतर्गत दूधसाखर महाविद्यालय बिद्री अग्रणी महाविद्यालय योजनेतर्गत एकदिवसीय स्पर्धा परीक्षा कार्यशाळेत सहभाग घेतला.

४) डॉ. अरविंद ब. तेलंग कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय निगडी, पुणे-४४ भारतीय सामाजिक - विज्ञान अनुसंधान परिषद, नवी दिल्ली आयोजित - मराठी समाजशाळा परिषदेचे २५ वे राष्ट्रीय अधिवेशन दि. २६ वर २७ डिसेंबर २०१४ रोजी आयोजित केलेली होती. विषय होता - 'भारतीय समाजासमोरील आव्हाने' या परिषदेमध्ये प्रत्यक्ष सहभाग घेतला.

५) बुधवार दि. २१ जानेवारी २०१५ रोजी गगनबावडा, कोंदे, अणदूर, लखमापूर, मोरजाई, वेसरचा धबधबा, पळसंबे इ. प्रेक्षणीय स्थळांना भेट देण्यासाठी बी. ए. भाग-२ च्या ३१ विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक सहलीचे आयोजन करून या सहलीमध्ये प्रत्यक्ष सहभाग घेतला.

६) शनिवार दि. ७ मार्च २०१५ रोजी शिवाजी विद्यापीठ समाजशास्त्र परिषदेचे ७ वे अधिवेशन न्यू कॉलेज, कोल्हापूर येथे संपन्न झाले. सदर अधिवेशनामध्ये सहभाग घेतला.

प्रा. पाटील बी. सी.

१) शिवराज साहित्य, वाणिज्य आणि डी. एस. कदम विज्ञान महाविद्यालय, गडहिंग्लज येथे दि.

०९/०८/२०१४ रोजी झालेल्या विद्यापठी स्तरीय एकदविशीय कार्यशाळेत सहभाग.

२) दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री येथे दि. ११/१०/२०१४ रोजी आयोजित केली होती.

३) बी. ए. भाग २ अर्थशास्त्र विभागाची शैक्षणिक सहल दि. ०४/१०/२०१५ रोजी आयोजित केली होती.

४) दूधसाखर महाविद्यालय दि. ०९/०१/२०१५ रोजी मराठी विभागामार्फत आयोजित 'अभिनय कला' या एकदिवसीय कार्यशाळेत सक्रीय सहभाग.

५) महाविद्यालयातील स्पर्धा परिक्षा विभागात सक्रीयतेने कार्यरत.

६) महाराष्ट्र राज्य विधानसभा निवडणूक २०१४ साठी गड मुडशिंगी येथे मतदान केंद्राध्यक्ष म्हणून यशस्वी कामगिरी

प्रा. शिंदे डी. के.

१) मतदान केंद्राध्यक्ष, कोल्हापूर विधानसभा मतदार संघ, निवडणूक, सन २०१४.

२) अंधकल्याण निधी संकलन रु.२०००/-

३) सदस्य स्थानिक व्यवस्थापन कमिटी (LMC) दूधसाखर महाविद्यालय बिद्री, मिटिंग १९-०९-२०१४.

४) व्याख्यान - 'जागतिक लोकसंख्या दिन' ११ जुलै २०१४ डी. एम. बी. एन. एस. एस. आयोजित.

५) बी. ए. भाग-३ (समाजशास्त्र) विभाग - सेमिनार / प्रकल्प / सहल आयोजन / पूर्णत्व.

६) शि. वि. सेमिस्टर परीक्षा पेपर तपासणी / फेडरेशन - वर्ग बी. ए. भाग-१/२/३ चे कामकाज केले.

७) परीक्षा - सिनिअर सुपरवायझर : इंटरनल / एक्सटर्नल सन २०१४-१५ १) के. एच. सी. गारगोटी २) डी.एम.बी. कॉलेज

८) सदस्य शि. वि. स्थानिक चौकशी समिती

सी. ओ. सी. संलग्नीकरणाचे नूतनीकरण संदर्भात दोन महाविद्यालयांना भेट.

१. एल. बी. एस. कॉलेज, सातारा दि. १२/१२/२०१४

२. पी. डी. व्ही. पी. कॉलेज, तासगाव दि. ०४/०३/२०१५

९) उपस्थिती - कार्यशाळा बदललेला अभ्यासक्रम बी. ए. भाग-२, महिला महाविद्यालय कराड. ०९-०८-१४.

१०) सहभाग : मराठी समाजशास्त्र परिषद व राष्ट्रीय अधिवेशन (ICSSR) आयोजन, २६ व २७ डिसेंबर २०१४ डॉ. तेलंग महाविद्यालय, पुणे.

११) 'सुटा' व एम फुक्टो प्राध्यापक संघटना आयोजित मुंबई येथे २१/०७/१४ चे धरणे आंदोलन व दिल्ली येथे ०४/०८/२०१४ रोजीच्या आंदोलनात 'प्राध्यापक प्रतिनिधी' म्हणून उपस्थित.

प्रा. डॉ. माने ए. आर.

१) छ. शाहू जयंती नियोजन व मार्गदर्शन.

२) वेलकम कार्यक्रमाच्या नियोजनात सहभाग.

३) विद्यार्थी शिक्षक दिनावेळी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन.

४) ६ डिसेंबर महापरिनिर्वाण दिन सक्रिय सहभाग.

५) क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले जयंतीनिमित्त मनोगत.

६) अंधश्रद्धा निर्मूलन कार्यशाळेत बुवाबाजीची भांडाफोड करणारी प्रात्यक्षिके विद्यार्थ्यांसमोर सादर केली.

७) स्पर्धा परीक्षा विभागाच्या वतीने आयोजित कार्यशाळेमध्ये अध्यक्षस्थान भूषविले.

८) म. गांधी जयंती निमित्त महाविद्यालयातील सर्व विद्यार्थ्यांसमोर 'गांधी जीवन व कार्य' या विषयावर मार्गदर्शन केले.

९) ३० जानेवारी २०१५ रोजी 'मतदार जागृती दिन' कार्यक्रमात प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून मार्गदर्शन केले.

१०) महाविद्यालयामध्ये पाठांतर स्पर्धेचे यशस्वी आयोजन.

११) आष्टा ता. वाळवा येथील इतिहास विषयाच्या राष्ट्रीय सेमिनारमध्ये 'कोल्हापूर संस्थानातील राजकीय चळवळ' या विषयावर पेपर सादर केला.

१२) विवेकानंद कॉलेज यांनी आयोजित केलेल्या वसगडे ता. करवीर एन. एस. एस. शिबिरामध्ये 'अंधश्रद्धा निर्मूलन - काळाची गरज' या विषयावर मार्गदर्शन.

१३) पणोरे हायस्कूल व ज्युनिअर कॉलेजमध्ये सदिच्छा समारंभामध्ये 'वेगळा विचार करा... यशस्वी व्हा.' या विषयावर मार्गदर्शन केले.

१४) विधानसभा निवडणुकीत केंद्राध्यक्ष म्हणून काम केले.

१) शाहू जयंती

१) वेलकम - ९ ऑगस्ट

२) आष्टा सेमिनार - २ ऑक्टोबर गांधी जयंती

३) टिचर डे

४) ६ डिसेंबर महापरिनिर्वाण दिन

५) स्पर्धा परीक्षा व्याख्यान

६) संभाजी देसाई व्याख्यान - २९ जानेवारी

७) पाठांतर स्पर्धा आयोजन

८) अंधश्रद्धा निर्मूलन कार्यक्रम

९) ७ मार्च सदिच्छा समारंभ

१) आष्टा सेमिनार

२) वसगडे येथे व्याख्यान

३) पणोरे येथे मार्गदर्शन

प्रा. गायकवाड ए. टी.

१) एस. के. पाटील महाविद्यालय, कुरुंदवाड व भूगोल अभ्यास मंडळ शिवाजी, कोल्हापूर आयोजित बी. ए. भाग-२ सुधारित अभ्यासक्रमावरील शिक्षकांच्या एकदिवसीय प्रशिक्षण शिबिरात सक्रिय सहभाग - दि. १३-०८-२०१४

२) अग्रणी महाविद्यालय योजनेतंर्गत 'एकदिवसीय स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन' कार्यशाळेच्या आयोजनात सक्रिय सहभाग - दि. ११-१०-२०१४.

३) सदाशिवराव मंडलिक महाविद्यालय, मुरगूड आयोजित 'एकदिवसीय स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन' कार्यशाळेत सक्रिय सहभाग - दि. ०७-०१-२०१५.

४) सदाशिवराव मंडलिक महाविद्यालय, मुरगूड

राज्यशास्त्र विभाग आयोजित 'अभिमत विद्यार्थी संसद' एकदिवसीय कार्यशाळेत सक्रिय सहभाग - दि. ०७-०१-२०१५.

५) दूधसाखर महाविद्यालय बिद्री, मराठी विभाग आयोजित 'अभिनय कौशल्य कार्यशाळा' सक्रिय सहभाग - दि. ०९-०१-२०१५.

६) सदाशिवराव मंडलिक महाविद्यालय, मुरगूड भूगोल विभाग आयोजित 'भारतीय शेतीसमोरील आव्हाने' एकदिवसीय कार्यशाळेत सहभाग - दि. १०-०१-२०१५.

७) दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री स्पर्धा परीक्षा विभाग आयोजित 'केंद्र व राज्य शासन - रोजगार व स्वयंरोजगार संधी ' एकदिवसीय कार्यशाळेच्या आयोजनात सक्रीय सहभाग - दि. २९-०१-२०१५

८) छत्रपती प्रेमी वीर मराठा ग्रुप, सुळंबी तर्फे आयोजित 'खुल्या छत्रपती टॅलेंट स्पर्धेत (जनरल नॉलेज)' परीक्षक म्हणून सहभाग - दि. १९-०२-२०१५.

९) दूधसाखर महाविद्याल, बिद्री मराठी विभाग आयोजित 'मराठी राजभाषा दिन व कुसुमाग्रज जंयती' निमित्त साहित्य निर्मिती प्रक्रिया यावरील कार्यशाळेत सहभाग - दि. २७-०२-२०१५.

१०) सध्या स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन विभागाकडे सक्रिय कार्यरत पोलीस भरतीपूर्व प्रशिक्षण केंद्र, दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री येथे मार्गदर्शक म्हणून सक्रिय कार्यरत.

प्रा. डॉ. पाटील एस. डी.

१) बदलत्या अभ्यासक्रमावर एकदिवसीय कार्यशाळेस उपस्थित. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर येथे बुधवार, दि. ०६-०८-२०१४.

२) बी. ए. भाग एक मराठी (आवश्यक) बदललेल्या अभ्यासक्रमवारी एकदिवसीय कार्यशाळेत साधन व्यक्ती म्हणून उपस्थित. यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय वारणानगर ता. पन्हाळा - बुधवार, दि. २०-०८-२०१४.

३) वक्तृत्त्व स्पर्धा परीक्षण महाविद्यालयात सोमवार, दि. २२-०९-२०१४.

४) शिवाजी विद्यापीठाच्या एल. आय. सी. कमिटीमार्फत गडहिंग्लज येथील निओरा महिला महाविद्यालयास भेट - दि. १३-१०-२०१४.

५) स्पर्धा परीक्षा कार्यशाळेस उपस्थित. दूधसाखर महाविद्यालय बिद्री - ११-१०-१२.

६) शिवाजी विद्यापीठाच्या एल. आय. सी. कमिटीमार्फत देवचंद महाविद्यालय अर्जुननगर येथे भेट - शुक्रवार, दि. २७-११-२०१४.

७) राज्यस्तरीय मराठी परिषदेस प्रमुख पाहुणे व दुसऱ्या सत्राचे अध्यक्षपद श्री. मनोहर हरी खापणे कला व वाणिज्य महाविद्यालय पाचल, ता. राजापूर - दि. १८-१२-२०१४.

८) सावित्रीबाई फुले जयंतीदिनानिमित्त कोल्हापूरच्या डॉ. शुभदा दिवाण यांच्या व्याख्यानाचे आयोजन केले. या दिवशी 'नकुशी' नावाच्या विद्यार्थिनीचा नामांतर सोहळा 'सोनल' नावाने - दि. ०३-०१-१५.

९) तुकाराम कृष्णाजी कोलेकर कला आणि वाणिज्य महाविद्यालय नेसरी, ता. गडहिंग्लज येथे विषय तज्ज्ञ म्हणून उपस्थित - दि. ०७-०१-२०१५.

१०) शुक्रवार, दि. ०९-०१-१५ रोजी अभिनय कार्यशाळा.

११) शिवाजी विद्यापीठाच्या एल. आय. सी. कमिटीमार्फत विद्यापीठ सोसायटी, कोल्हापूर यांच्या नवीन महाविद्यालय सुरू करण्यासाठीच्या बैठकीस उपस्थित - दि. १०-०१-२०१५.

१२) 'युवा दिन' कार्यक्रमात मार्गदर्शन. दूधसाखर महाविद्यालय बिद्री - दि. १२-०१-१५.

१३) कला व वाणिज्य महाविद्यालय आष्टा, ता. वाळवा येथील एकदिवसीय राष्ट्रीय चर्चासत्राच्या समारोपासाठी प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित - दि. २३ व २४ जानेवारी २०१५.

१४) सदाशिवराव मंडलिक महाविद्यालय मुरगूड येथे अग्रणी महाविद्यालय योजनेतंर्गतच्या 'मानवी वैश्विक मूल्ये' या विषयावरील एकदिवसीय कार्यशाळेस उपस्थित - दि. ०६-०२-२०१५.

१५) मातोश्री बयाबाई श्रीपतराव कदम कन्या महाविद्यालय कडेगाव, जि. सांगली येथील राज्यस्तरीय चर्चासत्रास उपस्थित - दि. ७ व ८ फेब्रुवारी २०१५.

१६) आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्रात निबंधवाचक. देवचंद महाविद्यालय अर्जुननगर - दि. १४ -०२- २०१५.

१५) दै. सकाळच्या सूर्यनमस्कार कार्यक्रमात सहभाग - शनिवार, दि. १४-०२-२०१५.

१७) मराठी विभागाच्या विद्यार्थ्यांसाठी 'मराठी राजभाषा दिन' व कुसुमाग्रज जयंती दिनानिमित्त अभ्यासक्रमातील लेखक श्री. किरण गुरव व श्री. निशिकांत गुरव यांच्या व्याख्यानाचे आयोजन - दि. २७-०२-२०१५.

१८) राणी चन्नमा विद्यापीठ, बेळगाव येथे राष्ट्रीय चर्चासत्रात निबंध वाचन केले. रविवार, दि. ०१-०३-२०१५.

१९) याशिवाय दि. १२-११-१४ इ. रोजी कर्मवीर हिरे महाराज गारगोटी येथे बी. ए. भाग-३, दि. २१-१२-१४ ते ३०-१२-१४ पर्यंत शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर येथे एम. ए. च्या उत्तरपत्रिका तपासणीसाठी आणि दि. १०-०२-१५ ते ११-०२-१५ रोजी प्रश्नपत्रिका तयार करणेसाठी शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर येथे उपस्थित होतो.

२०) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठाच्या दोन विद्यार्थ्यांचे पीएच. डी. चे प्रबंध तपासून पाठविले.

२१) लोकसभा व विधानसभा निवडणुकीत मतदान केंद्राध्यक्ष म्हणून काम पाहिले.

२३) वक्तृत्त्व समितीच्या वतीने आयोजित पाठांतर स्पर्धेचे परीक्षण केले.

२४) आपल्या महाविद्यालयाच्या वार्षिक गुणगौरव समारंभ कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन केले.

२५) बी. ए. ३ च्या सदिच्छा समारंभात मार्गदर्शन केले. दि.०५-०३-२०१५.

Prof. Jadhav C. Y.

1) I attended two days workshop organized by Centre for communinty Development of

Shivaji University, Kop. on 'How to be a Resilient Person: Stress Management on 17th and 18th July. 2014'

2) I worked as the Editor of the textbook of English (comp.) for B.Sc. III published by Shivaji Uni. Kolhapur and also contributed (wrote)2 Units in the same

3) I attended two days National Seminar under UGC SAP-DRS I on 'Gender Studies : Emerging Issues in Global Perspectives ' organized by Dept. of English. Shivaji University, Kolhapur on 23rd and 24th Jan. 2015 and presented a paper entitled

4) I attended UGC sponsored Two days National Seminar on 'Psychological Explorations of Indian Women in the Novels of Indian women Novelists' organised by SUETA and Rajarshi Shahu Arts & Comm. College, Rukad on 30th and 31th January 2015

5) I attended the workshop on 'Universal Human Values' organized by S. M. Mahavidyalaya, Murgud on 6th Feb. 2015

6) I attended the workshop on Preperation SIM for B.A . III English organised by Distance Education Centre, Shivaji University, Kolhapur on 16th March 2015

7) I attended state level seminar on 'Application of ICT in Teaching and Learing English : Problems and Perspectives' organized by pune university and karirnveer Raosaleb thorat Arts & Comm. college, Vani (Nakish) on 16th Jan 2015 and presented a paper entitled.

8) I attended One day workshop on Revised Syllabus of B. A. II English Optional : Paper IV & VI Indian English Literature Organized by Devchand College Arjunnagar (Nipani) on 23rd August 2014

Dr. Salokhe S. A.

1) I have been awarded with Doctor of Philosophy in English by Shivaji University, Kolhapur on 12th May,2014.

2) I have been appointed as a representative of Executive Council of Shivaji University Kolhapur Teacher's Association's (SUTA) Kolhapur District for the year 2014-2016.

3) I delivered a speech on life and works of Chhatrapati Shahu Maharaj on 26th June, 2014, on the occasion of the binh anniversary of Chhatrapati Shahu Maharaj at Doodhsakhar Mahavidyalaya" Bidri.

4) Unanimously elected as a Special Deputy Executive of Karveer Nagar Wachan Mandir for the year 2014-15.

5) Unanimously elected as the Chairman of Doodhsakhar Sevakanchi Pathsantha, Bidri consequently for the year 2014-2015.

6) Participated in two days workshop organized by Centre For Community Development of Shivaji University, Kolhapur on "How To Be A Resilient Person: Stress Management" on 17th and 18th July, 2014.

7) Participated in the One Day National Conference on Sahityaratna Anna Bhau Sathe Study Centre: His Literature and Post Independence Movements organized by Department of English, Shivaji University, Kolhapur, on 1st Aug, 2014.

8) Participated in the One -Day Training

Workshop on The Revised Syllabus of B.A. II English: paper III and V "Modern English Literature" organized by the Department of English Karmaveer Bhaurao Patil College, Islampur on27th Aug,2014.

9) Participated in the One Day National Seminar on Development of Contemporary Fiction in Indian English Literature organized by Department of English, Shri. K.A. Lokapur Arts, Science, Commerce B.B.A. College and P.G. Studies Athani on 6th Sept, 2014 and,presented a paper entitled Indian Culture; Cultural Ethos In Raja Rao's "Kentapura"

10) Participated in One Day State Level Seminar on Application of ICT in Teaching and Learning English: problems and perspectives organized by department of English Karmaveer Raosaheb Thorat Arts and Commerce College, Vani, Nashik on 16th Jan, 2015 and presented a paper entitled The Role Of ICf In Teaching and Learning English

Il) Participated in the Two Day National Seminar under UGC SAP-DRS-I on Gender Studies: Emerging Issues in Global Perspectives organized by Department of English, Shivaji University, Kolhapur, on23'd and24rh Jan, 2015and presented paper entitled Questfor identity in Anita Bunkley's Balancing Act

I2) Patticipated in the Two Day National Seminar on Psychological Explorations of Indian Women in the novels of Indian Women Novelists organized by Department of English, Rajarshi Shahu Arts and Commerce College, Rukadi on 30th and 31,1Jan, 2015 and presented paper entitled Reconstructing Indian Female Identity in Nayantara Sahagol's 'The Day of Shadow'

13) Participated in UGC sponsored Two Day International Conference on
Marginalization and Indian English Literature organized by the Department of English, Bharati Vidyapeeth Deemed University Yashwantrao Mohite College, pune held on 13th and 14th February,2015 and presented a research paper entitled, Glimpses of Protest against Marginalization of Women in Kamalo Das's poetry and also chaired a technical session.

14) I have been selected as a chairman of paper setting of B.A.Part I English Compulsory at Shivaji University, Kolhapur in the year 2015.

15) I have been appointed as a paper setter for the B.A.Part II English optional Shivaji University, Kolhapur in the year 2015.

16) I have been appointed as a SIM writer of B.A.III English Special on paper entitled 'Understanding Dramao for the Centre for Distance Education, Shivaji University, Kolhapur.

I7) Participated the State level Conference, in English organized by the Shivaji University English Teachers' Association, Kolhapur in association with Dept. of English, Rajarshi Shahu Arts and commerce college, Rukadi, on 23'd March, 2015.

डॉ. देसाई एस. बी.

१)	१२/०५/२०१४ ते २८/०६/२०१४	शिवाजी विद्यापीठ एम. ए. हिंदी कॅप डायरेक्टर
२)	०५/०७/२०१४	बी. कॉम. भाग १हिंदी आवश्यक परीक्षा निवड
३)	१९ ते २१/०८/२०१४	एम. ए. परिक्षा निवड.
४)	१०/०९/२०१४	एम. ए. पेपर तपासणी
५)	२१/०९/२०१४	कागल येथे मतदान प्रशिक्षण
६)	०५/१०/२०१४	कोल्हापूर येथे मतदान प्रशिक्षण
७)	१५/१०/२०१४	दिंडनेर्ली येथे विधानसभा मतदान केंद्रावर केंद्राध्यक्ष म्हणून काम
८)	१२/११/२०१४ ते १९/११/२०१४	मुरगूड येथे बहिस्थ पर्यवेक्षक
९)	२१/११/२०१४ ते २५/११/२०१४	गारगोटी मध्यवर्ती मूल्यमापन
१०)	१०/०१/२०१५ ते ०८/०२/२०१५	शिवाजी विद्यापीठात एम. ए. च्या सर्व विषयासाठी क्वालिटी डायरेक्टर
११)	११/०३/२०१५	बी. कॉम. भाग १ हिंदी आवश्यक परीक्षा निवड
१२)	२७/०३/२०१५	सांगली येथील राष्ट्रीय अधिवेशनात सहभाग
१३)	३०/०३/२०१५ ते ३१/०३/२०१५	बी. कॉम. भाग १ हिंदी आवश्यक परीक्षा निवड
१४)	०७/०४/२०१५ ते ०८/०४/२०१५	एम. ए. हिंदी परीक्षेसाठी निवड

प्राध्यापक वृंद

सन २०१४-२०१५

मा. प्राचार्य डॉ. आर. एल. राजगोळकर

एम. एस्सी., पीएच. डी.

मराठी विभाग

प्रा. डॉ. ए. जे. वारके
एम. ए., बी. एड., पीएच. डी. (सेट)

प्रा. डॉ. एस. डी. पाटील
एम.ए.,बी.एड., एम.फिल, पीएच.डी

हिंदी विभाग

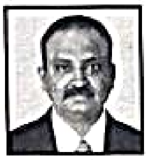

प्रा. डॉ. एस. बी. देसाई
एम.ए., एम. फिल, पीएच. डी.

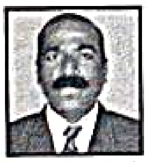

प्रा. डॉ. डी. जी. दिपे
एम.ए., पीएच. डी

इंग्रजी विभाग

प्रा. सी. वाय. जाधव
एम.ए., पी.जी.डी.टी.ई.

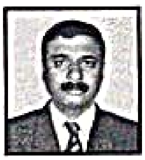

प्रा. डॉ. डी. एन. पाटील
एम. ए., एम. फिल, पी.एचडी.

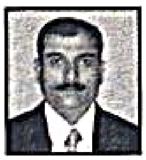

प्रा. डॉ. एस. ए. साळोखे
एम.ए., एम. एड., एम. फिल. पी.एचडी.

इतिहास विभाग

प्रा. डॉ. ए. आर. माने
एम. ए., बी. एड.,
पीएच. डी. (सेट)

प्रा. एस. आर. पाटील
एम. ए.

समाजशास्त्र विभाग

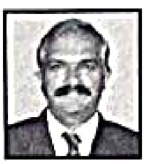

प्रा. डी. के. शिंदे
एम. ए., एम. फिल

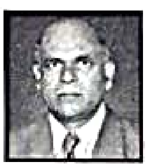

प्रा. ए. डी. जानवे
एम. ए., बी. एड.

राज्यशास्त्र विभाग

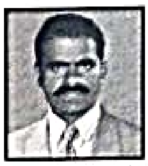

प्रा. ए. बी. माने
एम. ए

प्रा. पी. एस. पाटील
एम. ए.

भूगोल

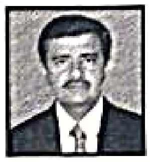

प्रा. एन. एम. पाटील
एम. ए. सेट
(संशोधनासाठी रजेवर)

प्रा. अे. टी. गायकवाड
एम.ए., एम. फिल, नेट
(एफ.डी.पी.)

अर्थशास्त्र

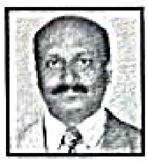

प्रा. एल. एस. करपे
एम. ए. बी. एड. एम. फिल.
(संशोधनासाठी रजेवर)

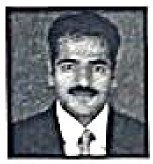

डॉ. बी. सी. पाटील
एम. ए. बी. एड. नेट
(एफ.डी. पी.)

शारीरिक शिक्षण

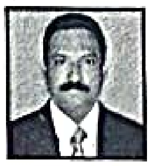

प्रा. एन. डी. पाटील
एम. पी. एड

ग्रंथपाल

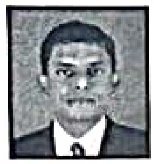

श्री. नगरकर अे. आर.
एम.ए. एम. लिब., एम.फिल
(नेट, सेट)

भौतिकशास्त्र विभाग

प्रा. एच .डी. धायगुडे
एम. एससी.
(संशोधनासाठी रजेवर)

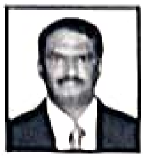
प्रा. डॉ. एस. एन. कुलकर्णी
एम. एससी., पीएच. डी.

प्रा. डॉ. एस. ए. गंगावणे
एम. एससी., पीएच. डी.

डॉ. एन. डी. पाटील
एम. एससी.पी.एच.डी.
(एफ.डी. पी.)

प्राणीशास्त्र विभाग

प्रा. डॉ. आर. एस. पाटील
एम. एससी., पीएच. डी.

रसायनशास्त्र विभाग

प्रा. डॉ. एस. एन. झेंडे
एम. एस्सी., पीएच. डी.

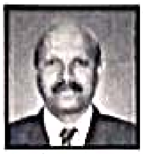
प्रा. आर. बी. चोपडे
एम. एस्सी.

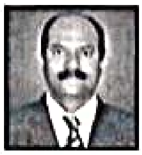
प्रा. डॉ. एस. के. सावंत
एम. एस्सी., पीएच. डी.

प्रा. एस. जी. खानापुरे
एम. एससी.

प्रा. के. आर. सनदी
एम. एससी. (सेट)

गणित

प्रा. डॉ. डी. डी. कोमेजवार
एम. एससी., एम. फिल, पीएच. डी.

वनस्पतीशास्त्र विभाग

प्रा. डॉ. एस. एस. पाटील
एम.एस्सी., एम.फिल,
पीएच. डी.

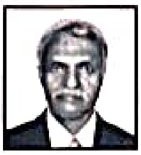
प्रा. डॉ. एस. जी. गायकवाड
एम. एस्सी., पीएच. डी.

प्रा. जे. एम. पाटील
एम. एस्सी.

संख्याशास्त्र

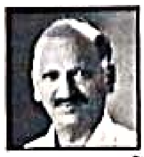
प्रा. वाय. एस. पाटील
एम. एस्सी.

प्रा. एस. एच. पाटील
एम. एससी., एम. फिल.
(संशोधनासाठी रजेवर)

कु. पी. पी. जोशीलकर
एम.एस्सी., (सेट)
(एफ.डी. पी.)

संगणक विभाग

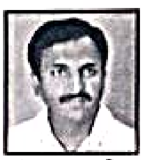
प्रा. एस. एस. मिठारी
एम. सी. ए.

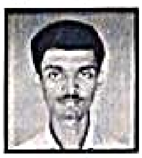
प्रा. ए. डी. पाटील
एम. सी. ए.

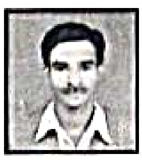
प्रा. एस. जी. पाटील
एम. सी. ए.

संगणक विभाग प्रशासकीय कर्मचारी

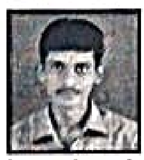
श्री. रणजीत पाटील
एम. ए.

श्री. सागर पाटील
बी. ए.

प्रशासकीय कर्मचारी

अधिक्षक

श्री. पी .व्ही. पाटील
एम. कॉम.

मुख्य लिपिक

श्री. एम. के. भोईटे
बी. कॉम.

वरिष्ठ लिपिक

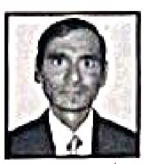
श्री. आर. एच. कंकाळ
बी. कॉम.

कनिष्ठ लिपिक

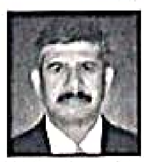
श्री. आर. एम. देसाई
बी. ए.

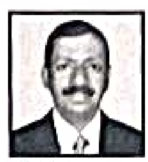
श्री. व्ही. डी. तळेकर
बी. ए.

ग्रंथालय परिचर

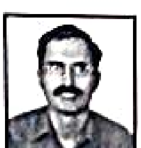
श्री. वारके एन. एस.
एम. ए. बी. एड.

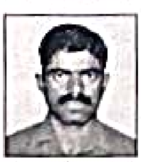
श्री. जोशी एस. टी.

श्री. कांबळे जे. डी.

प्रयोगशाळा सहायक

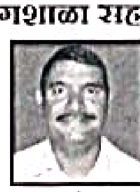
श्री. एस. के. पाटील
बी. ए.

प्रयोगशाळा परिवार

श्री. सुतार बी. एस.

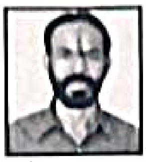
श्री. पुंगरे पाटील ए. एम.

श्री. आळवेकर आर. पी.

श्री. पाटील एन. व्ही.

श्री. हवालदार ए. बी.

शिपाई

श्री. कांबळे एस. एन.

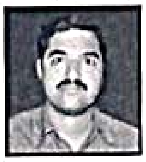
श्री. डाकरे पी. आर.

श्री. गुरव एस. आर.
बी. ए.

रजि. नं. केपीआर/केजीएल/आरएसआर (सीआर) २२६६/९९ स्थापना : १५/१०/१९९९

श्री दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळ सेवकांची सहकारी पतसंस्था

बिद्री (मौनीनगर), ता. कागल, जि. कोल्हापूर

आकर्षक व्याज दर (द. सा. द. शे.)
मुदत बंद ठेव
४६ दिवस ते १२ महिने . . ८ %
१३ महिने ते २४ महिने . . ९ %
२५ महिने ते ६० महिने . . १० %
रिकरिंग ठेव ९%

सभासद हित तत्पर सेवा

सभासद व बिगर सभासद यांचेकडून ठेवी स्विकारल्या जातील.

ठेव	:	१५६.९० लाख
कर्जे	:	२२६.३५ लाख
फंडस्	:	२४.१४ लाख
गुंतवणूक	:	३६.०० लाख
खेळते भांडवल	:	२७२.८२ कोटी

मॅनेजर
श्री. शिवाजी आप्पासो पाटील

व्हा. चेअरमन
श्री. सुभाष श्रीपती कोळी

चेअरमन
प्रा. डॉ. श्रीकृष्ण आनंदा साळोखे

सर्व संचालक मंडळ व सर्व सभासद

श्री दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री (मौनीनगर) राष्ट्रीय सेवा योजना

शिबीराचे उद्घाटक मा. श्री. के. पी. पाटीलसो

कार्यक्रमाचे अध्यक्ष : मा. ए. वाय. पाटीलसो

डोंगरातील रस्ता तयार करताना

स्वयंसेवक व स्वयंसेविका

नदीघाट स्वच्छता

पशुचिकित्सा

समारोप कार्यक्रमाचे मार्गदर्शक : मा. विजयसिंह मोरेसो

अध्यक्ष : मा. नामदेवरावजी भोईटेसो

श्री दूधगंगा-वेदगंगा सहकारी साखर कारखाना लि., बिद्री (मौनीनगर)

ता. कागल, जि. कोल्हापूर - महाराष्ट्र

तार : दूधसाखर, बिद्री
फोन : (०२३५) २५४८२२ ते २५४९२६

कोल्हापूर ऑफिस : ०२३१-२६६१५७८, २६६०४९
फॅक्स : (०२३५) २५४९७२

आमच्या कारखान्याची ठळक वैशिष्ट्ये

- कारखान्याच्या गळीताची सुरवात सन १९६३ साली १२५० मे. टन दैनंदिन ऊस गाळप क्षमतेने झाली. सद्याची गाळप क्षमता प्रतिदिनी ४५०० मे. टन आहे.
- कारखान्याचे कार्यक्षेत्र राधानगरी, भुदरगड, कागल आणि करवीर या तालुक्यातील २१८ गावांमध्ये सुमारे ३५ कि. मी. परिसरामध्ये विस्तारलेले आहे.
- सन १९९४-९५ च्या गळीत हंगामात मे. वसंतदादा साखर संशोधन संस्था पुणे यांनी तांत्रिक कार्यक्षमता प्रस्थापित केल्याबद्दल महाराष्ट्र राज्यातील 'द्वितीय क्रमांकाचे'पारितोषिक देऊन कारखान्यास गौरविले आहे.
- सन १९९६-९७ च्या गळीत हंगामात मे. वसंतदादा इन्स्टिटयुट, मांजरी बु.।। जिल्हा पुणे यांनी आमच्या कारखान्याचे महाराष्ट्र राज्यात सर्वाधिक रिड्युसड ओव्हर ऑल रिकव्हरी मिळविल्याबद्दल तांत्रिक कार्यक्षमतेचे महाराष्ट्र राज्यात ''प्रथम क्रमांकाचे'' बक्षिस देऊन कारखान्यास गौरविले आहे.
- सन २००९ -२०१० च्या गळीत हंगामात मे. वसंतदादा साखर संशोधन संस्था पुणे यांनी तांत्रिक कार्यक्षमता प्रस्तापित केल्याबद्दल महाराष्ट्र ''द्वितीय क्रमांकाचे'' पारितोषिक देऊन कारखान्यास गौरविले आहे.
- कारखान्याचे वीस मेगावॅट क्षमतेचा सहवीज निर्मिती प्रकल्प उभारला असून प्रत्यक्ष वीज निर्मितीस सुरवात केली आहे.
- कारखाना कार्यस्थळावर बालवाडीपासून कला विज्ञान आणि संगणक शाखांच्या पदवी पर्यंतचे शिक्षणाची सोय केलेली असून पदव्युत्तर अभ्यासक्रम सुरू करणेसाठी कारखाना व्यवस्थापकीय मंडळ प्रयत्नशील आहे.

मा. आर. डी. देसाई
कार्यकारी संचालक

मा. प्रविणसिंह वि. पाटील
व्हाईस चेअरमन

मा. माजी आम. के. पी. पाटील
चेअरमन

आणि

सर्व सन्माननीय संचालक मंडळ, सभासद, बंधू-भगिनी, खाते अधिकारी व सर्व सेवक वर्ग